

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Katarina Gobec

Analiza reform varnostnega sektorja v post-konfliktni državi: primer Sierra Leone in
Demokratske republike Kongo

Magistrsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Katarina Gobec

Mentor: izr. prof. dr. Uroš Svete

Analiza reform varnostnega sektorja v post-konfliktni državi: primer Sierra Leone in
Demokratske republike Kongo

Magistrsko delo

Ljubljana, 2016

ZAHVALA

Magistrsko delo posvečam možu Klemenu in hčerkama Alini ter Lari,

ki so me spodbujali in motivirali, da sem ga spisala do konca.

Hvala staršema, mami Miheli in očetu Tonetu, za vse napotke in brce v rit

ter starim staršem za pomoč, vztrajnost in potrpežljivost.

Iskrena hvala mentorju, izr. prof. dr. Urošu Svetetu, za nasvete, pomoč in podporo.

Hvala Vsem, ki ste bili del tega življenjskega dela.

Analiza reform varnostnega sektorja v post-konfliktni državi: primer Sierra Leone in Demokratične republike Kongo

Ko gre za vprašanje reform varnostnega sektorja, se države srečujejo z mnogimi izzivi., Veliko držav ima omejene zmožnosti delovanja in nadzora nad državnimi institucijami. Če ima država malo nadzora nad svojim ozemljem in nima monopola nad izvajanjem represije, zaradi šibkega pravosodnega sistema in pomanjkanja primernih institucij, je izjemno težko pričeti z izvajanjem reform varnostnega sektorja in sprejeti spremembe, ki jih le-te doprinesejo.

Vsaka država v konfliktu se težko sama spoprime z izvajanjem ali implementacijo reform varnostnega sektorja, zato potrebuje pomoč mednarodne skupnosti. Pripravljenost tujih držav pomagati je ključnega pomena pri izvajanju reform varnostnega sektorja. Vodenje, usposabljanje, načrtovanje potrebnih dokumentov so izzivi, s katerimi se srečujejo vsi vpleteni. Politična volja do sprememb in mentaliteta ljudi pa sta drugi ključ do uspešnosti.

Izvajanje programa reform varnostnega sektorja v Sierra Leoni literatura pogosto navaja kot uspešen primer implementacije reform in dobrega zgleda preostalim državam. Zavedati pa se moramo, da je vsaka država svoj primer, ki ga je potrebno proučevati unikatno in celostno. Ne moremo se zanesti na nek splošen okvir ali model, po katerem bi izvajali reforme varnostnega sektorja. Veliko dejavnikov lahko vpliva na dogajanje v konfliktu in nadalje v prehodnem obdobju do končne preobrazbe države.

Magistrsko delo bo razdeljeno na dva dela, in sicer prvi teoretični, kjer bom predstavila teorijo oziroma definicije varnostnega sektorja in reforme varnostnega sektorja ter iz njih izpeljala konceptualno teoretični model, ki ga bom v drugem delu uporabila na izbranih primerih držav. V drugem delu bom poleg splošnih značilnosti in geografskega orisa države predstavila tudi zgodovinsko ozadje konflikta oziroma njegov celoten potek, da bom dobila pregled dogajanja tudi pred začetkom konflikta. Sledila bo predstavitev reform varnostnega sektorja. Na koncu pa še primerjava analize izbranih držav in verifikacija raziskovalnih vprašanj.

Ključne besede: reforme varnostnega sektorja, Sierra Leone, Demokratična republika Kongo, obramba, vojska, pravosodje.

Analysis of security sector reform in post-conflict country: case of Sierra Leone and Democratic republic of the Congo

Countries face many challenges when it comes to the question of a security sector reform. Many countries have limited possibilities of functioning and supervision of national institutions. If a country has little control under its own territory or it does not have a monopoly under the implementation of repression, a weak justice system, a lack of appropriate institutions, it is extremely hard to start with the implementation of the security sector reform and to accept changes that they contribute.

Every country in a conflict has problems coping with the implementation of security sector reforms and so it needs a help from the international community. A foreign countries' willingness to help is of a vital importance when implementing security sector reforms. Management, training, planning the necessary documents are challenges that all participants face. A political will to change and people's mentality are the second key to success.

Literature often cites the implementation of security sector reforms' program in Sierra Leone as a successful example of the reforms' implementation and a good example for the rest of the countries. We need to be aware that every country needs to be studied uniquely and holistically. We can not rely on some general framework or a model by which we would implement security sector reforms. Many different factors can affect the happening in a conflict and further in a transitional period to the country's final transformation.

The master thesis will be divided into two parts. The first one will be theoretical where I will present the theory or definitions of a security system and security system reforms and from them drew a conceptually theoretical model which I will use on a selected examples in the second part. In the second part I will besides general characteristics and the country's geographical outline also present the conflict's historical background and its entire course with the help of which I will get an overview of the happening even before the conflict's beginning. Then a presentation of security system reforms will follow. Finally, there will be a comparative analysis of selected countries and research questions' verification.

Key words: security sector reform, Sierra Leone, Democratic republic of Congo, defense, police, law.

KAZALO

SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV	8
1 UVOD	11
2 METODOLOŠKO-HIPOTETIČNI OKVIR.....	12
2.1 Predmet in cilji magistrskega dela	12
2.2 Raziskovalna vprašanja	14
2.3 Metodološki pristop	14
2.4 Temeljni pojmi	15
2.4.1 Varnost	15
2.4.2 Sektor	16
2.4.3 Varnostni sektor.....	16
2.4.4 Reforme varnostnega sektorja.....	18
3 DRUŽBENO GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI SIERRA LEONE	21
3.1 Prebivalstvo in poselitev	21
3.2 Gospodarstvo	23
4 ZGODOVINSKO OZADJE KONFLIKTA	23
5 POTEK KONFLIKTA IN ANALIZA REFORM VARNOSTNEGA SEKTORJA SIERRA LEONE	27
5.1 Reforme obrambnega sektorja.....	31
5.2 Reforme policijskega in pravosodnega sektorja	42
5.3 Reforme varnostnega sektorja po letu 2010	47
6 DRUŽBENO GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI DEMOKRATIČNE REPUBLIKE KONGO	50
6.1 Prebivalstvo in poselitev	50
6.2 Gospodarstvo	51
7 ZGODOVINSKO OZADJE	52
8 NADALJEVANJE KONFLIKTA IN ANALIZA REFORM VARNOSTNEGA SEKTORJA V DEMOKRATIČNI REPUBLIKI KONGO	57
8.1 Reforme policijskega sektorja.....	60
8.2 Reforme obrambnega sektorja	66
8.3 Reforme pravosodnega sektorja	82
8.4 Vloga mednarodne skupnosti v DR Kongo.....	88
9 ANALIZA REFORM VARNOSTNEGA SEKTORJA SIERRA LEONE IN DEMOKRATIČNE REPUBLIKE KONGO	89

10 SKLEP IN VERIFIKACIJA RAZISKOVALNIH VPRAŠANJ	97
11 LITERATURA	100

SEZNAM SLIK

Slika 3.1: Populacijska piramida.	21
Slika 3.2: Etnične skupine glede na ozemlje.....	22
Slika 3.3: Etnične skupine glede na odstotke.	22
Slika 6.1: Populacijska piramida DR Kongo.....	50
Slika 6.2: Etnične skupine v DR Kongo.	511
Slika 7.1: Regionalni vpliv Ruandskega genocida.	56
Slika 8.1: Oborožene skupine v DR Kongo.....	78

SEZNAM GRAFOV

Graf 9.1: Indikatorji oblasti Sierra Leone glede na leta v odstotkih.	90
Graf 9.2: Indikatorji oblasti DR Kongo glede na leta v odstotkih.	94

SEZNAM TABEL

Tabela 5.1: Prikaz namenov, rezultatov in indikatorjev programa SILSEP.	400
Tabela 8.1: Prikaz pričakovanj akterjev glede reintegracije kongovske policije.	61

SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV

AFDL –The Alliance for Democratic Liberation of Congo Zaire / gibanje za demokratično osvoboditev kongovskega Zaira

AFRC – Armed Forces Revolutionary Council / revolucionarni svet oboroženih sil

APC – All Peoples Congress / vseljudski kongres

BCU – Basic Command Unit / osnovna poveljniška enota

CCSSP – Commonwealth Community Safety and Security Project / skupni varnostni program

CISU – Central Intelligence and Security Unit / centralna obveščevalna in varnostna enota

CNDP – National Congress for the Defense of the People / državni kongres za obrambo ljudi

CPDTF –Commonwealth Police Development Task Force / združene policijske razvojne sile

DDR – Disarmament, Demobilization and Reintegration / razorožitev, demobilizacija in reintegracija

DFID – Department for International Development / oddelek za mednarodno sodelovanje

DRKongo – Democratic Republic of the Congo / Demokratična republika Kongo

EU – European Union / Evropska unija

EUPOL RD – European Union police mission in the Democratic Republic of the Congo / evropska policijska misija v Demokratični republiki Kongo

EUSEC RD –European Union Security Sector Reform Mission in the Democratic Republic of the Congo / evropska varnostna misija v Demokratični republiki Kongo

FARDC – Armed Forces of the Democratic republic of the Congo / oborožene sile Demokratične republike Kongo

FDLR – Forces Democratiques de Liberation du Rwanda / osvobodilne demokratične sile Ruande

ICC – International Criminal Court / mednarodno kazensko sodišče

IMATT – International Military Advisory Training Team / mednarodni vojaški svetovalci

ISSAT – International Security Sector Advisory Team / mednarodni varnostni svetovalci

JFC – The Joint Force Command / skupne poveljniške sile

JSC – The Joint Support Command / skupne podporne sile

JSDP – Justice Sector Development Programme / pravosodni razvojni program

LCU – Local Command Unit / lokalna poveljniška enota

MDRP – Multi-Country Demobilisation and Reintegration programme/ vse-državni demobilizacijski in reintegracijski program

MO – Ministry of Defence / ministrstvo za obrambo

MONUC – United Nations Organization Mission in the Democratic republic of the Congo / misija Združenih narodov v Demokratični republiki Kongo

NCDDR – National Commission for Disarmament, Demobilization and Reintegration / nacionalna komisija za razorožitev, demobilizacijo in reintegracijo

NPRC – National Provisional Ruling Council / nacionalni vladni svet

ONS – Office of National Security / oddelek za nacionalno varnost

OSD – Operational Support Division / operativna podpora divizija

RCD – Rassemblement Congolais pour la Democratie / Kongovsko uporniško gibanje za demokracijo

RSLAF – The Republic of Sierra Leone Armed Forces / oborožene sile Sierra Leone

RUF – Revolutionary United Front / revolucionarna združena fronta

SILSEP – Sierra Leone Security Sector Reform Programme / program reform varnostnega sektorja Sierra Leone

SLA – Sierra Leone Army / vojska Sierra Leone

SLP – Sierra Leone Police / policija Sierra Leone

SLPP – Sierra Leone Peoples Party / ljudska stranka Sierra Leone

STAREC - Stabilization and Reconstruction Plan for Eastern Democratic Republic of the Congo / stabilizacijski in rekonstrukcijski načrt za vzhodni del Demokratične republike Kongo

UNAMSIL – United Nations Mission in Sierra Leone / misija Združenih narodov v Sierra Leoni

UNDP – United Nations Development Programme / razvojni program Združenih narodov

UNOMSIL – United Nations Observer Mission in Sierra Leone / opazovalna misija Združenih narodov v Sierra Leoni

ZN – Združeni Narodi

1 UVOD

Svetovne varnostne razmere so se v zadnjem desetletju dramatično spremenile. To je spodbudilo nova razmišljanja o varnosti, konfliktih in miru. Vsak spor še ne pomeni grožnje miru in varnosti. V predstavniki demokraciji svoboda izražanja omogoča ljudem, da stališča posredujejo svojim izvoljenim predstavnikom, ki imajo to nalogo, da ta vprašanja obravnavajo in presojujejo v okviru javne razprave. Na ta način lahko rešujejo spore in iščejo družbeno sprejemljive kompromise. Včasih pa je odsotnost dobro delujočih demokratičnih institucij tisti vzrok, da se ravnovesja porušijo, konflikti uidejo izpod nadzora in morda prerastejo v nasilne. Pravilno »vgrajeni« mehanizmi za obvladovanje sporov demokracijo povezujejo z mirom in varnostjo. Teorija demokratičnega miru pravi, da demokracije med seboj ne vodijo vojne, temveč svoje demokratične vrednote branijo in delijo z drugimi nedemokratičnimi državami. V tej teoriji ideologija človekovih pravic opravičuje zunanjo politiko države (Moravcsik 1997, 532).

Zahodne države so pričele uporabljati program reform varnostnega sektorja v post-konfliktnih državah in s tem prešle iz tradicionalne rekonstrukcije konflikta v bolj sodoben način reševanja sporov. Cilj takega načina je okrepiti državo, vzpostaviti demokratičen režim, okrepiti vladne institucije z namenom dolgoročnega zagotavljanja varnosti in obenem prekinitve konflikta. Reforme varnostnega sektorja se posvečajo širokem spektru nalog povezanih z različnimi projekti in načrti, kot so izgradnja institucij, vzpostavitve varnostnih organizacij, ki zagotavljajo demokratičen nadzor, javno odgovorno družbo, močan pravosodni sektor, kakor tudi vojaško in policijsko usposabljanje. Zaradi vseh teh nalog so postale reforme metoda, ki zagotavlja varnost in razvoj države.

Da bi dosegli vse faktorje za doseg varnosti in miru v državi, pa je potreben podpis mirovnih sporazumov o prenehanju konflikta in prisotnost mednarodne skupnosti. Ta pomaga pri reorganizaciji oblasti, spremembah v javnem sektorju, ki zadovoljuje osnovne potrebe ljudi tudi po varnosti in zaščiti, pomaga pri ekonomskem razvoju in vzpostavitvi delujočega pravosodnega sektorja.

V Sierra Leone se je po desetletja trajajoči državljanski vojaški program reform varnostnega sektorja izvajal pod okriljem Velike Britanije. Državne institucije, vključno z varnostnim sektorjem, so bile uničene. Primer Sierra Leone je v literaturi velikokrat omenjen kot »*the case*« uspešne implementacije reform varnostnega sektorja.

Proces reform je karakteriziran kot uspešno partnerstvo in sodelovanje med državnimi akterji, Veliko Britanijo in mednarodno skupnostjo. Prva ključna naloga je bila reorganizacija in integracija bivših uporniških skupin v enotno in stabilno vojsko, hkrati pa zmanjševati število vojaških pripadnikov ter jih primerno usposobiti, da bi samostojno prevzeli naloge varovanja in sodelovanja pri mirovnih operacijah. Pomembna je bila profesionalizacija na vseh področjih (vojaškem, policijskem in pravosodnem), saj je visoka stopnja korupcije onemogočala ta cilj.

Medtem ko je pri Demokratični republiki Kongo (v nadaljevanju DRKongo) situacija popolnoma drugačna. Reforme varnostnega sektorja v DRKongo niso bile uspešno implementirane. Predvsem vojaška reforma se ni izvajala po pričakovanjih zaradi pomanjkanja politične volje in velikega obsega koruptivnosti med oblastjo ter med prebivalci. Največje težave pri vojaški reformi so bile pri zmanjševanju števila pripadnikov in integraciji bivših bojnikov v enotno vojsko. Tako vojska kot policija sta eni izmed glavnih krivcev pri kršenju človekovih pravic. Nasilje, mučenje, izsiljevanje in posilstva žensk so bila vsakdanja njihova taktika. Morali bi jih ščititi pred zunanjimi in notranjimi grožnjami, pa so ravno oni predstavljali eno večjih notranjih groženj proti prebivalstvu. DRKongo je ena izmed držav, ki je znana po kršenju osnovnih človekovih pravic. Nasilje, ropi, posilstva, korupcija, preprodaja drog se dogajajo še danes. Ta država ni ravno dober primer izvajanja reform varnostnega sektorja. Reforme varnostnega sektorja naj bi izhajale in bile vodene iz lokalne ravni t.i. »local ownership«, pa se to ni zgodilo, saj vse skupaj še vedno vodijo zunanji akterji, kot so ZDA, EU idr.

2 METODOLOŠKO-HIPOTETIČNI OKVIR

2.1 Predmet in cilji magistrskega dela

Glede na izbrani naslov magistrskega dela je osrednja pozornost namenjena analizi reform varnostnega sektorja. Magistrsko delo temelji na spodaj podanih definicijah varnostnega sektorja in reform le-tega, ki jih izpeljem v konceptualno-teoretični model. Pri obeh primerih držav bom reforme, kot glavni predmet proučevanja, proučila na ravni državnih in zunanjih akterjev, nadzornih organov, kot so vlada,

parlament, ministrstva, sodstvo in zakonodaja ter nedržavne akterje, kot so gverile in zasebne varnostne skupine ali organizacije. To bom dosegla s pomočjo analize različnih dokumentov, kot so doktrine, bele knjige, dolgoročni razvojni programi, mirovni sporazumi, programi mednarodnih akterjev in poročila ministrstev. S svojim magistrskim delom želim prispevati k boljšemu poznavanju reform varnostnega sektorja na splošno in v post-konfliktnih državah ter izpostaviti njihov pomen pri razreševanju konflikta. Dodana vrednost naloge bo preizkus postavljenega teoretičnega modela in njegova implikacija v prakso. V okviru verifikacije raziskovalnih vprašanj bom podala mnenje o primernosti tega modela in morebitnih slabih ali dobrih lastnostih le-tega, saj v teoriji ni enotnega modela, s katerim bi lahko proučevali vse konflikte. Razlog temu je velika raznolikost vsakega posameznega konflikta, od vpletenih akterjev, do sosedskih odnosov, naravnih virov ipd.

Cilji magistrskega dela so:

- s pregledom obstoječe literature in raziskav opredeliti varnostni sektor in reforme varnostnega sektorja,
- preučiti vpliv reform varnostnega sektorja na končanje konflikta na izbranih državah,
- pokazati na pomembnost in vlogo zunanjih, mednarodnih akterjev pri implementaciji reform varnostnega sektorja ter sodelovanja nacionalnih oblasti,
- ugotoviti, ali je dani model primeren.

Znanstvena relevantnost magistrskega dela izvira prav iz zgornjih ciljev, saj bom s svojim delom doprinesla k boljšemu razumevanju reform varnostnega sektorja. Predlagana tema magistrske naloge je aktualna za raziskovanje zaradi razsežnosti reform varnostnega sektorja, različnih vključenih akterjev in mnogih nalog, ki jih izvajajo mednarodne organizacije. Natančna in celovita predstavitev bo pokazala, zakaj so potrebne reforme varnostnega sektorja pomembne pri reševanju konflikta.

2.2 Raziskovalna vprašanja

Cilje magistrske naloge bom dosegla z uporabo navedenih metod družboslovnega raziskovanja in preko verifikacije spodnjih raziskovalnih vprašanj.

Raziskovalno vprašanje 1: *Ali je sedanji varnostni sektor Sierra Leone in Demokratične republike Kongo primerljiv s tistim pred začetkom konflikta oziroma kakšen je bil napredek po reformah?*

Raziskovalno vprašanje 2: *Ali se reforme varnostnega sektorja Sierra Leone in Demokratične republike Kongo bistveno razlikujejo?*

2.3 Metodološki pristop

Magistrsko delo bo razdeljeno na dva dela, in sicer prvi teoretični, kjer bom predstavila teorijo oziroma definicije varnostnega sektorja in reforme varnostnega sektorja ter iz njih izpeljala konceptualno teoretični model, ki ga bom v drugem delu uporabila na izbranih primerih držav. V drugem delu bom poleg družbeno-geografskih značilnosti države predstavila tudi zgodovinsko ozadje konflikta oziroma njegov celoten potek, da bom dobila pregled dogajanja tudi pred začetkom konflikta. Sledila bo predstavitev reform varnostnega sektorja. Na koncu pa bo primerjalna analiza izbranih držav in verifikacija raziskovalnih vprašanj.

Izdelava magistrske naloge temelji na naslednjih metodah družboslovnega raziskovanja:

- Pri metodi zbiranja virov v povezavi z reformami varnostnega sektorja pričakujem nekaj izzivov pri pridobivanju ustrezne literature s tega področja, predvsem v smislu kritičnosti do izbire prave relevantne literature, saj je veliko različnih definicij in avtorjev.
- Metoda analize in interpretacije primarnih in sekundarnih virov bo osnovna metoda, ki jo bom ob sočasni uporabi deskriptivne metode uporabila pri opredelitvi temeljnih pojmov, definicij, opredelitvi in analiziranju reform

varnostnega sektorja v post-konfliktni državi, pri analiziranju danih rezultatov ter pri verifikaciji raziskovalnih vprašanj.

- Analitično-interpretativno metodo bom uporabila za izluščitev relevantnih dejstev iz virov, kot so dokumenti izbranih držav, doktrine, dolgoročni programi razvoja, za predstavitev strokovnjakov na tem področju, knjig in člankov. Analitično-sintetično metodo za ureditev pridobljenih informacij v smiselno celoto.
- Metodo primerjalnega raziskovanja bom uporabila za iskanje podobnosti in razlik med raziskanimi državama.

2.4 Temeljni pojmi

2.4.1 Varnost

Pojem »varnosti« je bil do sedaj razumljen kot tradicionalna varnost s poudarkom na zaščiti držav zaradi vojaških groženj. Konec hladne vojne se je pozornost akterjev postopoma preusmerila na ljudi in njihovo dobro počutje, t.i. »človekovo varnost«. Leto je razširila koncept varnosti izven meja izključno vojaškega razumevanja tega pojma v smisel politične, socialne, gospodarske in okoljske varnosti. V tem kontekstu je potrebno razumeti varnost kot varovanje države in hkrati varovanja njenih državljanov (Born in drugi 2003,15–16; DCAF in ISSAT 2012, 1–3).

Grizold in Ferfila (2000,3) pa pravita, da je varnost, razvojno gledano, element obstoja in delovanja posameznika, družbe, države in mednarodne skupnosti. Sodobna varnostna paradigma se pojavlja v treh temeljnih oblikah, in sicer v obliki (a) individualne varnosti, (2) nacionalne varnosti in v obliki (3) mednarodne varnosti. Ker je varnost posameznika odvisna od namenov in dejanj ostalih posameznikov, je individualna varnost relativna. Pri nacionalni varnosti gre za prizadevanja države, da zagotovi svojim članom oziroma prebivalcem varnost pred notranjimi in zunanjimi grožnjami. Sodobna nacionalna varnost je vpeta v mednarodno okolje, kjer zagotavljanje mednarodne varnosti prevzemajo tudi države, zveze držav in celotno mednarodno okolje.

2.4.2 Sektor

Pojem sektor lahko definiramo v državnem, meddržavnem, regionalnem in globalnem okolju. V Slovarju slovenskega knjižnega jezika je sektor definiran kot predel ali del ozemlja razdeljenega na sektorje. Kot del zemljišča na bojišču ali v zaledju, na katerem deluje določena vojaška enota. Lahko ga definiramo kot področje ali panogo npr. obrambni, vojaški, gospodarski sektor, kot sekundarno in terciarno dejavnost (privatni, družbeni sektor) ali pa kot del neke delovne organizacije, ki opravlja določeno dejavnost v okviru celote npr. razvojni sektor, vodja sektorja ipd.

2.4.3 Varnostni sektor

Varnostni sektor po obsegu delovanja delimo na varnostni, obrambni in vojaški sektor. Glede na temo naloge bom podrobneje opredelila »varnostni sektor«. Med subjekte varnostnega sektorja štejemo:

- oborožene sile,
- polvojaške (milica, najemniki, nacionalna garda in paravojaške formacije),
- nevojaške formacije (prometna in obmejna policija, žandarmerija, obalna straža),
- detektivske in kriminalistične agencije,
- carinske, varnostne, obveščevalne in protiobveščevalne službe,
- zavode (vojaško-izobraževalni ipd.),
- civilno zaščito (gasilce, reševalce, enote civilne zaščite, društva...),
- pogodbenike in koncesionarje zasebnega sektorja (servisi, podjetja, laboratoriji...).
- pooblašcene nosilce/izvajalce varnostnih nalog, kot so odbori za obrambo, uslužbenci na ministrstvu za obrambo ipd.,
- državne institucije (parlament, vlada, sodstvo ...),
- vladne organizacije (preiskovalne komisije) ter
- nevladne organizacije (akademske institucije, organizacija za človekove pravice) (Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije, 2010).

Ženevski center za demokratični nadzor nad oboroženimi silami je eden izmed vodilnih mednarodnih institucij, ki se ukvarja z reformami varnostnega sektorja.

Ustanovljen je bil s strani švicarske vlade oktobra 2000. Center sodeluje z oblastmi in civilno družbo posamezne države pri pomoči in podpori demokratičnega in družbenega nadzora nad organizacijami varnostnega sektorja, kot so policija, obveščevalne agencije, mejna policija, paravojaške sile in oborožene sile. Center ima svetovalno vlogo v mednarodnih organizacijah, kot so Združeni narodi, Evropska unija in OECD. Svetuje pa tudi državnim in družbenim akterjem. Poleg političnega svetovanja in izvajanja različnih raziskav povezanih z varnostnim sektorjem, presegajo »demokratični nadzor nad oboroženimi silami«. Njihovo definicijo sektorja in pristopa k reformam varnostnega sektorja lahko razumemo kot mednarodni pristop s skupnostjo različnih donatorjev (Hohn 2010, 18–19).

Hendrickson v Hohn med drugim definira varnostni sektor v malo večjem obsegu, saj ne vključuje le skupin s pooblastilom nadzorovanja instrumentov nasilja ter tistih institucij, ki nadzorujejo, ampak vključuje tudi sodstvo, kazenski sistem in varuha človekovih pravic (prav tu).

UNDP (United Nations Development Programme 2002, 87) ponazarja najširšo definicijo varnostnega sistema s štirimi različnimi akterji, in sicer vključuje:

1. organizacije, pooblašcene za uporabo sile (oborožene sile, policija, paravojaške sile, žandarmerija, obveščevalne službe, obalna in mejna policija, carinski organi, civilna zaščita),
2. civilno upravljanje v nadzornih organih (predsednik, premier, varnostni svetovalni organi, ministrstvo za obrambo, ministrstva za notranje in zunanje zadeve...),
3. pravosodje in institucije pregona (sodstvo, zapori, komisije za človekove pravice),
4. nedržavne varnostne sile (gverilske skupine, zasebne varnostne družbe ipd.)ter
5. skupine civilne družbe, kot so mediji, raziskovalne organizacije, verske in nevladne organizacije ipd.

Ta definicija se odmika od t.i. državnocentričnega pristopa in se nagiba k drugemu ekstremu, saj v definicijo vključi veliko različnih akterjev in je ravno zato preveč komplicirana in deluje zmedeno.

Preveč minimalistične ali preveč maksimalistične definicije torej niso najboljše. Uporabila bom pragmatični pristop, ki po mojem mnenju najboljše definira varnostni sektor.

Največkrat (tudi v DFID str. 7, Hendrickson in Karkoszka 2001, 179–180) citirana definicija varnostnega sektorja je definicija Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (v nadaljevanju OECD), ki vključuje tako državne kot nedržavne akterje, in sicer:

- državne akterje (vojaška, policija, žandarmerija, paravojaške sile, garda, obalna straža, civilna zaščita...),
- nadzorne organe (vlada, zakonodajna veja oblasti, ministrstvo za obrambo, finančno ministrstvo ipd.),
- pravo in zakonodajo (sodstvo, zapori, kriminalne preiskave, varuh človekovih pravic in ombudsman...) in
- nedržavne varnostne sile, kot so gverile, zasebne varnostne enote, zasebne varnostne organizacije (OECD DAC 2005, 20–21).

Varnostni sektor torej ne moremo gledali le z vidika enega avtorja ali posamezne definicije brez vključitve določenih akterjev, saj je različnih definicij in pristopov toliko, kot je različnih akterjev vpletenih v varnostni sektor, ker vsak razume ta pojem po svoje. Tu ne smemo pozabiti tudi na zunanje akterje, ki so v izbranih državah odigrali pomembno vlogo. V okviru te naloge tudi ne morem uporabiti definicije, ki vključuje veliko različnih akterjev, saj bi tako naloga postala preveč obsežna in nerazumljiva. Glede na zgoraj podane definicije in razlago bom uporabila zadnjo razlago definicije OECD. Ti državni in nedržavni akterji predstavljajo variable, ki jih bom v nadaljevanju naloge uporabila v konceptualno-teoretičnem modelu. V praksi namreč ne obstaja skupni teoretični model varnostnega sektorja, saj je vsak posamezni primer države unikaten in odvisen od zgodovinskega ozadja, kulturnih, etničnih in socialnih razmer, ekonomskega razvoja in geopolitičnih dogodkov.

2.4.4 Reforme varnostnega sektorja

Definicija Združenih narodov pravi, da so reforme varnostnega sektorja proces pregleda, implementacije in izvajanja reform kakor tudi nadzora in ocenjevanja pod vodstvom nacionalnih oblasti, katerih cilj je krepitev učinkovite in odgovorne države za njen narod brez diskriminacije in s polnim spoštovanjem človekovih pravic in pravne države (The UN SSR perspective 2012, 14). Poleg tega pa je cilj nacionalnih oblasti tudi, da se razvije varno okolje, ki temelji na razvoju pravne države, dobrega

upravljanja in lokalne odgovornosti vpletenih akterjev. Reforme varnostnega sektorja so tako operativni kot normativni koncept, ki odraža mednarodna prizadevanja pri zagotavljanju varnosti vseh ljudi (MONUSCO 2016).

Varnostni svet Združenih narodov v enem izmed svojih dokumentov opredeljuje reforme varnostnega sektorja kot ključni element vsakega post-konfliktnega okolja. Reforme so ključne v zagotavljanju stabilnosti in miru, zmanjševanju revščine, zakonodaji in oblasti ter preprečevanju ponovnega zdrsa države v konflikt. Sprejem teh reform je dolgoročni proces, ki se odvija v okviru mirovne operacije ter se razlikuje od posameznega primera. Lahko traja več let ali cela desetletja ter obenem zahteva konstantne vire za delovanje in pomoč (Varnostni svet ZN 2007a, Varnostni svet ZN 2007b, Security sector reform 2007—2012).

Krepitev institucionalnega okvirja za upravljanje varnostnega sektorja vključuje tri globalne izzive:

- a) zagotovitev pravih dejavnosti znotraj ustavnega okvirja; zakonsko določene aktivnosti za razvoj varnostne politike in instrumentov za uspešno implementacijo;
- b) izgradnjo zmogljivosti oblikovalcev politike, da bi učinkovito ocenili naravo varnostnih groženj ter oblikovali podporne strateške dogovore za širše razvojne cilje in
- c) krepitev mehanizmov varnostnega sektorja z omogočanjem odgovornim, državnim in nedržavnim, akterjem nadzor nad varnostno politiko in zakonodajo za učinkovitejše izvajanje teh funkcij (Hendrickson, Karkoszka 2001, 180—181).

Agenda reform varnostnega sektorja tako vključuje preprečitev konflikta demokratizacijo ter zaščito in razvoj človekovih pravic. Nepristranske vladne akterje, ki jim mednarodni akterji dajo prioriteto in moč, razdelimo lahko v sedem kategorij, in sicer:

- *Profesionalne varnostne sile*. Profesionalizacija zahteva doktrinaren in izkušen razvoj, tehnično modernizacijo in razumevanje pomembnosti odgovornosti in zakonov.
- *Sposobna in odgovorna družbena oblast*. Ustrezni javni organi v izvršilni in zakonodajni veji oblasti morajo imeti možnosti in nadzor nad razvojem varnostne politike.

- *Visoka prioriteta zaščite človekovih pravic.* Spoštovanje človekovih pravic mora obstajati tako med civilno družbo kot med člani varnostnih sil.
- *Transparentnost.* Kljub temu da nekatere varnostne situacije ostajajo zaupne, bi morale splošne informacije o varnostni politiki, načrtih in resursih biti dostopne tako javnim organom kot javnosti.
- *Podobnost z mednarodnim in notranjim pravom.* Varnostni sektor bi moral delovati v skladu z mednarodnim in domačim ustavnim pravom.
- *Regionalni pristopi.* S številnimi varnostnimi problemi se srečujejo države znotraj določene regije. Varnost v takih državah bodo pridobili z regionalnim reševanjem težav (prav tu).

Sam koncept reform varnostnega sektorja je skozi čas in razvoj pridobil priznanje mednarodne skupnosti predvsem pri Združenih narodih. Le-ti se s tovrstnimi dejavnostmi ukvarjajo kot pomoč državam pri prehodu iz konflikta k trajnostnemu razvoju. Čeprav so Združeni narodi le eden od številnih mednarodnih akterjev, ki sodelujejo pri teh prizadevanjih, zlasti na podlagi njihovega mandata, legitimnosti, zgodnje pristojnosti na terenu in bogatih izkušenj, imajo ključno vlogo pri podpori reform varnostnega sektorja. To velja zlasti v primerih, ko so mirovne operacije del celovitih večdimenzionalnih prizadevanj, ki vključujejo politično, varnostno, humanitarno in razvojno pomoč, pravno državo in človekove pravice. Te večdimenzionalne mirovne operacije, s posebno strukturo in načinom poveljevanja, vključujejo širše naloge, kot so:

- policijske in obrambne reforme, prestrukturiranje, usposabljanje in operativno podporo;
- pomoč pri obnovi reform pravosodnega sistema;
- podpora pri obnovi državnih organov in upravne zmogljivosti tako na centralni kot na lokalni ravni;
- podpora civilni družbi in pomoč pri ustavnih postopkih.

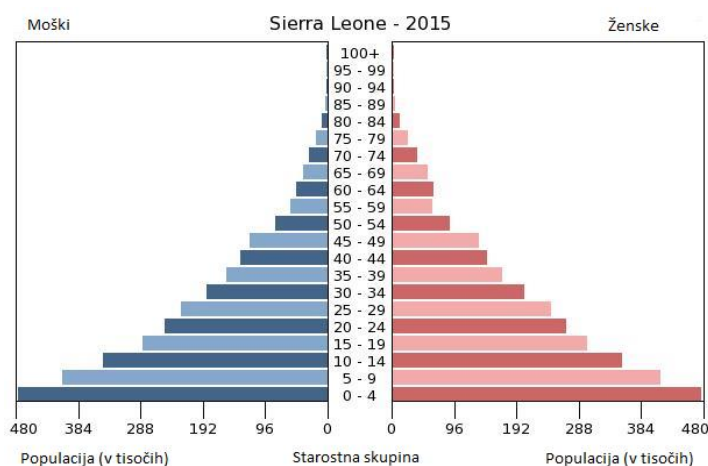
Vse te naloge so ključni elementi, potrebni za učinkovito strategijo pomoči (Hanggi in Scherrer 2008a, 3).

3 DRUŽBENO GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI SIERRA LEONE

3.1 Prebivalstvo in poselitev

Po podatkih Svetovne banke iz leta 2014 je bilo v Sierra Leone 6,3 milijonov prebivalcev. Njihovo število se povečuje (2,35% rast prebivalstva) predvsem zaradi manjše porodne umrljivosti (Sierra Leone Demographic 2013, 6–10) oziroma boljše oskrbe žensk in zviševanja starostne dobe.

Slika 3.1: Populacijska piramida.

Vir: The World Factbook – Population Pyramid (2016).

Glede na zgornjo populacijsko piramido vidimo, da največji delež prebivalstva predstavlja srednja starostna kategorija od 15 do 54 leta s 50,52% deležem. Sledijo otroci do 14. leta, ki predstavljajo 41,93% prebivalstva. Povprečna starost se giblje okoli 19 let. Velikih odstopanj med moškimi in ženskami ni zaznati (prav tu).

Velik del prebivalstva ostaja nepismen, saj je le 48,1% takih, ki lahko berejo in pišejo angleško (tudi uradni jezik Sierra Leone), mendsko, temnsko ali arabsko. Od tega je pismenih 58,7% moških in le 37,7% ženskega prebivalstva. Razlog v visoki nepismenosti leži v državljanski vojni, kjer je bilo veliko šol porušениh. Višja oz. visoka izobrazba pa je že od nekdaj bila privilegij, saj so šole precej oddaljene (prav tu).

Univerza Sierra Leone je bila ustanovljena leta 1967 s še dvema članicama, in sicer Univerzo Fourah Bay in Univerzo Njala. Danes imajo še Inštitut za javno upravo in menedžment ter Univerzo za medicino in zdravstvene vede (University of Sierra Leone 2016).

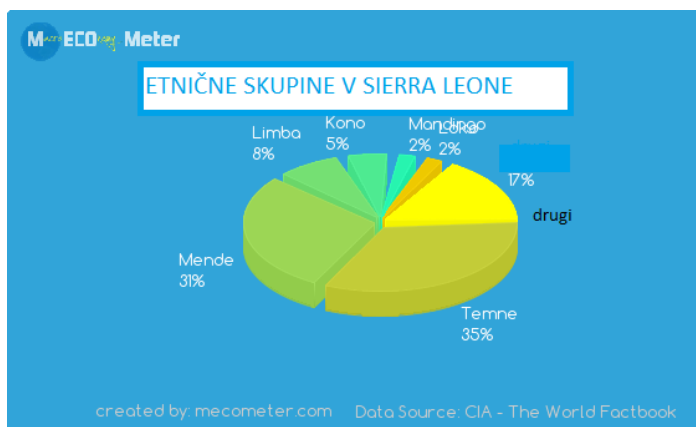
Slika 3.2: Etnične skupine glede na ozemlje.

Vir: CIA – The World Factbook – Ethnic groups (2016).

Na sliki etničnih skupin glede na ozemlje vidimo, da je sedem glavnih oziroma večjih etničnih skupin, in sicer: Mendi, Temni, Koni, Koranki, Limbi, Susi in Sherbroji.

Slika 3.3: Etnične skupine glede na odstotke.

Vir: CIA – The World Factbook – Ethnic groups (2016).

V Sierra Leone živi veliko etničnih skupin, kar je posledica kolonialne preteklosti in preseljevanja oz. naseljevanja prebivalstva na to območje. Iz zgornje tabele je razvidno, da največji delež, kar 83 %, predstavljajo Temneji, Mendi, Limbi, Koni,

Mandingi in Loni. Glede na veroizpoved pa je 60% muslimanov, 10% kristjanov in 30% pripadnikov prvotnih/tradicionalnih prepričanj (CIA 2016).

3.2 Gospodarstvo

Sierra Leone je ena izmed revnejših afriških držav, kjer se skoraj polovica delovno aktivnega prebivalstva ukvarja s samozadostnim kmetijstvom. Država ima bogate vire mineralov in ribolova, vendar še vedno okreva po državljanski vojni, ki je večji del tega uničila. V zadnjih letih se je gospodarska rast zvišala zaradi rudarjenja, predvsem železove rude, ki je tudi glavni izvozni produkt poleg diamantov, boksita, zlata in rutila (obalne naplavine). Od leta 2014 je hitro širjenje virusa Ebole povzročil padec gospodarske rasti na različnih področjih, vključno s transportom, zdravstvom in industrijo. Proizvodnja rude je padla tudi zaradi nizkih cen na svetovnem trgu in visokih stroškov. Dolgoročni padec industrije bi pustil ogromne posledice na gospodarstvu, saj le-ta podpira na tisoče delovnih mest in ustvarja za približno 20%BDP-ja (bruto družbeni proizvod) (Sierra Rutile 2016 in The World Factbook 2016).

Glavna težava je velik delež revščine, ki posledično vpliva tudi na slabši gospodarski napredek (okoli 60%), brezposelnost in korupcijo. Indeks korupcije Sierra Leone uvršča na 119 mesto od 168 držav na seznamu (Transparency International Sierra Leone 2016).

Napovedi vlade Sierra Leone za prihodnost so zelo optimistične na vseh področjih. V okviru gospodarstva dolgoročno pričakujejo vse večjo rast izkopavanja rudnin, srednjeročno rast agrikulture, tovarn, turizma in ribištva(do 6% BDP-ja). Kljub nenehnemu izboljševanju infrastrukture mest, kot so ceste in elektrifikacija ter zdravstvena sfera, še vedno obstaja vrzel v pridobivanju zunanjih, tujih investitorjev v državo (The Agenda for Prosperity 2013).

4 ZGODOVINSKO OZADJE KONFLIKTA

Začetki evropskega poznavanja zgodovine Sierra Leone segajo v leto 1462, ko je portugalski mornar Pedro da Cintra prišel na to mesto in kraj poimenoval kot Serra Lyoa (Gora levov oziroma »Lion mountain«) zaradi gora, ki so se mu zdela podobna levom. Ime se nanaša na hriboviti polotok in sosednje otoke. Sedanje obliko imena

Sierra Leone pričnejo uporabljati šele po letu 1896 (Sierra Leone-History&Background 2016).

Pred prihodom Evropejcev so ljudje te dežele živeli v majhnih skupnostih. Še preden so se začeli pojavljati portugalski trgovci na zahodni obali Afrike sredi 15. stoletja, so se mnoge od teh malih skupnostih že uveljavile v nekaterih delih države. Bagi, Bullomi, Krimi in Vaii so skupnosti, ki so bile na obali Sierra Leone pred prihodom Portugalcev. Temni in Loki so živeli na severozahodu, Limbi na severu, Kissi in Koni pa na vzhodu. Živeli so ločeno drug od drugega z minimalno notranjo migracijo. Prve zunanje skupnosti, ki so prišle, so bili Mani (prav tu).

Evropski stiki s Sierra Leone so bili med prvimi v zahodni Afriki. Leta 1652 so bili prvi sužnji pripeljani iz Sierra Leone v Severno Ameriko na južno obalo ZDA. Od leta 1700 dalje so uspešno trgovali s sužnji in jih nastanili na plantaže v južni Karolini in Georgiji predvsem zaradi njihovega znanja o gojenju riža, ki je bil takrat posebej dragocen. Zelo pomembno je bilo dobiti sužnje ravno iz Sierra Leone (Sierra Leone Background 2010, Sierra Leone-History&Background 2016). Portugalci so bili pionirji v trgovini med Evropo in zahodno Afriko predvsem z blagom, kot je izmenjava posode za slonove okle in zlato. To trgovanje je kmalu izpodrinila trgovina z ljudmi, suženjstvo. Potreba po delovni sili v Ameriki je povzročila nakup in prodajo ljudi. Sierra Leone je postala pomembno središče trgovanja z ljudmi. Otok Bunce, ki se nahaja na reki Sierra Leone, je bil eden od teh pomembnih središč. Leta 1787 je Velika Britanijaomogočilap 400 osvobojenim sužnjem iz ZDA, Nove Škotske in Velike Britanije povratek v Sierra Leone, v t.i. »Provinco svobode«. Bolezni avtohtonih prebivalcev in njihovo sovraštvo do osvobojenih sužnjev je skorajda povsem izločila prvo skupino povratnikov. Tem povratnikom so se pridružile še druge skupine osvobojenih sužnjev in kmalu je kraj postal znan kot Freetown. Leta 1972 Freetown postane ena od prvih kolonij Velike Britanije v zahodni Afriki. Na tisoče rešenih sužnjev je bilo tako vrnjenih v Freetown, kjer se je večina njih odločila ostati. Odrezani od domov in tradicije ter z izkušnjo suženjstva so le-ti asimilirali nekatere vidike britanskega stila življenja in zgradili cvetoče trgovine na zahodni afriški obali (Sierra Leone Background 2010).

Freetown je v začetku 19. stoletja britanski guverner uporabljal kot svojo rezidenco, obenem pa vladal tudi »Zlati obali«, sedaj Gani in naselju Gambija. Britanski protektorat je bil razdeljen na manjša lokalna področja s poglavarjem na čelu. V teh sociopolitičnih organizacijah je bila politična in ekonomska moč izražena v eni osebi,

poglavarju, ki je vodil in bil odgovoren za svoje področje. Namesto ustanovitve centralizirane birokracije je kolonialna oblast dovolila pomembnejšim voditeljem, znanimi kot »Paramount Chiefs«, da prevzamejo nadzor. Gre za t.i. decentralizirani despotizem. Ta funkcija postane doživljenjska in nezamenljiva (Jang 2012). Sierra Leone je služila tudi kot izobraževalno središče, saj je bila leta 1827 ustanovljena Univerza Fourah Bay in postala magnet za angleško govoreče Afričane na zahodni obali. Že več kot stoletje je ta univerza edina z evropskim poreklom v zahodni podsaharski Afriki. Kolonialna zgodovina Sierra Leone ni bila ravno mirna, saj so se avtohtoni prebivalci neuspešno upirali britanski oblasti in kreolski prevladi. Zgodovina oboroženih sil Republike Sierra Leone (v nadaljevanju RSLAF) izvira iz leta 1899, ko je britanska kolonija ustanovila zahodno afriške sile, ki so jih kasneje preimenovali v Zahodno-afriške mejne sile. Prva akcija teh sil je bila med 1. svetovno vojno, ko so se z britanskimi enotami borili v Kamerunu in vzhodni Afriki. Leta 1928 pridejo pod kraljevsko poveljstvo in se preimenujejo v Kraljevske zahodno afriške mejne sile. Večina 20. stoletja je potekala mirno in neodvisnost je bila dosežena na miren način brez nasilja. Ustava iz leta 1951 je zagotovila pravne okvirje za dekolonizacijo. Prvi predsednik vlade je postal Sir Milton Margai po uspešnih ustavnih pogovorih v Londonu leta 1960. Z neodvisnostjo aprila 1961 se je Sierra Leone odločila za parlamentarni sistem v okviru britanske skupnosti narodov (Commonwealtha). S tem dogodkom Kraljevske zahodno afriške mejne sile dokončno razpadejo in predstavljajo osnovo novi nacionalni vojski. Miltonova ljudska stranka (v nadaljevanju SLPP) je vodila državo do neodvisnosti in prvih splošnih volitev v maju 1962. Pod njihovim režimom, in kasneje še pod režimom stranke vseljidskega kongresa (v nadaljevanju APC), so bili vidni poizkusi politizacije varnostnih sil. Rekrutacija, napotovanje in promocija tako vojske kot policije je temeljila na etničnih povezavah namesto na usposobljenosti in merilih. Po Miltonovi smrti leta 1964 je predsednik vlade postal njegov polbrat Sir Albert Margai, ki je poskušal vzpostaviti enostrankarski politični sistem, vendar je naletel na silovit odpor opozicijske stranke APC. Na koncu je idejo moral opustiti. Tudi v času njegovega predsedovanja so bili poizkusi vključevanja pripadnikov vojske in policije v politično sfero skozi razmerja prijateljstev in vodilnih na položajih. V tesni volilni bitki marca 1967 je stranka APC osvojila večino parlamentarnih sedežev. Skladno s tem so za generalnega guvernerja in novega predsednika vlade razglasili Siaka Stevensa, takratnega vodjo stranke APC in župana Freetowna. V le nekaj urah po razglasitvi je brigadir David

Lasana, poveljnik vojaških sil Sierra Leone, Stevensa in Margaija zaprl v hišni pripor. Skupina visokih častnikov je to situacijo izkoristila za prevzem nadzora nad vlado, aretirali so brigadirja Lasano in razpustili ustavo. Skupino Nacionalnega revolucionarnega sveta ustanovi brigadir A.T. Juxon-Smith, ki postane njen predsednik. Le-ti so bili kasneje z uporom protikorupcijskega revolucionarnega gibanja aprila 1968 odstranjeni z oblasti. Člane nacionalnega revolucionarnega sveta so zaprli, njihove pripadnike vojske in policije pa odstavili s položajev. Stevens končno prevzame funkcijo predsednika vlade v okviru obnovljene ustave. Da bi si zagotovil čim večjo politično moč, Stevens preoblikuje državo v enostrankarski sistem in ustanovi (para)vojaške sile, t.i. predsedniško stražo. S strankarskimi volitvami v jeseni 1968 so pripadniki nacionalnega revolucionarnega sveta ponovno poskušali priti do civilne oblasti, vendar s tem mir v državi ni bil v celoti povrnjen. Že novembra istega leta je država razglasila izredno stanje zaradi nemirov v provincah. Marca 1971 je vlada preživela neuspešen vojaški udar in v juliju odkrila voditelje upora ter jih zaprla in usmrtila (Jang 2012, Gbla 2006, 79–80, The history 2016 in Sierra Leone Background 2010).

Po sprejetju republikanske ustave aprila 1971 je bil Siaka Stevens imenovan za predsednika republike. V marcu 1976 je bil ponovno imenovan za naslednje 5-letno obdobje. S parlamentarnimi volitvami, ki so sledile v maju 1977, je stranka APC dobila 74 sedežev in opozicija le 15. Naslednje leto je vlada Stevensa dobila soglasje za enostrankarski sistem, ki ga je stranka APC enkrat že zavrnila. Po uveljavitvi ustave leta 1978 so se člani SLPP pridružili parlamentarnim kolegom stranke APC. Prve volitve v okviru novega enostrankarskega sistema so potekale 1. maja 1982, vendar je tem nasprotovalo približno dve tretjini volilnih enot. Zaradi nepravilnosti vlada prekliče volitve v 13 volilnih enotah. Nadomestne volitve uspejo 4. junija, potem ko so umirili etnične napetosti med Temni in Mendi. Tokrat so imenovali novega finančnega ministra Salia Jusu-Sheriffa, nekdanjega voditelja SLPP, ki se je pridružil stranki leta 1981. Njegov prihod so mnogi videli kot korak naprej v razvoju stranke APC v pravo nacionalno stranko (Sierra Leone Background 2010).

Siaka Stevens se je po 18 letih na čelu države upokojil v novembru 1985, vendar je še naprej opravljal vlogo predsednika vladajoče stranke APC. V avgustu 1985 je vladajoča stranka, po Stevensonovi lastni izbiri, imenovala vojaškega poveljnika generalmajorja Josepha Saidu Momoha, ki je bil izvoljen za predsednika 1. oktobra 1985. Uradna umestitev je potekala v januarju 1986, nove parlamentarne volitve pa v

maju istega leta. V oktobru 1990 je predsednik Momoh ustanovil komisijo za pregled ustave z namenom razširitve le-te na zagotavljanje človekovih pravic ter utrditve in krepitve demokratičnih temeljev in strukture naroda. Komisija je svoje poročilo predstavila januarja 1991 in ponovno priporočila vzpostavitev večstrankarskega sistema. V okviru tega se je oblast delila na izvršno, sodno (vrhovno, pritožbeno in visoko sodišče) in zakonodajno vejo. Slednja je temeljila na enodomnem parlamentu s predsednikom države, predsednikom parlamenta in poslanci (večji del so bili predstavniki okrožij). Na podlagi tega priporočila je parlament potrdil spremembo ustave julija 1991, ki je bila nato ratificirana v septembru. Veljati je začela 1. oktobra 1991 leta. Obstajal je sum, da Momoh s to spremembo ni mislil resno, saj naj bi šlo za zlorabo njegove politične moči kakor tudi njegove stranke. Zaradi slabega ekonomskega stanja, revščine, nezaposlenosti in neprimerne infrastrukture se je večina mladih odločila pridružiti uporniškem delovanju v vzhodnem delu države, ki ga je vodil stotnik Foday Sankoh s svojo Revolucionarno združeno fronto (v nadaljevnaju RUF). Uporniki so postajali vedno bolj razširjeni in obremenilni za državo. Skupina mladih vojaških častnikov, ki jih je vodil stotnik Valentine Strasser, je izvedla vojaški udar ter poslala Momoha v izgnanstvo v Gvinejo in ustanovila začasni Nacionalni vladajoči svet, kot edini organ odločanja v Sierra Leone (Sierra Leone 2016).

5 POTEK KONFLIKTA IN ANALIZA REFORM VARNOSTNEGA SEKTORJA SIERRA LEONE

Upornike RUF in voditelja Foday Sankoha je podpiral tudi liberijski voditelj Charles Taylor. Njegov glavni cilj je bil umik Sierra Leone iz vojaške opazovalne misije ECOMOG (Economic Community of West African States Cease-Fire Monitoring Group). Z umikom bi uporniki RUF prevzeli nadzor nad Freetownom, sam pa bi prevzel in izkoriščal naravne vire ob liberijski meji ter bogatel na njihov račun. Podpiral je uporniške skupine, ki so bile znane po ubijanju, posiljevanju in mučenju. Te skupine so novačile tudi otroke vojake. Glavni cilj upornikov RUF je bil uničiti skorumpirano vlado Momoha, vendar je v resnici ta misija prerasla v željo po nadzoru nad naravnimi viri v državi, predvsem nad diamanti. V letu 1992 so v Freetownu izvedli še en vojaški udar, ki ga je vodil stotnik Valentine Strasser in njegov začasni

nacionalni vladajoči svet, ki se je izkazal za neučinkovitega. Posledica je bila še večji nadzor upornikov RUF, njihov vstop skozi Liberijo in padec države v 10-letno vojno. Naravni viri in težnja po uspehu, bogastvu in prevzemu oblasti so vodile vojno. Njeno (ne)končanje je bilo povezano tudi s Taylorjevim maščevanjem ter uporniki, ki so bili le njegov instrument za doseg cilja kljub vsej podpori (Albrecht in Jackson 2009, 16 in Reuters 2012).

Sierra Leone je sredi 90-ih let zapadla v državljansko vojno, katere posledice so bile kar 50.000 mrtvih in milijon razseljenih ljudi. Država je skoraj prenehala obstajati izven glavnega mesta, izvoljenega predsednika so izgnali. Uporniki RUF so obvladovali večji del države, saj vojska in policija nista delovali, kar je pomenilo malo zaščite za same prebivalce. Na dveh konferencah v Bintumani hotelu v Freetownu so družbeni predstavniki dosegli izvedbo volitev leta 1996, kjer predsednik postane Ahmad Tejan Kabbah iz stranke SLPP. Dva meseca pozneje so se pričeli dogovori med SLPP in uporniki RUF, kar je vodilo v podpis Abidžanskega sporazuma v novembru 1996. To leto je bilo prelomno, saj se je Velika Britanija odzvala na prošnjo vlade Sierra Leone po pomoči, ki bi vključevala reforme varnostnega sistema. Komaj se je ta postopek pomoči pričel, so se uporniki znova organizirali in napadli glavno mesto Freetown (Baker 2010, 3 in Albrecht in Jackson 2009,16).

Po »padcu« Abidžanskega sporazuma leta 1996 in po prvih demokratičnih volitvah leta 1997 je Velika Britanija financirala veliko programov v podporo obnovi parlamenta, sodstva, policije, javnega sektorja ter izobraževanja vojske v Sierra Leoni. V maju 1997 je sledil še en udar, ki ga je vodil major Johnny Paul Koroma, s katerim so dotedanjega predsednika Kabbaha izgnali v Conakry na Gvinejo. Izgon Kabbaha prisili gospodarsko skupnost zahodnoafriških držav (v nadaljevanju ECOWAS) in Združene narode (v nadaljevanju ZN) k resnemu ukrepanju v državi. ECOWAS in vojaška opazovalna skupina ECOMOG se prve vključijo v vzpostavljane reda v državi. Udaru je sledila ustanovitev vojaškehunte pod imenom Revolucionarni svet oboroženih sil (v nadaljevanju AFRC). V vladajočo elito so vključili tudi upornike. ECOMOG-ova in ECOWAS-ova mandata, ki ju je vodila Nigerija, sta postala odločilna v boju proti upornikom in odstranitvi hunte z oblasti in mesta, vendar neuspešno. Varnostni svet ZN zaradi dogajanja odredi embargo na uvoz orožja in nafte. S tem so želeli prekiniti financiranje in oboroževanje uporniških skupin. V februarju 1998 Kabbahu dovolijo ponoven vstop v državo, obenem pa Varnostni svet ZN vzpostavi opazovalno misijo UNOMSIL (v nadaljevanju UNOMSIL - United

Nations Observer Mission in Sierra Leone) za promoviranje nacionalne sprave, pomoči pri demobilizaciji vojakov in upoštevanja humanitarnega prava. Izvajanje reform varnostnega sektorja se je končno nadaljevalo, in sicer s prošnjo generala Mitikishe Maxwell Khobeja po zunanji pomoči pri ustanovitvi majhne, visoko mobilne, primerno opremljene vojaške sile, ki bi bila visoko motivirana, disciplinirana, zvesta in predana državi (Albrecht in Jackson 2009, 17 in Albrecht 2016).

Leta 1999 so enote upornikov RUF in AFRC vstopile v Freetown. Predsednik Kabbah je pobegnil, hkrati pa so morali evakuirati okoli 500 pripadnikov opazovalne misije UNOMSIL, ki se niso bile sposobne ubraniti napada. Z britansko prisotnostjo in logistično podporo ECOMOG-u, v obliki orožja, streliva in vozil, so delno uspeli premagati upornike. To je vodilo v podpis Lomejskega mirovnega sporazuma, ki je predstavljal glavni mejnik k razvoju miru v državi. Ta sporazum je predvidel konec sovražnosti, program o razorožitvi, demobilizaciji in reintegraciji (v nadaljevanju DDR), nacionalno enotnost ter delitev oblasti med Kabbahom in skupnimi uporniki RUF in AFRC (v uporabi leta 1997 sta se ta sovražnika združila). Opazovalna misija UNOMSIL se zaključila. Medtem ko so Sankoh in njegovi pripadniki RUF zavzeli ključne položaje v novi administraciji, vključno s članstvom v Državnem odboru za DDR, je postalo jasno, da dolgoročno niso imeli namena spoštovati Lomejskega sporazuma, le postati še bolj agresivni. V to napeto politično okolje je Varnostni svet ZN z Resolucijo 1270 (1999) vzpostavil mirovno misijo UNAMSIL (v nadaljevanju UNAMSIL - United Nations Mission in Sierra Leone) z večjim številom pripadnikov, ki so pričeli uveljavljati mirovni sporazum (Albrecht in Jackson 2009, 24).

Naloge mandata UNAMSIL glede na 8. točko Resolucije ZN (1270 (1999)) so bile:

- sodelovati z vlado in drugimi podpisnicami z namenom zagotovitve izvajanja sporazuma,
- pomagati oblastem pri implementaciji DDR programa,
- v okviru DDR programa vzpostaviti razorožitvene, sprejemne in demobilizacijske centre,
- zagotavljati varnost in svobodno gibanje pripadnikov ZN,
- nadzorovati izvajanje in spoštovanje mirovnega sporazuma,
- spodbujati akterje k vzpostavitvi zaupanja vrednih institucij in mehanizmov za njihovo podporo,
- pospeševati humanitarno prisotnost in pomoč,
- podpirati delovanje civilnih pripadnikov ZN in

- zagotavljati podporo volitvam v skladu z zakonodajo Sierra Leone.

V juniju 1999 je bil predstavljen program reform varnostnega sektorja SILSEP (v nadaljevanju SILSEP - Sierra Leone Security Sector Reform Programme). Glavni poudarek tega programa je bil na izgradnji civilnega nadzora nad oboroženimi silami, vzpostavitvijo nadzora nad že ustanovljenim Ministrstvom za obrambo (v nadaljevanju MO) in vzpostavitvijo koordinacije med varnostnim in obveščevalnim sektorjem. To so storili z ustanovitvijo Nacionalno varnostnega oddelka (v nadaljevanju ONS – Office of National Security) in s Centralno in obveščevalno varnostno enoto (v nadaljevanju CISU – Central Intelligence and Security Unit), ki sta predstavljala temeljni komponenti skozi celoten program SILSEP (kasneje tudi SILSEP II in III). Program se je v obdobju od 1999 do 2008 vseskozi financiral iz sredstev Oddelka za mednarodni razvoj (v nadaljevanju DFID – Department for International Development) in Oddelka zunanje britanske skupnosti narodov (FCO – Foreign and Commonwealth Office. Glede na upore oboroženih sil in njihove vloge v politiki je postalo jasno, da bodo le-te še naprej ostale destabilizacijski faktor v državi (npr. z državnimi udari v 90-ih). Zato je bilo nujno takoj izvesti primerne aktivnosti, kot so bile npr. usposabljanje oboroženih sil in vzpostavitev civilnega nadzora. Prioriteti SILSEP programa sta bili:

- razviti sposobnosti MoD, da sami ustanovijo civilni in politični nadzor nad oboroženimi silami RSLAF,
- vzpostavitev funkcionalnega ONS-ja ter povečati zmožnost delovanja CISU.

Za doseg teh ciljev je program predvidel ustanovitev dveh ločenih komponent, in sicer za varnost ONS in CISU ter za obrambo MO (Albrecht in Jackson 2009, 24 in Albrecht 2016, 2).

Ključni preobrat in velik udarec za upornike RUF se je zgodil leta 2000, ko so ljudje pred Sankohovo hišo protestirali proti njihovim aktivnostim in je bilo približno 20 ljudi zaradi protesta ustreljenih. Stranka SLPP je Sankoha ujela 17. maja istega leta ter ga privedla pred sodišče. S tem dogodkom so uporniki RUF postali neopazni in neaktivni v večjem delu države izven mesta Freetown (prav tu)

Kljub temu UNAMSIL ni bil sposoben prevzeti nadzora izven mesta, saj je bilo kar nekaj incidentov s poniževanjem vojaškega osebja ZN in velika nevarnost, da misija zaradi teh dogodkov propade. Novembra leta 2000 je bil na intervencijo Velike Britanije podpisan sporazum o premirju v Abudži med vlado Sierra Leone in uporniki

RUF, ki pa je bil kršen že 10. novembra 2000. Zato je bil ta sporazum ponovno podpisan oziroma reafirmiran maja 2001 (Abuja II). Ta sporazuma sta predvidela, da bo nadzor nad upoštevanjem sporazuma izvajal UNAMSIL in nadaljeval z DDR programom (Abuja Peace Agreement 2000).

V beli knjigi vlade Velike Britanije iz leta 2000 (UK Government`s 2000) je jasno napisano, da je za nadaljnji razvoj in zmanjševanje revščine potrebno zagotoviti varnost vsem državljanom. Ključnega pomena je tudi zavedanje, da brez aktivnega civilnega nadzora nad oboroženimi silami, dolgoročno ne bo prineslo miru in stabilnosti ali celo postalo misija nemogoče ta mir vzdrževati.

Misija ZN je bila vzdrževanje miru, Velika Britanija pa se je osredotočala na vzpostavljanje zagotovitve varnosti oziroma na reorganizacijo državnega varnostnega sektorja. Skupaj so uspešno odvrnili napad upornikov RUF leta 2001 in si tako pridobili večje zaupanje državljanov Sierra Leone. Najpomembnejši cilj misije UNAMSIL je bil implementacija načrta po vzpostavitvi enotne vojske na vzhodu države, locirane v Koidu. Po velikih diplomatskih naporih Freetowna, New Yorka, Washingtona, Londona in Islamabada, je Pakistan zagotovil potrebno brigado za pomoč pri vzpostavitvi enotne vojske. Psihološki učinek te brigade in vojske Sierra Leone (v nadaljevanju SLA) je bil na upornike zelo velik, saj z napadi niso več poskušali (Albrecht in Jackson 2009, 35–40).

5.1 Reforme obrambnega sektorja

Propad oboroženih sil med državljansko vojno v Sierra Leoni je pokazal, da vojska ni bila sposobna boja. Tudi institucionalne strukture niso bile v najboljšem stanju oziroma so bile uničene ali propadle. Po spopadu AFRC in RUF v Freetownu leta 1999 je sledila *Operacija Basilica*, kjer je britanska vlada zagotovila šest svojih inštruktorjev, da pričnejo z usposabljanjem novoustanovljene vojske Sierra Leone. Zagotovili so jim vozila, orožje in ostali potrebni material za delovanje z namenom, da jim le-to po koncu misije ECOMOG ostane (Albrecht in Jackson 2009, 44–46 in Riley 2006).

Uvajanje britanskega programa SILSEP se je pričel v juniju 1999. Sestavljala sta ga dva svetovalca, vojaški in civilni, ki sta bila zadolžena za oblikovanje in implementacijo načrta prestrukturiranja in reorganiziranja ministrstva za obrambo.

Tretji svetovalec je bil zadolžen za prestrukturiranje sistema nacionalne varnosti. Ustanovili so ekipo obrambnih svetovalcev (v nadaljevanju MODAT - Ministry of Defence Advisory Team). Do oktobra 1999 so svetovalci predlagali novo obrambno strukturo in organizacijo oboroženih sil. Da bi te novosti vzpostavili, je MODAT za pomoč zaprosil britanske vojaške svetovalce imenovane BMATT (British Military Advisory Training Team). Ena izmed nalog MODAT-a je bila »vojaški reintegracijski načrt«, s katerim so želeli ponovno vključiti bivše upornike iz vseh bojnih skupin v nove skupne oborožene sile. Da bi ta vključitev potekala mirno in brez nasilja, se je Velika Britanija odločila, da poišče pomoč pri vzpostavitvi reform obrambnega sektorja pri drugih tujih državah, kar se razvije v mednarodne vojaške svetovalce (v nadaljevanju IMATT - International Military Advisory Training Team), formalno ustanovljeni leta 2002. Njihov cilj je bila podpora vladi v razvoju aktivnih in bojno sposobnih vojaških sil. Do konca leta 2006 so zaposlili okoli 100 pripadnikov (Grys 2010, 42). Uspešnost IMATT-a je bila odvisna od dveh pogojev, in sicer: prvič, da vzpostavi kredibilnost, ki bo podprta z objektivnimi, realističnimi in natančnimi aktivnostmi in drugič, da je želja in zmožnost oboroženih sil RSLAF nadaljevati preoblikovanje v enotno vojsko.

V ponovno organiziranje upornikov RUF in napad na pripadnike ZN se vmeša britanska intervencija, ki postane znana kot *Operacija Palliser*. Reševalna akcija pripadnikov ZN na koncu postane veliko večja, tako po obsegu kot pomenu, saj je podprla misijo UNAMSIL in njeno nadaljnje delovanje ter zagotovila mir v Sierra Leoni. Dejanja upornikov in njihove grožnje ter ponovno zavzetje skoraj polovice države je resno ogrozilo napredovanje reform obrambnega sektorja in razorožitvenega, demobilizacijskega in reintegracijskega (v nadaljevanju DDR - Disarmament, Demobilization and Reintegration) procesa (Evoe 2008).

V okviru Nacionalne komisije za razorožitev, demobilizacijo in reintegracijo (v nadaljevanju NCDDR -. National Commission for Disarmament, Demobilization and Reintegration) je leta 2001 potekal predvsem proces razorožitve in demobilizacije bivših upornikov (Albrecht in Jackson 2009, 62–63). Poleg NCDDR pa so bili vključeni še:

- predsednik republike,
- ministrstvo za informacije, finance, obrambo in notranje zadeve,
- predstavnik donatorske države,
- posebni predstavnik ZN,

- poveljnik misije UNAMSIL,
- poveljnik upornikov RUF in
- poveljnik AFRC.

Ustanovljene so bile še 3 tehnične komisije, in sicer ena za razorožitev in demobilizacijo (ta je vključevala predstavnike NCDDR, UNAMSIL in UNICEF), druga za opazovanje in informiranje ter tretja za reintegracijo (ta je vključevala predstavnike NCDDR, UNAMSIL, UNICEF in predstavnika donatorjev). NCDDR so leta 2004 razpustili.

Program DDR je vključeval tri glavne točke oziroma teme:

- zbiranje, registriranje in uničevanje vsega konvencionalnega orožja in nabojev;
- demobilizacijo približno 45.000 bojnikov iz RSLAF, upornikov RUF in drugih (para)vojaških skupin (vse skupaj približno 75.490 bojnikov) in
- priprave na podporo bivših bojnikov pri njihovem socioekonomskem vključevanju in reintegraciji po odhodu iz demobilizacijskega centra (Carames 2009, 3–4).

Pred samo demobilizacijo je vlada pripravila osveščevalno kampanjo, da je pripravila javnost na demobilizacijski program in zagotovila informacije o nadaljnji vlogi bivših bojnikov. Program se je osredotočal tudi na otroke vojake, katerega je prevzel UNICEF. Sprva so bivšim bojujnikom zagotovili zdravniško in psihološko oskrbo, kasneje so bili del polletnega izobraževalnega programa. Celoten DDR program lahko razdelimo na 4 faze, in sicer:

- 1. faza je potekala od septembra do decembra 1998, ki so jo prekinili AFRC/uporniki RUF z udarom v Freetown januarja 1999
- 2. faza je potekala od oktobra 1999 do aprila 2000, ki so jo prekinili uporniki RUF z ugrabitvijo 500-ih pripadnikov ZN
- vmesna faza je potekala od maja 2000 do maja 2001 z implementacijo mirovnega sporazuma in
- 3. faza, je potekala od maja 2001 do januarja 2002, ko so dokončevali proces razorožitve in demobilizacije še preostalih bojnikov.

Reintegracijska faza se je podaljšala do leta 2004.

Razoroževanje je potekalo v 45 ustanovljenih centrih po državi, vendar niso bili vsi hkrati operativni. Te centre so nadzorovale ECOMOG enote skupaj z UNAMSIL ter

NCDDR, ki je zagotavljala logistično in operativno podporo. Vso zaseženo orožje in naboji so bili komisijsko uničeni. V okviru tega uničevanja orožja je bila ustanovljena Skupnost za zbiranje orožja in uničevalni program (CACD - Community Arms Collection and Destruction Program), kjer so zbirali orožje tudi skozi policijske kampanje s podporo razvojnega programa ZN in UNAMSIL. Vključeno je bilo tudi orožje lastnikov z licencami. *Demobilizacijski proces* je potekal v 16 centrih, kjer so bojvnike registrirali, razorožili in jim v dvotedenskem bivanju v centru nudili zdravniško oskrbo in predstavili reintegracijski program. Registrirali so jih tudi v eno izmed 4 regionalnih reintegracijskih pisarn, kjer so imeli priložnost sodelovati v izobraževalnem programu, ki je trajal od 6 do 24 mesecev. V okviru reintegracijskega procesa pa so bivši bojvniki dobili finančno pomoč, možnost izobraževanja ter pomoč pri projektih ribištva, agrokulture in podjetništva, torej zaposlitve (prav tu). Pri reintegraciji teh upornikov med civiliste so se pojavile težave, saj jih ti seveda niso želeli sprejeti v svoje skupnosti zaradi preteklosti. Težava reintegracije ostaja še danes, predvsem, ker lahko bivši bojvniki na pomanjkljivo in nezadostno reintegracijo (izobraževanje in zaposlitev) odreagirajo nasilno. So nezadovoljni s politično kampanjo in volitvami ter pomanjkanjem tujega vlaganja v ekonomijo Sierra Leone (Albrecht in Jackson 2009, 62–63).

Medtem je potekala tudi decentralizacija varnostne koordinacije z ustanovitvijo Provincialnih in Okrožnih varnostnih odborov (PROSECs – Provincial Security Committees in DISECs – District Security Committees), ki jih je podprl sam predsednik Kabbah. Šlo je za zagotavljanje lokalne varnosti ter neposredno tudi za njegovo varnost. Varnostni odbori so postali elementi razpršitve varnostnega sektorja na lokalni nivo. Glavni namen njihove ustanovitve je bil, da se varnost zagotovi izven mesta Freetown na ostale province po državi. Prvi odbori so pričeli z delovanjem v Boju in Kenemi. Ta način delovanja je pomagal prebivalcem utrditi zaupanje v demokratične nacionalne varnostne institucije, da le-ti niso le privilegij elite, kot je bilo v preteklosti (Pratt in Valasek 2010).

Leto 2002 je bilo ključno za Sierra Leone, saj se je konflikt uradno končal v januarju, kljub temu da nekatera območja še vedno niso bila pod državnim nadzorom. V tem obdobju so bile prve povojne predsedniške volitve, na katerih je zmagal pomemben član SLPP oziroma Kabbahov pripadnik. Zato so Kabbaha videli kot moža, ki je

zagotovil mir v državi. Volitve so se odvijale s pomočjo največje mirovne misije ZN, medtem ko je UNAMSIL zagotovil transport in logistično podporo. Nadzorovanje dokaj mirnih volitev so izvajali pripadniki policije. V tem obdobju so se ministrstva in druge institucije soočale s popolnoma drugimi izzivi kot v prejšnjem obdobju. Postalo je jasno, da je za nadaljnji razvoj države in tudi reform varnostnega sektorja pomemben ekonomski razvoj, predvsem z mednarodnim vlaganjem. Tudi sedaj je Velika Britanija priskočila na pomoč v obliki 10-letnega programa pomoči oziroma Memoranduma med Veliko Britanijo in Sierra Leone, ki ga je vodila Clare Short (britanska sodelavka oddelka za mednarodni razvoj) (Simpson 2014, 17–19). Memorandum je povezal obe strani in med prebivalci Sierra Leone vtil zaupanje v britansko prisotnost. Vseboval je pomoč na vseh ravneh, od politične, finančne, vojaške ipd.

Glede na izvajanje SILSEP programa se je istega leta vojska uradno preimenovala v oborožene sile Republike Sierra Leone – RSLAF, v katere so bili integrirani pripadniki iz vseh bivših bojnih skupin. Članstvo ni bilo razdeljeno izključno na bivše pripadnike policije in bivše upornike RUF (Simpson 2014, 28–29). IMATT je še vedno zagotavljal podporo, Velika Britanija pa je vzpostavljala kratkoročno usposabljanje enot.

Januarja 2002 je predsednik Kabbah odprl novo ministrstvo za obrambo na Tower Hillu, nasproti parlamenta v bivšem Paramount hotelu (Albrecht in Jackson 2009, 97–98; Sierra Leone Defence White paper). Na isti dan je ceremonialno razglasil novo poimenovanje vojske v RSLAF in s tem nov začetek obrambnih sil ter ustanovitev dveh novih institucij Združeno poveljstvo (JFC-The Joint Force Command) in Poveljstvo za združeno podporo (JSC – The Joint Support Command). Obe sta bili podrejeni ministrstvu za obrambo in bili pod poveljstvom IMATT-a.

Nova obrambna struktura je bila opredeljena v obrambnem dokumentu leta 2003, kjer so bile natančno razdeljene naloge znotraj vojske, razmerja med ministrstvom za obrambo in poveljstvom za združeno podporo ter vojaškim osebjem in civilisti. Poveljstvo za združeno podporo je bilo kasneje ukinjeno. Od samega začetka vzpostavljanja reform varnostnega sektorja je bilo očitno, da bo varnostni sektor strukturiran po britanskem modelu (Simpson 2014, 29–31). Vendar so kmalu ugotovili, da je MO strukturno prezapleteno, zato so v skladu z obrambno revizijo in

obrambno belo knjigo ustanovili Odbor za strukturni pregled, ki so ga vodili prebivalci Sierra Leone. Revizija je potekala leta 2003, kjer so strukturno pregledali ministrstvo za obrambo in vojsko. Cilji revizije so bila priporočila, kako vzpostaviti pravilno organizirano ministrstvo in vojsko, da ju lahko vodijo prebivalci sami ter da strukturo razumejo. Glavna rezultata revizije leta 2004 sta bila odstranitev poveljstva za združeno podporo in prepustitev vojske reviziranemu ministrstvu in združenemu poveljstvu. Namen revizije ni bila popolna reorganizacija ministrstva, ampak le posodobitev splošne organiziranosti. Manjša skupina svetovalcev je pomagala pri vzpostavitvi novega MO, ki bi izobraževal kader za finančno vodenje in računalništvo in s tem povečeval število zaposlenih. Ne glede na preteklo organiziranost (sestavljena iz parih civilnih svetovalcev in ločeno od vojske ter neposredno pod predsednikovim nadzorom) je MO ostalo pretežno civilna institucija (The Review 2002, 18–20 in Defence White paper 2002).

Glede na zadnjo revizijo in obrambne bele knjige je brigadir Simon Porter, poveljnik IMATT-a, razvil t.i. »Načrt 2010«. Cilji tega načrta so bili vzpostavitev manjše a boljše vojske s sposobnimi marinci in zračno floto. S tem načrtom bi bolj strukturirano pristopili k vojski, ki bi postala samozadostna ter z jasnimi nalogami IMATT-a, ki bi se počasi pričel umikati in prepuščati naloge oboroženim silam RSLAF. Vendar pa ministrstvo tega načrta ni sprejelo, saj so v tem videli le še en britanski načrt. Pomanjkljivi finančni resursi vlade Sierra Leone so privedli do »Glavne revizije« ministrstva konec leta 2005. Ta je bila bolj obrambna, s pomočjo katere so lahko izvedli volitve v letu 2007. Vseeno je bilo ključno vprašanje, kako vzpostaviti primerne razmere za nadaljnji razvoj oboroženih sil RSLAF skozi celotni proces preoblikovanja. Rešitev tega vprašanja je vodila v *Operacijo Pebu*, ki jo je vodil eden od glavnih svetovalcev ministrstva v tistem času, Aldo Gaeta. Glavni namen operacije je bila izgradnja barakarskega naselja za pripadnike RSLAF, kot del prestrukturiranja vojske. Koncentrirani naj bi bili v 9 bataljonih in treh brigadah. Finančne težave, pomanjkljiva oprema za izgradnjo, čiščenje namenskega terena, pomanjkanje transportnih vozil ipd. so bile nekatere težave, s katerimi so se soočali pri tej operaciji. Glede na vse probleme so ocenili, da bodo v predvidenem času zgradili le 12% namestitev do začetka deževnega obdobja v letu 2004. Glede na dano situacijo in izračune bi za 100% izgradnjo potrebovali še nadaljnjih šest let (Albrecht in Jackson 2009, 106–107).

Ne samo da se je ministrstvo za obrambo soočalo s težavami financiranja vsakodnevnega delovanja, sposobno ni bilo niti zagotavljati opreme in plačila zaposlenim. Velika večina ranjenih vojakov v vojni, po odpustitvi iz vojske, ni dobilo zaposlitve zaradi narave poškodbe. Glede na stopnjo invalidnosti so jim namenili višino nadomestila oziroma mesečno pokojnino. Enako je veljalo tudi za družine ubitih v vojni (Williams 2016). Da ne bi prihajalo do prevar, so ustanovili komisijo za nadzor nad upravičenci.

Konec leta 2004 in začetek 2005 je bilo ozračje v Sierra Leoni primerno za dokončno vzpostavitev koncepta in strategije reform varnostnega sektorja. Dva pomembna dogodka za ta čas sta bila odhod misije UNAMSIL in objava rezultatov Komisije za resnico in spravo. Nove razmere so zopet prinesle revizijo varnostnega sektorja, a tokrat z drugačnimi težavami. Sedaj je bilo ključno vprašanje »Kaj je varnostni sektor?«. Zanimala jih jesama definicija varnosti in opredelitev institucij. V varnostni sektor po njihovem sodijo:

- vlada in nadzorni organi vključno s parlamentarnimi komisijami,
- služba za nacionalno varnost ter centralna varnostna skupina,
- vladni oddelki, kot so pravosodje, obramba, zunanje in notranje zadeve, finance,
- uniformirane službe, kot so vojska, policija, pravosodna policija, pazniki,
- pravosodni sistem vključno s protikorupcijsko komisijo,
- komisija za resnico in spravo,
- zasebne varnostne službe in
- interesne skupine civilne družbe (Albrecht in Jackson 2009, 120).

Gre za zelo široko definicijo varnostnega sektorja in razumevanje, da vanj ne sodijo le policija in oborožene sile, ampak tudi druge neoborožene sile in civilno prebivalstvo.

Vzporedno z obrambno revizijo je potekal tudi Strateški načrt zmanjševanja revščine PRSP (Poverty Reduction Strategy Paper 2005), s katerim so postavili temelje za izboljšanje cestne infrastrukture in energijske dostopnosti. Še naprej pa so spodbujali agrokulturo in ribištvo. Izboljševali so možnosti za zaposlovanje in izobraževanje mladih, osveščali o zdravju, predvsem o vodni neoporečnosti in nevarnostih virusa HIV..

V obdobju konsolidacije in nadaljnjega razvoja je na področju varnosti in obrambe prišlo do kratkega stika, saj je Obrambni svet prenehal z delovanjem. Izvršna oblast se je bolj posvečala prihajajočim volitvam kot pa varnostnemu sektorju in njenim institucijam. Kljub vsemu je bila maja 2005 objavljena zadnja varnostno-obrambna revizija, v kateri so vodenje vojske pustili ONS-ju in pričeli z aktivnostmi pridobivanja finančne podpore za delovanje. Potrebna je bila delitev oziroma vzpostavitev razmerjamed dejanskimi zmožnostmi in željami za uresničitev načrta zmanjševanja revščine. Osnovni cilj je bila izgradnja varnostnih sil, ki se bodo odzvale na notranje in zunanje izzive ter tako zagotovile stabilno okolje za zmanjševanje revščine in izvajanje tega programa.

V letu 2005 se je *Operacija Pebu* nadaljevala. Zagotovila je barakarske nastanitve za pripadnike policije in doživela veliko kritik na račun prepočasne gradnje.

Nadaljevalo se je minimalno vladno financiranje vojske. Obrambni proračun je bil skrčen na minimum, kaj je pomenilo, da so bili onesposobljeni tako tehnično kot operativno (z vozili, opremo in orožjem). Poskušali so razmejiti pristojnosti med vojsko in policijo tako, da so izključili vojsko iz nalog policije in notranjih zadev. Napetosti med tema dvema institucijama so naraščale tudi zaradi nerazumevanja nivojev nagrajevanja. Zaradi vseh težav je ONS definiral »vojaško pomoč civilni sferi«, v kateri je vojaško pomoč razdelil na dva dela, in sicer na »obstoječo« in »nujno« kategorijo pomoči. Pri obstoječi pomoči lahko vojska pomaga pri operaciji v podporo civilnemu prebivalstvu za nedoločen čas, kar prekine odločitev vlade ali nacionalnega varnostnega sveta, da pomoč vojske ni več potrebna. Pri nujni pomoči pa gre za specifično naravo podpore civilnemu delu na zahtevo varnostnega sveta. Vsaka pomoč je odvisna od posameznega primera. Npr. varovanje predsedniške lože, pomoč policiji pri javnih izgredih ali v boju proti terorizmu. Iz te delitve je vojska pomagala policiji med predsedniškimi volitvami leta 2007. Pomemben mejnik v nadaljnjem razvoju je bila prisotnost oboroženih sil RSLAF na mirovnih misijah ECOWAS, ZN in Afriške unije. Tako so leta 2006 v Nigeriji zagotovili častnike. V pripravi je bila tudi pehotna bojna skupina v velikosti bataljona. Kot sem že omenila, je bila velika težava v nagrajevanju oziroma napredovanju pripadnikov oboroženih sil RSLAF ravno zaradi težav s financiranjem. IMMATT je pričakoval, da bodo novi, mladi pripadniki polni zagona, idealizma, pripadnosti ter rekrutirani z

namenom, da prinesejo nove zamisli. Ta pristop nepravičnega nagrajevanja je povzročal veliko napetosti med generacijami, kar so poskušali reševati z upokojitvami in odstranitvijo tistih, za katere so vedeli, da so koruptivni (Sierra Leone document 2016 in Albrecht in Jackson 2009, 130–134).

Leto 2006 je potekalo v luči priprav odhoda Velike Britanije iz aktivnega dela varnostnega sektorja, kakor tudi odhod misije IMATT, vendar se to v tem letu ni zgodilo. Najpomembnejši dogodek v letu 2007 so bile predsedniške volitve, obenem pa velika preizkušnja za policijo in vojsko v obliki podpore Nacionalni volilni komisiji.

Z nastopom nove vlade je prišlo tudi do »Agende za spremembe 2008-12«, kasneje do »Agende za blaginjo 2013-18« ter druga in tretja verzija »Strategije za zmanjševanje revščine (PRSP)« v letu 2002 in 2012. V letu 2009 je bil razvit koncept »lokalnih poglavarjev - chiefdom« in vzpostavitev njihove Varnostne komisije predvsem na mejnih območjih pod okriljem razvojnega programa ZN. Instituciji CISU in ONS sta po letu 2009 pričeli samostojno delovati, vsaka na svojem področju. CISU je nadaljevala z nadzorom paravojaških skupin, kot sta bili RUF in West Side Boysi. Nad organiziranim kriminalom (prepovedane droge) in korupcijo, ki do danes ostaja največja težava in izziv Sierra Leone, je potekal specifični nadzor (UNDP 2010).

Velik napredek v okviru obrambnega sektorja je bila razdelitev položaja predsednika in ministra za obrambo. V času Kabbahove vlade sta oba položaja pripadala njemu. Po volitvah in zmagi nove vlade pa je minister za obrambo postal Alfred Paolo Conteh. Oborožene sile RSLAF tako niso bile več pod neposrednim nadzorom predsednika. Položaj civilnih svetovalcev ministrstva za obrambo je prišel pod nadzor IMATT-a. Sprememba nadzora iz SILSEP programa na IMATT ni pomenila le spremembo vodenja, ampak tudi premik na višji nivo strateškega in političnega svetovanja tako MO kot komisije za obrambno politiko. V obdobju po volitvah je prišlo do začasne ustavitve razvoja vojske ravno zaradi postavitve oziroma razdelitve vlog oboroženih sil RSLAF in policije ter velikih finančnih težav, ki so jih poskušali reševati z mednarodnimi intervencijami. Velika težava je še vedno bila zmanjševanje števila pripadnikov RSLAF kakor tudi obstoj zračne enote, ki je bila sicer ustanovljena že leta 1995, vendar prizemljena od leta 2000. IMATT jo je poskušal ponovno vzpostaviti v okviru svojega Načrta 2010, vendar neuspešno, saj je RSLAF predvsem pehotna vojska. Bolj uspešna misija IMATT-a je bila pri mornarici, ki je štela okoli 500

pripadnikov. Nadzorovali ali zasegli so plovila s prepovedano vlečno mrežo za ribolov in lovili oborožene pirate. Cilji mornarice so bili zagotoviti ribarjenje z licenco ali z dovolilnicami ter nadzorovati tihotapljenje drog na morskih poteh (Simpson 2014, 75–85).

Novi predsednik Koroma je kmalu po nastopu funkcije ustanovil svoje t.i. »varnostnike« za osebno zaščito (tudi že v času volilne kampanje). Veliko veljakov je ta čas uporabilo bivše pripadnike RUF ali pripadnike drugih skupin za osebno zaščito, kar je vse skupaj delegitimiziralo in zmanjšalo zaupanje v policijo. Kljub pozivom ONS je predsednik obdržal 14 pripadnikov osebne zaščite in s tem samo še povečeval napetosti med pripadniki. Ti Koromovi pripadniki so prejeli posebne ugodnosti, kot je bilo usposabljanje v Maroku in ne na nacionalni policijski šoli v Hastingsu.

Program SILSEP (skupaj s SILSEP II in III) se zaključi leta 2008. Glavni cilj tega programa je bila vzpostavitev institucionalne in zakonodajne podlage za nacionalno varnost in obrambno politiko z nadzorom civilne družbe in transparentnosti le-te. Indikatorji tega cilja pa so:

- grožnje pred vojaškimi udari so zmanjšani na minimum,
- oborožene sile in varnostne institucije spoštujejo človekove pravice,
- zavedanje zunanjih groženj,
- primeri kraj in korupcije znotraj varnostnega sektorja so zmanjšani na minimum.

Tabela 5.1: Prikaz namenov, rezultatov in indikatorjev programa SILSEP.

Nameni in rezultati glavnega cilja	Indikatorji
Vzpostaviti učinkovite in zadovoljive institucije civilnega nadzora in učinkovito vojaško poveljevanje ter sodelovanje z nacionalno varnostno in obrambno politiko v okviru dogovorjenega proračuna.	MoD in nacionalni varnostni svet sta sposobna upravljati z oboroženimi silami RSLAF in drugimi varnostnimi institucijami. Poveljniške strukture oboroženih sil RSLAF in drugih varnostnih institucij so pod civilnim nadzorom.

	Oborožene sile RSLAF in druge varnostne institucije igrajo pomembno vlogo v nacionalni obrambni politiki. Proračun za oborožene sile RSLAF in MoD ter druge varnostne institucije so dogovorjene z Ministrstvom za finance v okviru nacionalne obrambne politike.
MoD je institucionalno sposoben upravljati in zagotavljati kredibilnost oboroženih sil RSLAF.	Oborožene sile RSLAF delujejo v okviru danega proračuna. Jasna struktura poveljevanja skozi dvojno strukturo na MoD. Povečevanje števila zaposlenih na MoD in povečevanje institucionalne zmogljivosti. Učinkovita poročila MoD o delu. Pisanje analiz, realističnih podatkov in zahtev po funkcionalni usposobljenosti.
Dobro usposobljeno osebje, mlajši/starejši pripadniki oboroženih sil RSLAF, ki predstavljajo učinkovito obrambno strukturo.	Oborožene sile upoštevajo pristojnosti dane in nacionalne obrambne politike in varnostno obveščevalne zakonodaje. Vzdrževanje stroge discipline na vseh ravneh oboroženih sil.
ONS je sposoben podpirati nacionalno varnostni svet s koordinacijo varnostnih aktivnosti.	Zaposlitev osebja in opremljenost za njihovo delo.
CISU še naprej koordinira obveščevalne institucije.	Deluje profesionalno in učinkovito.
Natančnejša Nacionalno obrambna in varnostna politika je implementirana.	Implementirana v skladu z dano zakonodajo in nacionalno varnostno politiko.
Civilni nadzor in demokratičnost sta vključena v zakonodajni okvir.	Parlamentarni nadzor je bil vzpostavljen tako za oborožene sile RSLAF in obveščevalno-varnostne institucije.

	Civilna družba in mediji razumejo vlogo obrambnega in varnostnega aparata. zato vzpostavljajo svoj položaj, s katerim lahko vplivajo na nadaljnji razvoj.
--	---

Vir: Albrecht (2016, 6–7).

5.2 Reforme policijskega in pravosodnega sektorja

Prioriteta projekta Britanske skupnosti narodov za varnost in zaščito iz leta 1998 so bile reforme javnega sektorja, predvsem policije in pravosodnega sistema. Razvojni policijski načrt Britanske skupnosti narodov je bil ključni element za reorganizacijo obstoječe policije Sierra Leone (v nadaljevanju SLP). Ne samo ponovne vzpostavitve varnosti za prebivalce, ampak tudi reorganizirati državno legitimnost v smislu zagotavljanja notranje varnosti. Te reforme je hotela uresničiti že prejšnja vlada iz leta 1996 s takratnim novoizvoljenim predsednikom Kabbahom, ki je zaprosil za pomoč sekretariat Britanske skupnosti narodov. Le-ta je v maju leta 1996 poslala majhno skupino svetovalcev v Sierra Leone. Pregledali so policijski sistem (imeli so delavnice s pripadniki policije, pogovore z oblastjo in obiske policijskih postaj) in podali priporočila za reforme. Junija Kabbah napoti dr. Sama Banyo naj predseduje sestanku o takratnem statusu policije in zagotovi osnovni okvir za izvajanje reform. Te aktivnosti so bile prekinjene z udarom AFRC. Kabbah je zbežal v sosednjo Gvinejo in načrti za policijsko reformo so zastali. Nigerijske enote, ki so delovale v okviru misije ECOWAS, so zatrle udar in predsednik Kabbah se je vrnil v Sierra Leone. Načrti za policijsko reformo so se nadaljevali, ko je sekretariat Britanske skupnosti narodov ustanovil Policijske razvojne sile (v nadaljevanju CPDTF – Police Development Task Force) in poslal svetovalce v Sierra Leone. Njihovo (poimenovali so ga »Banya«) poročilo je postalo začetek tri-faznega dogajanja reform. V prvo fazo je bila vključena izgradnja infrastrukture, povečevanje števila policistov, prestrukturiranje osnovnega usposabljanja in zagotavljanje nacionalne varnosti za podporo volitvam v letu 2000. Druga faza se je osredotočila na vzpostavljanje kadrov višjih policistov in administrativnih potreb za vzdrževanje in vzpostavljanje reform. Tretja faza pa k razvoju državnega kriminalističnega sodnega sistema ter integraciji policijske, sodne in prevzgojne komponente. V okviru prve faze je predsednik

Kabbah, z vodenjem CPDTF-ja, avgusta 1998 podpisal »Policijsko listino« (Sierra Leone Policing Charter), ki je kasneje vodila v doktrino imenovano »Lokalne policijske potrebe« (Local Need Policing). Listina se je osredotočala na policijske naloge po zagotavljanju varnosti za vse ljudi in obvezala oblast, da znotraj policije razreši vprašanje korupcije izpostavi potrebo po ustanovitvi lokalnih policijskih enot in svetovanja lokalnim prebivalcem. Glede na priporočila Listine je bila v decembru 1998 organizirana enodnevna delavnica višjih policistov, kjer so vzpostavljali načrt decentralizacije policijskega modela. Le-ta je temeljil na Osnovni poveljniški enoti (v nadaljevanju BCU – Basic Command Unit). Model je torej temeljil na lokalnih policijskih potrebah, ki bi jih zagotovili preko Lokalnih poveljniških enot (v nadaljevanju LCU – Local Command Unit). Centralizacija poveljevanja bi potekala preko lokalne poveljniške enote, s sicer skupno administrativno strukturo, z LCU poveljnikom, pooblaščencom poveljnika in tremi oddelki, operativnim, informacijskim ter kriminalistično preiskovalnim oddelkom (Baker 2010, 4–6 in Ebo 2016, 11–18).

Prioriteta reform je bila tudi izbira novega poveljnika policije oziroma generalnega inšpektorja. Po posvetu predsednika Kabbaha s CPDTF so rekrutirali višjega pripadnika bivše patriotske policije.

Naloga policije, glede na njihovo listino, je bila predvsem zagotovitev notranje varnosti, medtem ko so oborožene sile RSLAF branile državne meje. Do konca leta 2001 se je policija razširila po vsej državi, tudi v krajih, ki so bili prej pod nadzorom upornikov RUF. Na nekaterih območjih te razpršenosti ni bilo opaziti ravno zaradi pomanjkanja tesnega sodelovanja z lokalnimi prebivalci, ki so pomembni akterji v podpori policiji po vsej državi. Tri ključne naloge policije so:

- zagotovitev notranje varnosti,
- preprečevanje kriminala in
- pridružitve enotam UNAMSIL (Sierra Leone Police 2016).

Vseh teh nalog policija ni zmogla sama, zato je bila ena od nalog UNAMSIL tudi podpora policiji, da so lahko pridobili čas, znanje in izgradili potrebno infrastrukturo. Policijsko šolo v Benguemi so dvakrat napadli uporniki in jo popolnoma uničili z zračnim bombnim napadom. Sprejela je lahko približno 200 pripadnikov naenkrat. Pred vojno so bili trije regionalni policijski centri za usposabljanje v provincah Bo, Kenema in Makeni. Ti centri naj bi se s pomočjo donatorjev tudi obnovili. Da bi zagotovili zmanjševanje števila pripadnikov, so bile sprejete modifikacije v izobraževalnem kurikulumu. Osnovno usposabljanje se je razširilo iz prejšnjih šestih

mesecev na eno leto s trimesečnim terenskim delom. V okviru druge faze policijske listine so višje policiste za 10 tednov pošiljali na izobraževanje v Bramshill v Veliko Britanijo. Strateški načrt policije iz leta 2002 je sprejel Nacionalni svet policije v avgustu tega leta. Poudarki so bili na osnovnem usposabljanju in izobraževanju predvsem pa na nujnosti pridobivanja potrebnih praktičnih izkušenj pripadnikov. S tem načrtom so prišli tudi izzivi. Veliko policistov je bilo premeščenih iz cestnih patrulj v kriminalistično preiskovanje – dve funkciji, za kateri je potrebno popolnoma drugačno usposabljanje in izobraževanje. Ne samo zmožnost policije, da aretira ljudi, ampak tudi delovanje pravosodnega sistema, da take primere hitro razreši. Porast uporabe droge med mlajšo populacijo in povečano število nezaposlenih bivših upornikov ter prostitucija so prisilile policijo v nadzor teh situacij po vrstnem redu. Za zagotovitev take varnosti zaradi prej omenjenih situacij je Sierra Leone ustanovila Enote za pomoč družinam (Meek 2003, 108).

Nenamerna posledica reorganizacije policije, kot del stabilizacijskega procesa v Sierra Leoni, je bila transformacija drugih institucij, kot je pravosodni sektor. Še danes le-ta ni tako učinkovit, kot bi si želeli, saj se policisti pritožujejo, da s počasnim sojenjem in nerešenimi primeri le spodkopavajo njihovo delo.

Tretja faza policijske listine se je pričela leta 2000 z reorganizacijskim projektom nadaljnjega razvoja policije skupaj z integracijo drugih sektorjev, kriminalistično sodnega sistema s sodišči in zapori. Ustanovljen je bil Skupni varnostni program (v nadaljevanju CCSSP – Commonwealth Community Safety and Security project) financiran s strani DFID-a. Namen programa je bil v pomoči koordinacije razvoja sodnih institucij v državi. V praksi je to pomenilo razvoj in ustanovitev Posebnega sodišča za Sierra Leone. Predsednik Kabbah je zaprosil ZN za ustanovitev tega sodišča, saj je vojna uničila infrastrukturo, njihovo kazensko pravo pa ni obsegalo zločinov, storjenih s strani upornikov RUF. Dogovori med ZN in vlado Sierra Leone privedejo do uresničitve tega projekta aprila 2002 z mandatom kazenskopravno preganjati zločine. Ker gre za »mešano« sodišče, so vidni tako mednarodni kot nacionalni pravni elementi, kar hkrati zagotavlja večjo legitimnost. Običajno pravo deluje na lokalnih sodiščih v vseh 149-ih območjih po državi. Le-ti rešujejo primere povezane z zemljiškimi nesoglasji, ločitvami, žalitvami, manjšimi tatvinami in drugimi podobnimi zadevami, ki se zgodijo izven glavnega mesta Freetown (Ebo 2016, 20–24).

Hkrati je tudi zaporniški sistem utrpel veliko škode med državljansko vojno. Od vseh 19-ih zaporov jih je le 8 ostalo nepoškodovanih (prav tu). Pomanjkanje primerne zaporniške infrastrukture in sodišč, predvsem na lokalnih območjih, je vplivalo tudi na delovanje policije, saj so morali po zapornike v več ur oddaljene kraje. Enako je veljalo za tožnike in priče, ki niso bili zavarovani. Ker veliko prič ni bilo zaščitениh, jih je veliko umrlo oziroma bilo ubitih.

Prvih 18 mesecev CCSSP programa je bilo posvečeno logistiki, infrastrukturi, gradnji in zagotavljanju opreme vključno z glavno stavbo sodišča v Freetownu in okrajnima sodiščema v Bo-ju in Kenemi. Vzpostavitev teh sodišč je imela velik psihološki učinek, saj je simbolizirala ponovni mir in red v državi ter zaupanje prebivalcev v te institucije (Albrecht in Jackson 2009, 35–42).

V celotnem pravosodnem sistemu je delovalo okoli 200 sodnikov, veliko odvetnikov pa je opravljalo službo le v mestu Freetown. Za ljudi iz obrobja le-to praktično ni bilo dostopno.

Reforme policije med leti 2002 do 2005 so generalno potekale v gradnji infrastrukture in zagotavljanju usposabljanja na policijski univerzi v Bramshillu ter decentralizaciji policijskih sil iz Freetowna v province (Simpson 2014, 41–43).

Razvoj celotne države v tem obdobju ne bi potekal tako hitro, če ne bi CCSSP investiral v nakup vozil in vzpostavil komunikacijsko omrežje. S tem so povzročili razvoj policije, ko je ta vozila pričela uporabljati. Naloga UNAMSIL-a oziroma pakistanske vojske v okviru delovanja UNAMSIL je bila tudi večja prisotnost policije izven Freetowna. Navkljub trudu, da bi bila policija prisotna po vsej državi, so še vedno na zahodnem delu delovale sovražne skupine, bojne frakcije, uporniki RUF in kriminalne združbe. Zaradi tega je bilo prisotno tekmovanje za ohranitev monopola pri zagotavljanju varnosti na lokalnem nivoju. Zaradi vseh teh dogodkov je bilo jasno, da je policija Sierre Leone še vedno omejena. Potrebno je bilo zvišati število pripadnikov, s tem pa neposredno vplivati na izgradnjo infrastrukture za policijsko šolo in Operativni podporni center (v nadaljevanju OSD - Operational Support Division Training Centre) ter ustanovitev treh regionalnih izobraževalnih centrov. OSD enoto so zunanji opazovalci ocenili kot »prvo bojno linijo policije«, ki je v letu 2004 opravljala naloge, kot so:

- zagotavljanje javnega reda in miru,
- varovanje dogodkov, na katerih je gost predsednik ter

- varovanje konvojev in njihovo spremstvo.

Zaradi uspešnega delovanja so pripadniki OSD septembra 2004 prevzeli odgovornosti UNAMSIL misije v vzhodnem delu države (Albrecht in Jackson 2009, 87–90). Uspešen nadzor nad to skupino policije je bil potreben, da le-ti ne bi postali »elitna policijska enota« in s tem izgubila primarni namen policije. Vzporedno z osnovnimi nalogami policije je potekala ustanovitev Lokalnih policijskih partnerskih uprav (LPPBs – Local Policing Partnership Boards) in izgradnji zaupanja med civilnim prebivalstvom. Glavni namen teh dveh institucij je bil povrnitev zaupanja in odgovornosti v delovanje policije.

Izvajanje pravosodnega razvojnega programa (v nadaljevanju JSDP – Justice Sector Development Programme) se je pričelo šele v letu 2005 v podporo načrtu za zmanjševanje revščine v obliki izvajanja lažjega dostopa do pravne pomoči. Proces integracije reform varnostnega sektorja se je zaključil ravno z načrtom zmanjševanja revščine. Vzpostavitev povezave s tem programom in obrambno revizijo postane primer dobre prakse izvajanja reform. To obdobje je zaznamoval konec konflikta in tranzicije iz konfliktne dobe v mirovno operacijo.

Veliko izzivov in reform je bilo uresničenih, pa vendar glavna težava ostaja dostopnost sodstva prebivalcem izven mesta Freetown.

Implementacija JSDP programa se je pričela marca 2005. Vloga in naloge policije ter ministrstva za notranje zadeve so ostale omejene, saj so pustili policijo brez neposrednega ministrskega nadzora.

Pomanjkanje ministrske podpore je imelo velik vpliv na pravosodni sektor, najbolj na policijo. Težava je bila tudi v njenem financiranju, saj bi to področje moralo pokrivati ministrstvo za notranje zadeve. Prioritete v okviru pravosodnega razvojnega programa postanejo:

- zagotavljanje dostopa do pravnega zastopanja,
- zagotavljanje podpore zakonodaji,
- zagotavljanje preprečitve nadaljnjih konfliktov,
- zagotavljanje varnost predvsem za revno, marginalizirano in ogroženo prebivalstvo (Albrecht in Jackson 2009, 130–134).

Preoblikovanje CCSSP-ja v JSDP je odigralo pomembno vlogo za vzpostavitev celotnega koncepta varnostnega sektorja. Namen CCSSP-ja je bila taktična in

operativna podpora policiji v kritičnih trenutkih takoj po konfliktnem obdobju. JSDP pa je predstavljal novo dobo v razvoju pravosodja v večjem obsegu z ureditvijo zaporov, pravičnega sojenja, dostopa do zagovarjanja ipd.

Pravosodni sektor je zaživel šele po volitvah leta 2007 s »Pravosodno strategijo«, v kateri so zaporniško dejavnost integrirali ter dodali pravosodnemu sektorju (prej so imeli ta nadzor razdeljeni SILSEP, CCSSP in pravni razvojni program). Vodila ga je vlada Sierra Leone. Ustanovljena je bila pisarna za pravno koordinacijo, ki je zagotavljala boljši pretok informacij in koordinacijo dela med samim pravosodnim sistemom. Pod okriljem pravosodnega razvojnega programa so ustanovili tri nova sodišča v Freetownu, 50 novih družinskih podpornih enot ter dva prevzgojna doma za mladoletne prestopnike.

5.3 Reforme varnostnega sektorja po letu 2010

Pomemben dogodek po letu 2010 so bile splošne volitve novembra 2012. Razvojni program ZN, UNIPSIL, DFID in JSDP so zagotovili logistično in tehnično podporo, načrtovanje in izvedba pa je bila v rokah oblasti Sierra Leone. ONS je odigral koordinacijsko vlogo, policija pa je ob podpori drugih institucij v obrambni strukturi zagotovila varnost na volitvah, kljub temu da so bile njihove zmožnosti ocenjene za slabe. Izvedba je bila dobra, volitve so potekale mirno. Sierra Leone se je preoblikovala iz post-konfliktne države v državo v razvoju predvsem z uspešnostjo JSDP programa in izboljšanega programa za dostop do varnosti in pravosodja IASJP (Improved Access to Security and Justice Programme) (ASJP 2016). V tem obdobju je Sierra Leone doživela ekonomski razcvet, rast BDP-ja se je povečala na 21 % (Simpson 2014, 104–106). Pa vendar je kljub tem kazalcem veliko ljudi še vedno ostalo pod pragom revščine. Leta 2010 je bil dokončno ukinjen program SILSEP, policija je v petletnem obdobju dobila manj finančnih sredstev kot kadarkoli. Tudi DFID je ukinil finančno podporo CISU enoti.

V letu 2010 je ONS nadaljeval z igranjem ključne vloge pri koordiniranju varnostno-obrambnih institucij, kar je potrdila tudi zunanja revizija. ONS je deloval profesionalno kljub očitnim političnim pritiskom vladajoče stranke. Fizična preselitev ONS in CISU v drugo stavbo je simbolično pomenilo, da raje delajo za prebivalce kot za politične interese. Britanci so ukinili finančno pomoč CISU zaradi pripadnikov, ki

so v preteklosti že služili prejšnjemu režimu SLPP in se niso hoteli integrirati. Leta 2014 je potekala druga revizija obrambnega sektorja pod koordinatorjem Kelliem Contehom. Bistvene točke niso bile več v post-konfliktnem dogajanju, ampak v dolgoročnem ekonomskem razvoju in podpori vladnemu programu za blaginjo. Prisotnost misije IMATT se je zmanjšala na 25 pripadnikov. Od leta 2009, ko so se pripadniki oboroženih sil RSLAF vključili v misijo UNAMID v Darfurju (United Mission in Darfur) ostajajo mirovne misije njihov prvotni cilj. Počasi in zanesljivo je potekal razvoj mornarice (prav tu)

Delovna skupina, ki je združila misijo IMATT in SILSEP v en organ z namenom vodenja varnostnih institucij, se je imenovala Mednarodna varnostno svetovalna in izobraževalna enota (v nadaljevanju ISSAT - International Security Advisory and Training Team). Razlog za nastanek le-te je bil tudi v umiku misije IMATT. ISSAT je za razliko od IMATT-a prevzel nadzor varnostnega sektorja v celoti.

Polijska finančna situacija se praktično ni veliko spremenila. Nekaj finančnih sredstev so pridobili od pravosodnega razvojnega programa, sicer pa nekega financiranja za opremo ali infrastrukturo ni bilo. Denarja je bilo dovolj le za plače policistov. Veliko pripadnikov policije so pošiljali v mirovno misijo v Darfur in Somalijo, kar, za razliko od oboroženih sil RSLAF, ni prioriteta policije. Leta 2010 je policija znova pričela aktivno delovati pri lokalnih policijskih potrebah, delovanju s prebivalci, preprečevanju kriminala in vzpostavljanju javnega reda in miru (Simpson 2014, 80–85).

Program prestrukturiranja policije se je zaključil z ustanovitvijo policijskega sveta, ki je predstavljal najvišji nadzorni organ. Pripravljali so tudi spremembo programa prestrukturiranja v smeri večje zaposlitve žensk na vodilnih položajih (Gbla, 2006, 87).

Leta 2013 se je zaključeval JSDP program pravosodnega sektorja z dvema glavnima uspehoma, in sicer:

- z dostopnostjo sodnega sistema velikemu številu prebivalcev, predvsem tistim, ki prej tega dostopa niso imeli ali pa jim je bil omejen ter
- v razvoju sodne prakse in učinkovitosti; prenosu sojenja na lokalna sodišča ali reševanje sporov z mediacijo.

Ključni dogodki do danes so bili:

- zapuščina IMATT-a je stabilna, enotna vojska,
- zaključek desetletne prisotnosti misije IMATT,
- zmanjševanje pripadnikov RSLAF,
- prisotnost RSLAF na mirovnih misijah v okviru operacij v podporo miru PSO (Peace Support Operations),
- politični pritiski na ONS in CISU ter nujna psihološka odcepitev,
- profesionalizacija tako ONS in CISU,
- sodelovanje s prebivalci ter preprečevanje korupcije in tihotapljenje z drogami,
- ustanovitev policijskega sveta,
- vzpostavitev koncepta lokalnih voditeljev,
- odvojitev položaja predsednika in ministra za obrambo,
- zaključek programa SILSEP ter
- razvoj pravosodnega sektorja se nadaljuje, vendar kljub vsem razvojnim programom sodni sektor še vedno ostaja nedostopen večini revnih ljudi, ženskam in marginaliziranim prebivalcem.

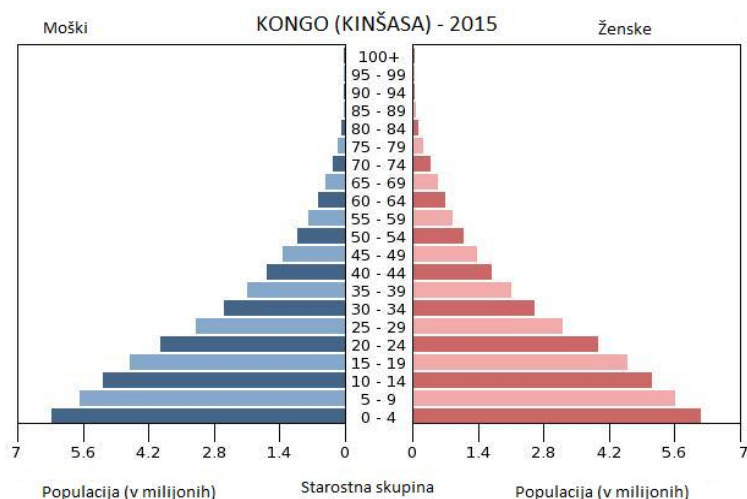
Poskus politizacije ONS in CISU ni uspel v popolni meri. Usposabljanje in izobraževanje oboroženih sil RSLAF je bilo več kot uspešno, saj so se pridružili mirovnim misijam. Korupcija, tihotapljenje drog, podkupljivost so še danes prisotni v državi. Obstajajo dvomi, če bi se konflikt brez stalne britanske prisotnosti in finančne pomoči pravzaprav končal in ali bi se dane reforme varnostnega sektorja izvedle ter implementirale v taki meri. Sierra Leone je na dobri poti, da postane ekonomsko privlačna država za tuja vlaganja, da izpelje vse reforme terda se zaupanje ljudi v te institucije le še poveča. Šele takrat lahko rečemo, da so reforme varnostnega sektorja pripomogle oziroma bile ključne za končanje konflikta in vzpostavitev nove države. Cilj reform varnostnega sektorja je v tem, da bi program reform morali voditi prebivalci oziroma oblast Sierra Leone in ne mednarodni akterji v okviru stalne pomoči.

6 DRUŽBENOGEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI DEMOKRATIČNE REPUBLIKE KONGO

6.1 Prebivalstvo in poselitev

V DR Kongo po podatkih iz julija 2015 živi okoli 79.375,136 prebivalcev (CIA 2016). V državi prevladuje velika stopnja umrljivosti zaradi AIDSa, kar lahko povzroči nižjo pričakovano življenjsko dobo, večjo umrljivost dojenčkov, nižjo stopnjo rasti prebivalstva in spremembe v porazdelitvi prebivalstva glede na starost in spol.

Slika 6.1: Populacijska piramida DRKongo.

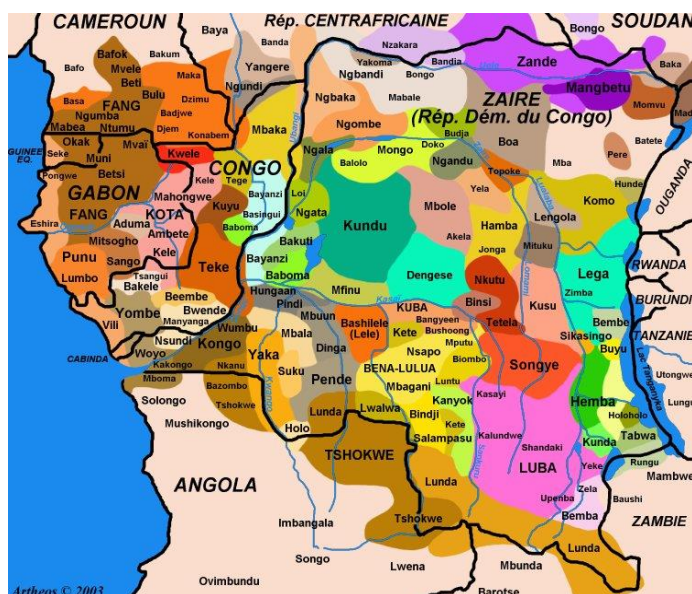
Vir: CIA (2016).

Glede na dano populacijsko piramido vidimo, da se delež prebivalstva z naraščanjem starosti zmanjšuje, kar pomeni, da je starejših prebivalcev zelo malo, in sicer od 55 do 64 (3,56 %) in od 65 leta naprej le 2,63 %. Kljub 2,45 % letnemu prirastku še vedno zelo veliko otrok umre (71,47/1.000 preb.), umre pa tudi veliko mater pri porodu (693/100.000 živorojenih). Največji razlog je ravno umrljivost zaradi AIDSa, sledijo še diareja, hepatitis A, tifus, malarija, cistosomija (okužba z nečisto vodo), živalska steklina in afriška spolna bolezen (prav tu).

Uradni jezik je francoščina, prebivalci pa govorijo še jezike lingala (jezik francoskih trgovcev), kingwana (dialekt Kiswahilijev in Swahilijev), kikongo in tshiluba. Pismenost prebivalcev nad 15 let je 63,8 %, od tega je 78,1 % pismenih moških in 50 % pismenih žensk.

Od vseh 200 afriških etničnih skupin v državi je največja skupina Bantu, sestavljena iz štirih večjih plemen: Mongov, Lubov, Kongov in Mangbetu-Azandejev, ki predstavljajo okoli 45 % prebivalstva. Glede na veroizpoved pa je 50 % rimo-katoličanov, 20 % protestantov, 10 % Kimbanguistov, 10 % muslimanov in 10 % pripadnikov tradicionalnih verstev in sinkretičnih sekt (CIA 2016).

Slika 6.2: Etnične skupine v DR Kongo.

Vir: Reybrouck (2014).

6.2 Gospodarstvo

Z vzpostavitvijo nove vlade po mirovnih porazumih v letu 2003 so se gospodarske razmere počasi pričele izboljševati. To se je zgodilo, ko je prehodna vlada ponovno vzpostavila odnose z mednarodnimi finančnimi institucijami in donatorji ter pričela z izvajanjem reform. Napredek pri reformah je bil počasen predvsem z izvajanjem teh reform v notranjosti države, medtem ko so bile spremembe vidne v Kinšasi in Lubumbasi. Prenovljena aktivnost v rudarskem sektorju, ki predstavlja večino izvoznega prihodka, je izboljšala fiskalni položaj in rast BDP-ja, vendar je nedavni padec cen surovin ponovno ogrozil dosežen napredek. Korupcija, netransparentnost, pomanjkanje nadzora in negotovi pravni okvirji so glavni razlogi za dolgoročne težave v tem sektorju in za gospodarstvo kot celoto (CIA 2016).

Vso elektriko DRK proizvede s pomočjo hidroelektrarn Inga I Dam, Inga II Dam in Inga-Kolwezi transmisijsko linijo. Vendar ima kljub temu le 9 % prebivalcev dostop

do električne energije, okoli 30 % v urbanem območju in 1 % na podeželju. Pomanjkanje dostopa do energije vpliva na zdravje, izobraževanje in dohodek, ki bi ga s prodajo električne energije lahko pridobili. Zato poskušajo oblasti s pomočjo mednarodnih donatorjev zgraditi še dva velika hidro projekta, in sicer Ingo III in Grand Ingo, ki bi skupno lahko proizvajali 45.000 mega Wattov električne energije. Pa vendar se pojavlja veliko vprašanje oziroma ovira. Država ne deluje dobro na področju varnosti, zato je tako velik infrastrukturni projekt velika vaba za nadaljevanje korupcije. Za preoblikovanje osnovnih političnih okvirjev bo potrebno še veliko časa, predvsem stalni nadzor in pritisk donatorjev. Projekt hidroelektrarn bo zelo težko uspel, saj ni politične volje, ki bi to energijo uporabila v korist prebivalcev Konga, ampak bi jo raje preusmerili v delovanje rudnikov. Kar pa zopet pripelje do podkupnin, zaslužka le nekaterih in korupcije (Sanyanga 2013).

Po drugi strani pa je DRK bogata z naravnimi viri, ki predstavljajo potencial, da si država z njimi opomore. Ti viri vključujejo velike površine gozdov, rudnike kobalta, diamantov in zlata. Na žalost so naravni viri vzrok zavisti sosednjih držav in težava oziroma nesposobnost državne oblasti, da bi izvajala nadzor nad ozemljem. Pomanjkljiv nadzor je vodil do razširitve nenadzorovanega izkoriščanja in lokalnih bogatašev, med katerimi so bili tudi bivši uporniki, ki so na ta način financirali svoj obstoj (ILAC 2009, 14).

7 ZGODOVINSKO OZADJE

Prvi Evropejec, ki je stopil na ozemlje današnjega Konga, je bil portugalski pomorščak Diego Cao. V 16. in 17. stoletju so britanski, nemški, portugalski in francoski trgovci preko ozemlja Konga trgovali z ljudmi. Za krajše obdobje, od leta 1884 do leta 1908, je Kongu vladal belgijski kralj Leopold II. Kongo takrat ni bila kolonija, ampak lastnina kralja, ki je izkoriščal bogate naravne vire v državi s pomočjo prisilnega dela in ropanja. Ko je njegov razvpiti režim prišel pod drobnogled mednarodne skupnosti, je bil teritorialni nadzor prenesen na belgijsko vlado. Le-ta je spremenila ime države v Belgijski Kongo. Belgijci niso razlikovali med vojsko in policijo, zato so ustanovili enotne sile imenovane »Force Publique« z dvojnimi funkcijami zagotavljanja notranje in zunanje varnosti. Vojska je bila sestavljena iz belopoltnih poveljnikov ter vojakov afriškega porekla. Znani so bili po nasilnem delovanju (International Crisis Group 2006). Ta dvojna vloga je povzročila napetosti

znotraj organizacije in bila ključni dejavnik za slabo disciplino in pomanjkanje učinkovitosti. Po prvi svetovni vojni je bila vojska in policija razdeljeni v t.i. »Garrison« vojaške enote in teritorialne policijske enote. V letu 1959 so bile teritorialne enote preoblikovane v nacionalno žandarmerijo. Čeprav je ta sprememba teoretično prinesla delitev na dve različni instituciji, v praksi ni bila rutinsko sprejeta. Poleg teritorialnih enot sta v kolonialnem času obstajali še dve policijski sili, in sicer šerifova policija ter ruralne policijske enote. Delovali so kot sodni spremljevalci, pazniki in kurirji. Te sile niso imele nobene regionalne ali nacionalne poveljniške strukture, saj so delovale samo pod poveljstvom lokalnega šerifa. Kljub temu, da so pripadniki teh enot nosili uniforme in vzdrževali notranji red in mir, niso nosili orožja. Deležni so bili minimalnega usposabljanja (Zaire Development 1993).

Zaradi vse večjih zahtev po neodvisnosti Kongovskega narodnega gibanja pod vodstvom Patricea Lumumbe je Belgija sprejela neodvisnost Konga 30. junija 1960. Patrice Lumumba je postal premier in Joseph Kasavubu predsednik parlamentarne države. Prenos belgijske oblasti in nadzora na novo oblast je bil prehitel. Osnovnošolska izobrazba in nobene izkušnje s političnim vodenjem in politiko so bili le nekateri od razlogov, zakaj je ta sistem kasneje tako hitro razpadel. V dveh tednih po neodvisnosti se je novo nastala vlada soočala z vojaškim uporom in grožnjami različnih secesijskih gibanj. Z odcepitvijo Katange, ki jo je vodil Moise Tsombe, je nastala nova vlada v senci. Tsombe je želel pregnati vojsko DR Konga iz države. Ustanovil je svojo žandarmerijo in takoj pričel z njenim urjenjem. Zaradi teh dogodkov premier Lumumba in predsednik države Kasavubu zaprosita ZN za pomoč. Kljub hitri pomoči ZN pri izgradnji institucij to ni bilo dovolj, saj sta želela izgnati belgijske sile iz države. Ker se to ni zgodilo in ker se je še ena provinca želela odcepiti, sta zaprosila Sovjetsko zvezo za intervencijo, ki bi nasilno zaustavila odcepitve. Politični vakum nastane, ko Lumumbo podpre Sovjetska zveza, Kasavubu pa Američani. Kongo postane bojišče domačih nasprotnikov (Meredith 2005, 90–110).

Od leta 1960 do 1964 so pričeli s prvo obsežno mirovno misijo ZN (ONUC-Operation des Nations Unies au Congo) pri pomoči obnovitve politične neodvisnosti in ozemeljske celovitosti ter umiku belgijskih sil iz države (International Crisis Group 2006). ZDA so bile v strahu, da bo karizmatični Lumumba s svojimi privrženci omogočil razpad Konga in s tem sovjetsko prevlado nad centralno Afriko. S podporo ZDA in Belgije je bil Lumumba aretiran in predan sovražnikom. Ubili so ga leta 1961.

Leta 1963 so s pomočjo te misije ponovno pridobili odcepljeno provinco Katango in s tem vsaj za nekaj časa pridobili mir v državi (Enough 2016).

Po neodvisnosti so žandarmerijo integrirali v nacionalno kongovsko vojsko (ANC – Armee Nationale Congolaise). Večina teh pripadnikov je bila uspešno integrirana. Tisti, ki tega niso storili, so vseeno ostali žandarmerija, vendar v majhni obliki, kot ruralna policijska sila. V letu 1961 so bile vse policijske funkcije združene v centralizirano policijsko enoto v okviru ministrstva za notranje zadeve, imenovano nacionalna policija (Police Nationale). Kaos post neodvisnega obdobja z odhodom izkušenih belgijskih inštruktorjev (zaradi upora domačih vojakov proti belgijskim častnikom) se je odražal v dezintegraciji žandarmerije. Prisotnost ZN je vzpostavila red v policijskih enotah. V prvih štirih letih prisotnosti so vzpostavili programe usposabljanja z namenom obnove policije. Nigerija z »on-the-job« programom usposabljanja, Belgija z inštruktorji in ZDA s širšim programom, ki je zagotavljal specialno usposabljanje, orožje in opremo. Boji upornikov v poznih 60-ih letih so prekinili nadaljnji razvoj policije. Oblast je zaradi upornikov povečala število provinc iz 6 na 21, kar je tudi spremenilo strukturo. Vsaka nova provinca je namreč dobila provincialno policijsko silo. Te nove organizacije so pričele nadomeščati provincialno vojsko (Kukkuk 2010, 4).

Joseph-Desire Mobutu, ki se kasneje preimenuje v Mobutu Sese Seko, je začel svojo 32-letno vladavino oziroma diktatorstvo leta 1965, ko so Kasavuba z udarom (s podporo ameriške CIE in Belgije) odstavili s predsedniškega mesta. Mobutu torej izvede državni udar in se razglasi za predsednika države. Leta 1971 spremeni ime države v Zaire. Sistematično izrablja mineralno bogastvo države, s tem namensko pritegne k sodelovanju potencialne tekmece in jim ponudi bogastvo. Na ta način si Mobutu zagotovi nadzor nad tekmeci, ki postanejo njegovi zavezniki po sistemu »pokroviteljstva« oziroma t.i. korupcije. Država se spremeni v kleptokracijo, katere glavni cilj je plenjenje javnih dobrin. Mobutu je po nekaterih ocenah nakradel za 5 milijard dolarjev bogastva in ga preselil v mednarodne banke in v naložbe (Dizolele 2014 in Enough 2016). Prevladujoča kultura korupcije in kleptokracije je bila glavna ovira za razvoj demokracije in vladavine prava, kakor tudi za reforme pravosodnega sektorja v državi (ILAC 2009, 12). Mobutu je decembra 1966 odstranil policijo iz provincialnega nadzora, standardiziral njihovo organizacijo in opremo. Nadzor je postal centraliziran pod ministrstvom za notranje zadeve. Tudi zakonodaja iz tega leta je nacionalni policiji dodelila odgovornost za delovanje pri običajnih policijskih

funkcijah tako v mestih kot na podeželju. Ta reorganizacija je vplivala na zmanjševanje lokalnih (para)vojaških groženj oblasti (Zaire Development 1993). Pod vladavino Mobutuja so bile ustanovljene tri različne policijske sile, in sicer lokalna policija, žandarmerija in tradicionalna šerifova policija. Z izjemo žandarmerije je bila policija neučinkovita in slabo plačana. Vojska je bila podaljšan organ edine Mobutujeve stranke, ki je takrat vladala, saj je veljal enostrankarski sistem. Mobutu leta 1971 preimenuje vojsko v oborožene sile Zaira, hkrati pa s tem postane tudi njihov voditelj, ki je odločal o vsem (nabavi opreme, poviševanju častnikov ipd.). Da bi si utrdil položaj, je s pomočjo ameriških zaveznikov vzpostavil učne centre po državi. S spremembo vloge vojske, ki naj bi sedaj v zagotavljanje notranjega mira varovala pred zunanjimi sovražniki, se je pričela slabitev le-te. Decentralizacija vojske na lokalni nivo je povzročila le še večjo korupcijo in krepitev lastnih (lokalnih) interesov.

Mobutujev režim so podpirale tudi ZDA, Francija in Belgija z izgovorom, da se prepreči širjenje komunizma in vpliva Sovjetske zveze v osrednjo Afriko. Kljub podpori tujih zaveznikov in domačih prebivalcev mu ni uspelo ekonomsko razvijati državo, v kateri je vladala korupcija, revščina in slabo vodenje. S koncem hladne vojne se je njegovo zdravstveno stanje pričelo slabšati. Zaradi začasne ukinitve finančne pomoči Kongu ter globalnega kolapsa cen surovin je Mobutu izgubljal oblast (International Crisis Group 2006).

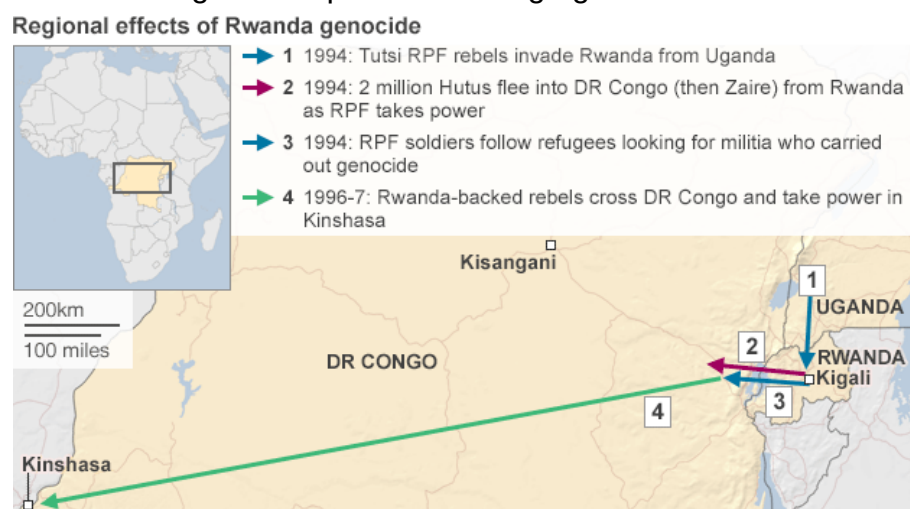
Predsednik Mobutu je 1. avgusta 1972 razpustil nacionalno policijo in jo prestrukturiral v enotno silo z večino pripadnikov žandarmerije. Ta sprememba je vplivala na velikost nacionalne policijske sile in jo naredila institucionalno in hierarhično, podobno oboroženim silam Zaira. Politični nadzor se je iz ministrstva za notranje zadeve preselil v pristojnost ministrstva za obrambo. Leta 1984 se je ustanovila še ena policijska organizacija, in sicer civilna straža, ki je zastraševala politične nasprotnike in izvajala represijo (Zaire Development 1993).

V ustavi iz leta 1982 je bila obstoječa pravosodna struktura sestavljena le iz enega sodišča ter po enega razsodišča za vsako mesto in območje podeželja. Ta struktura dejansko nikoli ni zaživela, saj bi to pomenilo 180 razsodišč. Ustanovljenih je bilo sicer 58 razsodišč. vendar je bilo dejansko delujočih le 45. Vse do leta 2006 in nove ustave je pravosodni sektor deloval po tem načinu (ILAC 2009, 18). V okviru policije je bila ustanovljena sodna policija, ki je bila del pravosodnega sistema (Kukkuk 2010, 5).

Leta 1985 je Mobutu ponovno reorganiziral policijsko organizacijo in ustanovil kongovsko nacionalno policijo, v katero je združil enotne sile Force Publique, žandarmerijo, urbano policijo in civilno stražo. Nacionalna policija je tako obsegala 100.000–140.000 pripadnikov (Kukkuk 2010, 5).

Konflikt in nasilje v Kongu je tesno povezano z genocidom v Ruandi leta 1994. Dve Ruandski etnični skupini, Hutuji in Tutsi, so bili v tistem času v državljanski vojni. Za sestrelitev Hutujskega predsedniškega letala sicer niso našli krivcev, vendar so kljub temu Hutujci pričeli izvajati genocid nad Tutsi, kot povračilo in maščevanje za sestrelitev letala. V tem genocidu so militantni Hutuji, znani kot Interahamwe, pobijali etnično skupino Tutsev in moderno misleče politične pripadnike Hutujev. Kmalu se situacija v državi obrne in na oblast, z Ruandsko domoljubno fronto, pridejo Tutsi, premagajo gibanje Hutujev in prevzamejo oblast. Kmalu po prevzemu oblasti je skoraj 2 milijona Hutujev pobegnilo v sosednje države, da bi se izognili morebitnemu maščevanju Tutsev. Prisotnost teh beguncev v DRK je bil povod Ruande in Ugande za napad na Kongo v juliju 1996. Njihov cilj je bil ujetje Hutu vojaških sil. Mobuta dokončno izrinejo iz Kinšase v maju 1997, ko vodja upornikov Laurent-Desire Kabila s podporo Ugande, Ruande, Angole, Eritreje, Tanzanije in Zimbabveja prevzame državo. Združi tudi uporniške skupine v enotno oboroženo skupino imenovano Združenje demokratičnih sil za osvoboditev Zaira (v nadaljevanju AFDL – Alliance des Forces Democratiques pour la Liberation du Congo-Zaire) (World Without Genocide 2016). Tu govorimo o prvi kongovski vojni.

Slika 7.1: Regionalni vpliv Ruandskega genocida.

Legenda:

- 1 – 1994: Tutsi uporniki vdrejo iz Ugande v Ruando
- 2 – 1994: 2 milijona Hutujev pribeži v DRK iz Ruande, kjer nadzor prevzamejo Tutsi
- 3 – 1994: Tutsi vojaki sledijo beguncem v DRK za Hutuji, ki so izvajali genocid v Ruandi
- 4 – 1996-7: Ruandski uporniki prodrejo čez DRK v Kinšaso in prevzamejo nadzor

Vir: BBC News (2016).

Laurent Kabila je nadaljeval slabo vodenje predhodnika Mobuta in izkoriščal naravne vire ter na glavne položaje v državi postavil svoje ljudi. Nezadovoljstvo prebivalcev DR Konga nad slabim vodenjem in vse večje samovoljno delovanje predsednika pušča nezadovoljstvo tudi pri sosednjih zaveznicah, Ruandi, Ugandi in Angoli. Postopoma so zaradi nezadovoljive Kabilove politike postajale njegove nasprotnice. Druga kongovska vojna ponovno izbruhne v juliju 1998, ko je predsednik Kabila začel sumiti, da ga hočejo njegove bivše zaveznice odstaviti z oblasti in na čelo države postaviti Tutsija. Zaradi tega zahteva odhod vseh pripadnikov ruandskih sil iz DR Konga. Tutsi v DR Kongo se s tem niso strnjali, zato se uprejo in ustanovijo uporniško gibanje imenovano Združenje Kongovcev za demokracijo (v nadaljevanju RCD - Rassemblement Congolais pour la Democratie). Težava je bila tudi v oboroženih silah Konga, saj je bila večina pripadnikov ravno Tutsev. Predsednik Kabila od njih zahteva predajo orožja, česar pa niso storili. Na pomoč Tutsem priskočijo Uganda in Ruanda, vendar Laurenta Kabilo reši intervencija Angole, Zimbabveja, Namibije, Čada in Sudana. Zaradi vseh etničnih skupin in različnih gibanj je bila DR Kongo razdeljena na tri območja, in sicer severni del je obvladovala Uganda, vzhodni del Ruanda in preostali del Laurent Kabila. V tem obdobju je po vsem Kongu divjalo nasilje, saj so oborožene sile uporabljale vsa sredstva in izgovore za plenjenje naravnih virov in ustrahovanje prebivalstva (International Crisis Group 2016).

8 NADALJEVANJE KONFLIKTA IN ANALIZA REFORM VARNOSTNEGA SEKTORJA V DEMOKRATIČNI REPUBLIKI KONGO

Sporazum v Lusaki julija 1999 je poskušal ustaviti sovraštvo med Angolo, Namibijo, Zimbabvejem, Ruando, Ugando in DRK, ki so sporazum vendarle podpisale. Le-ta je vse vključene strani pozival k:

- prenehanju sovražnosti na kopnem, zraku in morju ter končanju bojev v roku 24 ur od podpisa tega sporazuma,
- umiku vseh oboroženih sil in skupin iz ozemlja DR Kongo,
- prenehanju nasilja nad civilnim prebivalstvom z uboji, mučenjem, zastraševanjem, priporom, spolnim nasiljem, rekrutiranjem otrok vojakov ipd.,
- dovolitvi dostopa Mednarodne komisije rdečega križa in Rdečega polmeseca,
- ustanovitvi Združene vojaške komisije (JMC - Joint Military Commission) za nadzor nad izvajanjem in spoštovanjem mirovnega sporazuma,
- vse skupine naj začnejo z odprtim nacionalnim dialogom, ki bo privedel do vzpostavitve nove vlade in demokratičnih volitev,
- vzpostavitvi mehanizma za razorožitev vseh oboroženih skupin,
- preganjanju zločina genocida ter
- ustanovitvi in vzpostavitvi mirovne operacije Združenih narodov (v nadaljevanju MONUC - United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo) (Ceasefire Agreement 1999).

Novembra 1999 je Varnostni svet ZN ustanovil misijo MONUC, ki je bila zadolžena za nadzor in izvajanje sporazuma o premirju. Kljub prizadevanjem pa se je nasilje v DR Kongo nadaljevalo. Težave pri implementaciji sporazuma so nastale predvsem zaradi nasprotovanja Laurenta Kabile, da bi sodeloval pri izvedbi nacionalnega dialoga. Spopadi se niso končali vse do podpisa mirovnega sporazuma med Ugando in DR Kongo v Sun Cityu leta 2003. Čeprav se je s tem podpisom »uradno« končala druga kongovska vojna, se je le-ta med Ruando in Ugando nadaljevala do leta 2008 (ICR 2016). Predsednika Laurenta Kabilo januarja 2001 umorijo. Razmere se pričnejo izboljševati, ko njegov sin Joseph Kabila prevzame mesto predsednika države. Trudil se je vzpostaviti mir v državi in nadaljeval nacionalni dialog ter pomagal pri misiji MONUC. Nacionalni dialog se je končal 16. decembra 2002 s podpisom Splošnega in vseobsegajočega sporazuma o tranziciji v DR Kongo v Pretoriji. Sporazum je obsegal:

- prenehanje sovražnosti med vpletenimi akterji z namenom doseči nacionalno spravo,
- vzpostavitev prestrukturirane in enotne nacionalne vojske glede na že dani sporazum iz Sun Cityja,
- odhod tujih oboroženih sil iz države,

- izvedbo razorožitve oboroženih skupin,
- vzpostavitev prehodne vlade, ki bo organizirala svobodne demokratične volitve,
- ustanovitev institucij (predsednik republike s štirimi podpredsedniki, vlada, parlament z državnim zborom in senatom ter sodstvo), ki bodo pripeljale do novega političnega reda z ločenimi vejami oblasti na izvršilno in sodno zakonodajno,
- izvolitev novega predsednika države, ki bo predstavljal konec tranzicijskega obdobja,
- volitve se izvedejo v roku 24 mesecev od začetka tranzicijskega obdobja , vendar se lahko zaradi narave in specifičnih težav pri organiziranju, rok podaljša za 6 mesecev,
- v okviru vojske se ustanovi Obrambni svet, kateremu bo predsedoval predsednik republike ali v njegovi odsotnosti eden izmed podpredsednikov. Glavna področja pa so vzpostavitev nove enotne vojske, razorožitev le-te, nadzorovati odhod tujih oboroženih sil in vzpostavljati obrambno politiko (Global and Inclusive Agreement 2002).

V letu 2002 je bila večina določil iz sporazuma izpolnjenih, zato so se do konca leta 2002 angolski, zimbabvejski, ruandski in ugandski vojaki v celoti umaknili iz Konga. Po tem je bil napredek v državi sicer hiter, a dosežen le na papirju, kajti razmere za prebivalstvo, še posebej za ženske (posilstva), so ostale iste. Čeprav so se spopadi med vlado in uporniki zmanjšali, sta obe strani uporabljali spolno nasilje kot vojaško taktiko nad civilisti ter zlorabljali njihove travme za ustrahovanje, nadzor in v nekaterih primerih celo za etnično čiščenje ciljnih skupin (Enough 2016).

Kljub temu, da se je vojna v DR Kongo končala leta 2002 z ustanovitvijo prehodne vlade, nasilje ni ponehalo, še posebej ne na vzhodu. Razmere v tej državi so bile že po definiciji humanitarna katastrofa s približno 2,5 milijona žrtvami nasilja, bolezni ali mučenja. Milijone ljudi so izselili ali pa so bili izven območja humanitarne pomoči.

Reforme varnostnega sektorja so v DR Kongo velik izziv, saj je bila država več let vpeta v vojno stanje. Vladne institucije še danes ostajajo šibke in neučinkovite, v nekaterih regijah celo ne obstajajo. Še vedno je veliko policijskih skupin, ki so

večinoma podprte s strani zunanjih interesov, pretirano se izkorišča naravne vire, nadzor meja ostaja šibek, prisotna je visoka stopnja kriminalitete. Vsi ti razlogi so pripeljali do slabega, tudi ekonomskega, stanja v državi. V večjih mestih so velikokrat potekali protesti in upori, ki se lahko v vsakem trenutku znova ponovijo (Gambino 2008, 3).

8.1 Reforme policijskega sektorja

Kongovska policija nikoli ni bila sposobna zagotavljati javni red in mir. Ravno policija je bila tista, ki je v največji meri kršila in izkoriščala osnovne človekove pravice, ko so posiljevali, ropali in mučili prebivalstvo. Zaradi korupcije, podkupovanja, kršenja človekovih pravic se nikoli niso razvile v pravo usklajeno policijsko silo. V času državljanskih vojn policija ni zagotavljala primerne notranje varnosti ravno zaradi dvojnih nalog z vojsko. V času druge kongovske vojne policijske reforme ni bilo ravno zaradi spopadov v državi, kljub temu pa so varnostne sile v tem času vključevale policijo, žandarmerijo in vojsko. Ne glede na to delitev pristojnosti in odgovornosti niso bile razdeljene. V teoriji naj bi policija prva posredovala, šele nato žandarmerija in vojaške enote, če bi bilo to potrebno. V praksi pa se je vse izvajalo skupno. Veliko novih pripadnikov varnostnih sil je bilo bivših bojnikov. Nekatere enote angolskih oboroženih sil so ostale na ozemlju Konga, v Cabindi, z namenom zagotavljanja varnosti. Ruandski Hutuji so ostali v DR Kongo kot begunci, torej niso bili več udeleženi v vojaške operacije oblasti. Največja sprememba za državo je bila reintegracija bivših policijskih sil iz vseh skupin. S takratnim predsednikom Laurentom Kabilo, ki je leta 1997 prestrukturiral nacionalno policijo z združitvijo elitne civilne straže in nacionalne žandarmerije (ICG 2006, 3–6 in Winslow 2016).

V letu 2001 so mediji poročali o izvensodnih pobojih s strani varnostnih sil. Npr. v septembru je policija ustrelila in ubila človeka izpuščenega iz zapora, ker je po njihovem mnenju kradel. Nobenega poročila ali raziskave ni bilo o tem primeru. Drugi primer je bil, ko je telesni stražar vladnega ministra ustrelil in ubil osebo, za katero je menil, da ogroža varnost tega ministra. Nobenih preiskav za taka dejanja ni bilo (Winslow 2016).

Vsesplošni in vseobsegajoči mirovni sporazum je na vojaškem področju sicer uvedel nekaj sprememb (s tem sporazumom se uradno prične proces reform varnostnega sektorja), vendar pa ni prinesel nobenih sprememb in obveznosti pri ustanovitvi

nacionalne policijske strukture. V ta sporazum je bila vključena le policijska enota Kinšase. V letu 2002 je prehodna vlada izdala začasno odredbo, ki je dala nacionalni policiji pooblastila za patroliranje po celotni državi in ukinila prejšnje odloke o civilni straži in nacionalni žandarmeriji. Z izjemo Kinšase je policija ostala premalo financirana, slabo usposobljena in predvsem neučinkovita. Razmere so se poslabšale, ko naj bi policija zagotovila varnost na volitvah aprila 2006. Vse pogosteje so policijo povezovali z mnogimi zgoraj opisanimi zlorabami. Policija je v tem času še vedno delovala v izjemno slabih življenjskih in delovnih pogojih z minimalnim plačilom. Uradniki iz Kinšase in Mbuji Maye so se pritoževali, da so njihove plače včasih izplačane le delno ali pa sploh ne. Policisti, ki so zagotavljali varnost med volilnim postopkom, so pogosto potovali na lastne stroške iz oddaljenih območij. Za povrnitev potnih stroškov pa so prejeli le 10 dolarjev mesečno in dodaten dolar iz sklada za varovanje volitev šele po zaključku le-teh. Še večje težave so bile pri zagotovitvi osnovnega pisarniškega materiala (ICG 2006, 4–6).

Nacionalni policijski seminar je potekal sredi leta 2004, kjer so ugotovili, da je integracijski proces zapleten, transport otežen in pogoji bivanja katastrofalni, zato je Skupna komisija za varnostne reforme sklenila opustiti integracijo na nacionalni ravni in se posvetiti lokalni ravni. Policijska reforma je potekala »ad hoc« s pomočjo individualnih donatorjev. Načrt preoblikovanja ni bil dolgoročen. Kljub vsemu so imele reforme nekaj pozitivnih učinkov. Prve so bile volitve leta 2005, kjer je policija uspešno zatrla demonstracije v Kinšasi. Ustanovili so policijsko skupino, katere namen je bila koordinacija med misijo MONUC, Evropsko komisijo, Evropsko policijsko misijo (EUPOL) in bilateralnimi donatorji. Velika težava je bila tudi v usposabljanju policijskih enot s strani MONUC-a, EU, Francije in Angole, ki so vsaka po svojih metodah usposabljele pripadnike. Cilj je bil usposobiti policijo za naloge varovanja volitev ne pa za ostale dejavnosti, kot so kriminalistična preiskovanja, zbiranje dokazov, iskanje posiljevalcev ipd.

Pričakovanja donatorjev in nacionalne policije so bila različna.

Tabela 8.1: Prikaz pričakovanj akterjev glede reintegracije kongovske policije.

Pričakovanja donatorjev	Pričakovanja nacionalne policije
- stare policijske enote na novo usposobiti za delovanje in	- ustanovitev popolnoma nove enote

zagotavljanje varnosti prebivalcev	
- vztrajanje na vladni, politični volji po napredku policije in izboljšanju njihovih delovnih razmer - promovirati policijsko interakcijo z drugimi varnostnimi institucijami in administrativnimi službami - izboljšati odnose med policijoin prebivalstvom	- strinjali so se z reformo, saj jim je predstavljala sinonim za izboljšane socialno-strokovnih pogojev: revizija plačnega sistema, nova komunikacijska sredstva, nove uniforme in pisarne, dostojna bivališča in boljše zdravstveno varstvo.

Vir: Mayamba (2013, 14).

Zgornja tabela nam prikazuje popolnoma drugačna pričakovanja glede integracije nacionalne policije. Te razlike zelo vplivajo na taktiko, ki jo obe strani uporabljata za svoje delovanje. Med pripadniki se vzpostavi tekmovanje namesto sodelovanja in še bolj se pogloblja razdor med njimi. Mišljenje nacionalnih častnikov, da problem tiči v neenakem izplačilu, izkušnjah in opremi je napačno. Vse to je del širšega sektorskega vprašanja, ki vključuje finančne, upravljalne, vodstvene in načrtovalne težave. Sprva je potrebno zagotoviti samo delovanje in primerno usposobljenost pripadnikov ter okrepiti njihovo delo s prebivalci, šele nato, in glede na finančne zmogljivosti donatorjev, izboljševati socialne pogoje.

Reforme policijskega sektorja niso prinesle pravega rezultata, saj so bile že v osnovi napačno »ad hoc« postavljene. Ni bilo nobenega dolgoročnega načrta preoblikovanja, reintegracije, pravičnega plačila in financiranja na splošno. Posledica neuspele integracije policijskih reform se odražajo tudi v pravosodnem sektorju. Pomanjkanje zaporov in razširjena korupcija ustvarjata še bolj napeto situacijo, kot je že. Davisova (2009, 19–21) izpostavlja, da bo policijska reforma ostala neuspešna, če ne bo integrirala skupaj s pravosodnim sistemom. Pomanjkanje osrednjega usklajevalnega organa reform varnostnega sektorja je lahko eden od razlogov, zakaj je bil napredek po konfliktu tako težaven. Leta 2008, pet let po ustanovitvi prehodne vlade, je bil ustanovljen Odbor za reforme (Comite de Suivi de la reforme de la Police), ki je spremljal in usklajeval policijsko transformacijo. Poslovne prostore, opremo in logistično podporo je prispevala Evropska skupnost. Pa vendar še leto dni

kasneje komisija ni pričela s svojim delom, saj še vedno niso natančno definirali svoje vloge in dela (Clement 2009, 94).

DFID-ov program policijske reforme SSAPR (Security Sector Accountability and Police Reform Programme) počasi vzpostavlja prednostne naloge policije, kot so sodelovanje s prebivalci, vladnimi institucijami in izvoljenimi predstavniki, ki služijo prebivalcem, kar bi morali vzpostaviti že prej. Ključne naloge in aktivnosti so tako:

- zagotavljati podporo parlamentu in trem provincialnim parlamentom za izboljšanje njihovega nadzora nad varnostnim sektorjem in pravosodnim agencijam;
- težnja, da se delo prebivalcev, raziskovalcev in medijev predstavi javnosti in izboljša njihovo mnenje;
- izboljšati učinkovitost organizacij civilne družbe z namenom povečevanja njihovega vpliva na oblikovalce politike ter ponudnikov varnostnih in pravosodnih služb;
- pomagati posameznikom in skupnostim v treh provincah vzpostaviti nova razmerja med lokalno policijo in pravosodnim sektorjem za doseganje napredka lokalne varnosti (DAI 2016).

Varnost je bistveni pogoj za trajnostni razvoj. Nezmožnost vlade, da zaščiti svoje ljudi in izvaja nadzor nad ozemljem, spodkopava napredek na vseh ostalih področjih. Mednarodna skupnost je ugotovila in prepoznala povezavo med reformami varnostnega sektorja in Cilji trajnostnega razvoja 2015 (Sustainable development goals). Priznavajo vlogo nasilja in nestabilnosti v krogih revščine in medsebojno povezano naravo konflikta in razvoja. Vlada DR Kongo je priznala, da je okrepljeno varnostno okolje ključno za miren in uspešen nadaljnji razvoj države. V vladnih dogovorih leta 2006 so reforme varnostnega sektorja, vključno z razorožitvijo, demobilizacijo in reintegracijo, postavili na vrh dnevnega reda. Poročilo MONUC-a ugotavlja, da obstaja vedno večja potreba in želja po oblikovanju nacionalne policije in da bi se lahko policijska odgovornost dokončno razmejila z nalogami kongovske vojske. Reforma policije je pomembna vstopna točka reform varnostnega sektorja, saj je policija verjetno najbolj viden in vse prisoten vidik varnostnega sistema. Namen policijske reforme je ustanovitev učinkovite, odgovorne in aktivne policije (The Guardian 2016).

Evropska varnostna in obrambna politika (Ajello, Viereck in Damay 2006, 3–4) je na pobudo kongovske vlade decembra 2003 sprejela ustanovitev prve civilne policijske operacije imenovane EUPOL Kinšasa (European Union Police mission in Kinshasa). V okviru te operacije so ustanovili Združene policijske enote (Integrated Police Unit) preko treh mehanizmov:

- preoblikovanje centrov za usposabljanje in zagotovitev osnovne opreme,
- zagotoviti usposabljanje ter
- zagotoviti svetovanje, nadzorovanje in mentorstvo.

Mandat je zajemal predvsem naloge za delovanje v skladu s človekovimi pravicami, varovanje institucij ter zagotavljanje reda in miru v času izvajanja volitev. V času izvajanja te operacije so uspeli zagotoviti javni red in mir, svetovanje in nadzorstvo ter izvajanje demokratičnih volitev. Ker se v obdobju te operacije niso ukvarjali z reformo nacionalne policije, se s tem vprašanjem še danes ukvarja evropska policijska operacija EUPOL RD Kongo (v nadaljevanju EUPOL RD - European Union Congo Police mission), ki je bila ustanovljena leta 2007 kot pomoč misiji EUPOL Kinšasa. Le-ta prevzame celotno reformo varnostnega sektorja in pomaga pri prestrukturiranju nacionalne policije, sodelovanju policije s pravosodnim sistemom ter izboljševanju sodelovanja med operacijami EUSEC RD Kongo (v nadaljevanju EUSEC RD - European Union Security Sector Reform Mission in the Democratic Republic of the Congo) in MONUC. Cilj mandata EUPOL RD je ustanoviti profesionalno, multietnično, integrirano in sposobno kongovsko policijo. Obenem pa krepi sodelovanje z misijo EUSEC RD, Evropsko komisijo in MONUC-em, da bi dosegli čim večjo integracijo reform varnostnega sektorja. EUPOL RD zagotavlja svetovanje in podporo kongovski oblasti preko Policijskih nadzornih komisij (Police Reform Monitoring Committee), ki jih je odobrilo ministrstvo za notranje zadeve. Prvi izziv policijske nadzorne komisije je bil Vsesplošni akcijski načrt policijskih reform, ki je bil dokončan marca 2009. V okviru krepitve sodelovanja s pravosodnim sistemom pa se misija oziroma njeni svetovalci z Revizijskim inšpektoratom ukvarjajo s pokrivanjem področij kriminalističnega preiskovanja, administracije in finančnih zadev. Ravno tako so policijo podredili ministrstvu za notranje zadeve. Za preprečevanje kriminala med vrstami policije so ustanovili Policijsko raziskovalno in interventno enoto (Police Research and Intervention unit) ter s podporo evropskih bilateralnih donatorjev še Koordinacijski, poveljniški in nadzorni center (Coordination, Command and Control Centre – C3C) z nacionalno in lokalno dimenzijo. Za celotno

konsolidacijo in nadaljnji razvoj se je misija osredotočala še na boj proti spolnemu nasilju in nekaznovanosti (EUPOL RD Congo 2009).

Evropska unija je kongovsko vlado podpirala pri prizadevanjih preoblikovanja policije tudi z evropskim združenjem članic EU imenovanim EUNIDA. Le-ta je pomagala izvajati program reforme nacionalne policije s PARP programom (nadaljevanje s PARP II in III). Ta program se osredotoča na štiri področja, ki zagotavljajo celovito podporo in krepitev vseh potrebnih vidikov razvoja znotraj policije, in sicer:

- načrtovanje in izvedba reforme,
- podpora kadrovskemu oddelku,
- podpora oddelku za proračun, finance, storitve upravljanja in vzdrževanja infrastrukture ter
- rekonstrukcija in sanacija objektov za usposabljanje (The Guardian 2016).

Vlada je s povečevanjem števila provinc, iz prejšnjih 11 na 26, razvila teritorialno organiziranost nove policije. Medtem ko oblast ustanavlja nove province, ostaja vprašanje, kako se bodo odvijali načrti pridobivanja in usposabljanja novih policistov ter kako se bo izvajalo geografsko zaposlovanje. Odgovor gre iskati v rekrutih, ki bodo sposobni sprejemati prebivalce ne glede na njihovo raso, aktivnosti, vero ipd. Moč nacionalne enote se bo povečevala, če ne bo med njimi več dezerterjev in prestopnikov, med policisti pa bivših upornikov. Težava teritorialnih in lokalnih enot je v tveganju, da se te enote lahko lokalno, regionalno ali etnično okrepijo, namesto, da bi povečevali nacionalno varnost (Mayamba 2013, 18–20).

Skratka, policijska reforma zahteva od DR Kongo, da prevzame nadzor in zagotovi stalna finančna sredstva za njihovo delovanje.

V sklopu misije EUPOL RD so vzpostavljali tudi interakcijo med policijo in pravosodnim sektorjem oziroma med tema dvema institucijama. Implementiran je bil Splošni revizijski inšpektorat, ki je pokrival in preiskoval administrativne in finančne zadeve policije. Ta organ predstavlja ključno vlogo pri konsolidaciji policijske odgovornosti in zavezanosti k spoštovanju zakonodaje. Reforma sodne policije je ravno tako vključena v ta program s tehnično podporo na področju preiskovanja in koordinacije v boju proti organiziranemu kriminalu. Med leti 2009 in 2013 se je misija EUPOL RD osredotočala na mentorstvo, nadzorstvo in svetovanje častnikom policije

in organizirala njihovo usposabljanje. Izvajali so tudi identifikacijo pripadnikov policije z namenom vzpostavitve računalniškega sistema in nadzora nad izplačanimi plačami. V letu 2014 so sodelovali pri implementaciji koncepta policijskih skupnosti skupaj z evropskimi in kongovskimi partnerji. Nadalje je EUPOL RD zagotovil usposabljanje in podporo kriminalističnemu preiskovanju za sodno policijo. V septembru 2014 se je misija EUPOL RD Kongo formalno zaključila. Ker v času mandata niso uspeli vzpostaviti policijske trajnostne strukture, se dosežki lahko hitro izničijo. Dva glavna izziva ostaja, in sicer da mora kongovska vlada integrirati projekt mednarodne skupnosti v kongovski strateški 5-letni akcijski načrt ter predvsem zagotoviti potrebna sredstva za implementacijo teh reform, obenem pa zagotoviti sredstva za operacije in delovanje same policije (EurAc 2016, 14–18).

Od leta 2016 naprej evropska skupnost še naprej podpira policijsko reformo s programom PARP III. Krepijo finančne in človeške vire, usposabljaajo in vzpostavljajo policijsko akademijo z namenom zagotovitve profesionalizacije in boljšega pristopa k prebivalstvu in njihovem sodelovanju na lokalni ravni.

8.2 Reforme obrambnega sektorja

DR Kongo nikoli ni imela oboroženih sil, ki bi zagotavljale varnost vseh prebivalcev. Tako med kolonializmom kot med Mobutujevim režimom je vojska služila le kot orodje za doseg ciljev vladajoče elite. Usposabljanje je bilo minimalno ali ga sploh ni bilo. Delitev takratnih skupnih sil *Force publique* na notranjo policijo in varovanje meja ni uspelo. V osmih letih po neodvisnosti so bili štirje upori v Katangi, Kasaji, Kisangani in Kikwitu, kjer so se te skupne enote izkazale, a brez znatne zunanje pomoči niso bile sposobne delovati. Ko je bil po uporih vzpostavljen red, je vojska izvedla obsežne preiskave proti tistim upornikom, ki so bili osumljeni podpiranja različnih uporniških gibanj. Prisotnost več tujih podpornikov je predstavljalo težavo pri usposabljanju vojske, saj je vsak deloval in usposabljal po svojih programih in pravilih, kar je le še povečevalo delitev med pripadniki in tekmovanje med skupinami. Večina vojske je bila v 90-ih letih slabo usposobljena, razdeljena in tako slabo plačana, da so se pripadniki redno zatekali k ropanju. Zlorab je postajalo vse več, zato so prebivalci zaradi ropov napadli najbolj ranljivo vejo varnostnega sektorja, nezadostno oboroženo policijo, ki se ni mogla ubraniti. Predsednik Kabila je imel 40.000-člansko uporniško skupino, ki je bila v večini sestavljena iz otrok vojakov

imenovanih *Kadogosi*. Mobilizirali so se na vzhodu in pridružili angolski skupini z več izkušenimi pripadniki generacije Katangese žandarjev, znanih kot *Katangese Tigri*. Ko so leta 1997 (v okviru že omenjene prve kongovske vojne) uporniki napredovali proti Kinšasi, so naleteli na oborožene sile Ruande, Ugande in Angole. Mobutujeve oborožene sile Zaira (Zairean Armed Forces) so jih skupno s predsedniško stražo hitro zrušile. Drugi upor leta 1998 je pokazal šibkost Kabilovih kongovskih oboroženih sil (Congolese Armed Forces), ki so jo sestavljali večinoma slabo motivirani bivši pripadniki oboroženih sil Zaira in neizkušeni Kadogosi. Tudi ti so se hitro razpustili in uporniki so brez težav nadaljevali svojo pot do Kinšase (ICG 2006, 10–12).

Mobutu Sese Seko je v času svoje diktature politiziral vojsko. Vanjo so bili vključeni le določeni pripadniki skupine Ngbandi, ki so dobili ključne položaje v oboroženih silah. Vojaška struktura ni bila institucionalizirana ali hierarhična, zato je Mobutu po določenem času rotiral pripadnike z namenom, da pridobi čim več informacij o nasprotnikih njegovega režima (Ezrow in Frantz 2011, 230–231).

Laurent Kabila je v času svojega predsedovanja sprva spremenil ime oboroženim silam iz Oboroženih sil Zaira v Oborožene sile Konga (Forces Armees Congolaises). Leta 1997 je razpustil civilno stražo in nacionalno žandarmerijo ter s pomočjo Južne Afrike vzpostavil novo policijsko skupino. Zaradi napetosti in nesporazumov je Kabila 2. decembra istega leta oznanil reorganizacijo vojske. Upor proti Kabili avgusta 1998 je bil izziv za oborožene sile. S pomočjo angolskih, namibijskih in zimbabvejskih enot je bil njegov režim rešen. Zaradi vseh pomanjkljivosti in nezmožnosti delovanja oboroženih sil so Kabilovo vojsko nadomestile sile MONUC-a. Le-ta misija je postala ravno tako neučinkovita kot nacionalna vojska, tako da je kasneje morala na pomoč priskočiti EU z misijo EUSEC RD. Na območju Ituri so zaščitili MONUC-ove pripadnike in več kot tisoč zaradi stradanja razseljenih ljudi (Kisangani in Bobb 2010, 353).

Glede na Resolucijo Varnostnega sveta ZN (Security Council 2000) 24. februarja 2000 je Generalni sekretariat ZN okrepil vojaško osebje misije MONUC v DR Kongo na 5.537 opazovalcev. Skupaj z vojaško komisijo sta opravljala naslednje naloge:

- opazovala in nadzorovala podpis mirovnega sporazuma in preiskovala kršitve le-tega,
- ustanovila, vzpostavila in ohranjala zvezo s sedeži vseh vojaških sil,

- v 45 dneh od sprejetja Resolucije razvila akcijski načrt za popolno implementacijo in nadzor mirovnega sporazuma,
- sodelovala z mednarodnimi humanitarnimi akcijami v pomoči zapornikom in vojaškim ujetnikom,
- nadzorovala in preverjala umik tujih oboroženih sil,
- znotraj zmožnosti razvijala in nadzorovala mirovni sporazum, obenem pa zagotavljala strelivo, orožje in drugi material za potrebe vojske,
- zagotavljala humanitarno pomoč in nadzorovala kršenje človekovih pravic, predvsem ogroženih skupin, kot so ženske, otroci in demobilizirani otrokci vojaki,
- tesno sodelovala s pogajalci nacionalnega dialoga, jim zagotavljala podporo in tehnično pomoč ter koordinirala vse aktivnosti znotraj agencij ZN ter
- zagotovila strokovnjake s področja miniranja ter vzpostavila planski načrt njihovega delovanja.

Varnostni svet je na podlagi VII. poglavja ustanovne listine ZN (United Nations Charter 2016, VII poglavje) misiji MONUC dodal še pristojnost ukrepanja z lastnimi oboroženimi silami za vzpostavitev obrambe in zaščite osebja, objektov in opreme, kar v začetku misije ni bilo določeno. Zagotavljal je tudi nemoteno delovanje in svobodno gibanje pripadnikov.

Po smrti Laurenta Kabile so ZDA, ZN in Evropska unija priznali novega predsednika Josepha Kabila, obenem pa izkoristili priložnost za vnovično vzpostavitev miru v državi. Joseph Kabila je pristal na implementacijo Lusaškega mirovnega sporazuma in sodeloval v mednarodno-kongovskem dialogu. V okviru tega dialoga in misije MONUC je Kabila potrdil in se obvezal k razorožitvi oboroženih skupin (ICG 2001, 3–6).

Mirovni sporazum ni jasno določal podrobnosti o novi vojski imenovani Oborožene sile Demokratične republike Kongo (v nadaljevanju FARDC - Armed Forces of the Democratic Republic of the Congo). Nova vojska je dejansko bila ustanovljena leta 2003, kot rezultat notranjekongovskega dialoga in vesplošnega sporazuma o tranziciji (omenjen zgoraj), ki je predvideval združitev vojaških enot. Joseph Kabila je ohranil nadzor nad generalštabom in zračnimi silami, medtem ko so uporniki iz Gome pridobili poveljstvo kopenskih sil in obrambno ministrstvo. Osvobodilno gibanje

Konga pa je dobilo najšibkejši vojaški del, poveljstvo mornarice in pomembne resorje v gospodarstvu in financah. Pred junijem 2003 so pod močnim mednarodnim pritiskom le podpisali Memorandum II, ki je določal podrobno delitev oblasti v Kinšasi. Do konca leta 2003 je bilo integriranih deset vojaških regij in štabno osebje. Vendar kljub tej integraciji so bile spremembe le malo vidne. Prva integrirana brigada ni uspela zaključiti usposabljanja pred junijem 2004. Država je potrebovala več kot leto dni, da je usposobila še nadaljnjih pet brigad kljub 3-mesečnemu izobraževalnemu ciklu. Za veliko večino enot je stanje ostalo enako, torej ostali so na njihovih starih položajih (ICG 2006, 13).

Kljub vsem popisom vojske (naloge MONUC-a) je bilo težko zagotoviti dejansko število pripadnikov, ki ostajajo na »bojišču«. Tako kot pri drugih skupinah in enotah so ohranili vzporedne verige poveljevanja, da bi zaščitili svoje interese. Glede na mirovni sporazum je Osvobodilno gibanje Konga trdilo, da imajo okoli 20.000 pripadnikov, vendar po štetju MONUC-a slabih 10.000. Na začetku tranzicije je predsednik Osvobodilnega gibanja Konga, Mbusa Nyamwisi, izjavil, da ima 8.000 do 10.000 pripadnikov Patriotske kongovske vojske (Patriotic Congolese Army), stacionirane v Beni-Lubero, področju na severu Kiva. Bolj realistične napovedi so bile med 3.000 do 5.000 pripadnikov. Ravno tako je predsednik Kabila v času tranzicije trdil, da ima okoli 120.000 lojalnih pripadnikov vojske. Polovica teh je bila t.i. »papirnatih vojakov«, ki so obstajali le na plačilnih seznamih. Preko 5.000 jih je bilo integriranih v vojsko, več tisoč jih je čakalo na demobilizacijo. Leta 2002 je Joseph Kabila ustanovil svojo vojsko, imenovano »*Maison militaire*« ter ji s tem dal veliko moč odločanja v vojski. Ta linija poveljevanja in odločanja je vplivala na Bukavsko krizo (mesto na severu Kiva, strateško občutljivem zaradi meje z Ruando, kjer so se spopadi pričeli že v prvi in drugi kongovski vojni), saj so se poveljniki enot Osvobodilnega gibanja Konga pritoževali MONUC-u, da so bili postavljeni na stranski tir. Vojaske analitiki v Kinšasi so predlagali, da je formalno hierarhijo potrebno upoštevati in morajo tako vsi odgovarjati Kabilovi novi vojski *Maison Militaire*. Da bi si Kabila še bolj utrdil in zagotovil položaj ter vojaški nadzor nad državo (sploh ko se je trudil aretirati vse Katanske Tigre), je razvrstil pripadnike predsedniške straže na ključna letališča, z izgovorom varovanja predsednika na morebitnih obiskih, potovanjih ipd. Do konca leta 2005 je bila predsedniška straža prisotna v Mbandaki, Kindu, Kisangani, Lubumbashi, Bukavu, Kolwezi in Kinšasi. Med predsedniškimi obiski je predsedniška straža razorožila lokalne sile in jih poslala iz obiskanega

območja. V oktobru 2004 so na ta način razorožili vse bivše pripadnike enot Osvobodilnega gibanja Konga v Kinšasi (Boshoff 2005, 3–4). 25. julija 2003 so vzpostavili mehanizem nadzora nad vojsko in policijo s pomočjo medresorske komisije o politiki in varnosti, ki ji je predsedoval vodja Osvobodilnega gibanja Konga, Gome Ruberwa. Institucionalni napredek je imel malo vpliva na dogajanje na bojišču, saj so se spopadi na vzhodni strani okrepili in povzročili velike izgube. ZN so situacijo poskušali rešiti z uvedbo embarga na orožje na vzhodnem delu države in pozvali Evropsko unijo, da uporabi silo za končanje spopadov. Prične se Operacija Artemis, s katero so uresničili mandat in dosegli razorožitev milic v mestu Buniji ter vzpostaviti mir. Kmalu po odhodu sil Evropske unije so ponovno izbruhnili spopadi in nasilje (Homan 2007, 151–155).

V začetku leta 2004 je imela reforma oboroženih sil drugi konceptualni preboj. Belgijska bilateralna pomoč sledi skozi niz seminarjev za visoke vojaške častnike od novembra 2003 do januarja 2004. Nobenega velikega načrta za reformo vojske niso imeli, vendar so se dogovarjali o sistemu, ki bi odpravil vzporedne ukaze med vojaškimi strukturami nekdanjih frakcij. Šlo je za poskus »Esprit de corps«. Cilj ni bil ustvariti profesionalno vojsko, ampak združiti nekdanje vojskujoče strani v eno samo t.i. »nacionalno vojsko«. Belgija je projekt finančno podprla, zato so 9. februarja 2004 pričeli z usposabljanjem prve »skupne« brigade v Kinšasi. Implementacija reform je potekala izjemno počasi predvsem zaradi političnih ovir in posledic, ki so jih prinesle reforme varnostnega sektorja za politično elito. Dolgotrajno nasilje je preprečevalo izvajanje državne oblasti, medtem ko je vakum državne oblasti prispeval k širjenju oboroženih skupin. Misija MONUC ni bila sposobna nadzorovati obsežne državne meje in spremljati embargo na orožje. Spolno nasilje, pokoli, ropanje, izvensodne usmrtitve in kršitve človekovih pravic so se nadaljevali v nezmanjšanem obsegu in v večini primerov nekaznovano. Edino področje, kjer je bilo nekaj uspeha, je bilo zmanjševanje »otrok vojakov« iz oboroženih skupin (Clement 2009, 91–92).

Takoj ko so se reforme varnostnega sektorja izkazale za politično občutljive, je ves razvoj zastal in preprečil nadaljnji vsebinski napredek. Ustanovljen je bil Vrhovni obrambni svet s tremi zakoni, in sicer z zakonom o obrambi in oboroženimi silami, zakonom o nacionalnih reformah varnostnega sektorja in zakonom o pomilostitvah. Zakon o splošni organizaciji obrambe in oboroženih sil je izvzel predsedniško stražo, ki je bila samostojna vojaška struktura in odgovorna neposredno predsedniku Kabili. Zakon o državljanstvu je bil problematičen predvsem zato, ker je odločal o

državljanstvu Tutsi skupnosti, ki naj bi bili najmočnejši podporniki uporniške skupine Osvobodilnega gibanja Konga. Zakon o pomilostitvah je bil sporen, saj ga predsednik Kabila ni želel oz. mu je nasprotoval, saj je na ta način želel rešiti očeta gotove smrti (prav tu).

S financiranjem Svetovne banke, Afriške razvojne banke, Vsedržavnega demobilizacijske in reintegracijskega programa (v nadaljevanju MDRP – Multi-Country Demobilisation and Reintegration Programme) se je v DR Kongo pričel implementirati program DDR (demobilizacije, razorožitve in reintegracije). Glavni cilj tega programa je bila reintegracija približno 350.000 pripadnikov bojnikov iz mirovnega sporazuma in drugih, ki so se odločili prostovoljno razorožiti. Približno 150.000 bojnikov je bilo integriranih v novo oboroženo silo in preostalih 150.000 reintegriranih v civilno družbo. Ključne naloge programa so bile:

- promocija integracije bivših bojnikov v ekonomski sektor države, kot so agrokultura, ribištvo, okoljstvo, zdravje in izobraževanje ter sodelovanje z lokalno skupnostjo,
- ustvariti nova delovna mesta za izobraževanje (šolska rehabilitacija),
- izboljšati osnovna socialna sredstva,
- obnoviti socio-ekonomsko infrastrukturo za osnovne potrebe po izobraževanju, pitju čiste neoporečne vode, zdravniški oskrbi in drugi tovrstni infrastrukturi (Boshoff 2010, 2).

Prva faza DDR programa se je pričela novembra 2004 in končala decembra 2006. Proces se v tej fazi ni zaključil zaradi obnovljenih spopadov na vzhodu države. Koordinirana je bila s strani Nacionalne komisije za demobilizacijo in reintegracijo (CONADER – Commission Nationale pour la Demobilisation et la Reinsertion) in vodena na podlagi Nacionalnega programa za razorožitev, demobilizacijo in reintegracijo (Programme National pour la Desarmement, la Demobilisation et la Reinsertion). Med prvo fazo je približno 186.000 bojnikov šlo skozi ta proces, od katerih je bilo demobiliziranih 102.104 in 83.896 integriranih v novo vojsko FARDC. Druga faza se je pričela julija 2008 in končala decembra 2009. Tudi ta faza se ni zaključila in se še izvaja kot del stabilizacijskega in rekonstrukcijskega načrta za vzhodni del DR Kongo (STAREC - Stabilization and Reconstruction Plan for Eastern Democratic Republic of the Congo) na pobudo kongovske vlade se izvaja skupaj z razvojnimi tehničnimi partnerji ZN. Načrt STAREC je bil prvotno vzpostavljen za

območja, kjer potekajo spopadi predvsem v vzhodnem delu DR Kongo. Glavna naloga je povrnitev državnih organov na vzhodu, saj je bilo to območje najbolj ranljivo in izpostavljeno konfliktom. Načrt pomaga pri rehabilitaciji administrativne infrastrukture, kakor tudi v boju proti revščini (Padovan 2016). Skozi drugo fazo DDR programa je šlo le okoli 12.820 bojnikov, od katerih je bilo 4.782 demobiliziranih in 8.038 integriranih v FARDC. S pomočjo programa STAREC in stabilizacijske misije MONUSCO (United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo) je še približno 2.000 bojnikov šlo skozi DDR proces (Boshoff 2010, 3–4).

Ob vstopu v DDR proces so imeli bojniki dve izbiri, in sicer da se demobilizirajo ali reintegrirajo. Bivši bojniki, ki so izbrali reintegracijo v FARDC, so postali del Skupne vojaške strukture (Integrated Military Structure), ki je skupaj s FARDC in misijo MONUSCO (zagotavljala je logistično podporo) skrbela za prevoz teh bojnikov v t.i. »brassage« centre. Brassage pomeni proces, v katerem so bili bivši bojniki prekvalificirani in integrirani v FARDC. Ta proces vsebuje 45-dnevno vojaško usposabljanje, po katerem so bivši bojniki uradno integrirani v novo uniformirano vojsko in vključeni v eno izmed FARDC brigad. Glavna funkcija tega procesa je v prekinitvi verige poveljevanja, ki je do tedaj obstajal med različnimi oboroženimi skupinami. Oborožene skupine in milica, kot sta bila Narodni kongres za obrambo ljudi (Congres National pour la Defense du Peuple) in Mayi-Mayi, so zahtevali, da integrirani bojniki v nacionalno vojsko ostanejo v isti regiji, v kateri so do sedaj bili. Po Bukavski krizi leta 2008 je FARDC morala skleniti kompromis z Laurent Nkundinim nacionalnim kongresom za državljansko obrambo s t.i. »mixage« brigadami, ki so bile lojalne Nkundi (prav tu). Ta sistem mednarodna skupnost in MONUC nista podpirala. Kajti razlika med mixage in brassage procesom je bila v tem, da tisti bojniki, ki niso želeli v brassage centre so bili integrirani na območju svojega delovanja. Na ta način so pravzaprav ohranili linijo poveljevanja z Laurent Nkundo, kar seveda ni bilo po godu mednarodni skupnosti, saj je bil glavni cilj ravno prekinitev linije poveljevanja.

V okviru DDR programa so ustanovili 18 integriranih brigad, ki so bile sestavljene iz bivših bojnikov kakor tudi iz bivše kongovske vojske (FAC-Forces armees Congolaises). Tisti bojniki, ki so se odločili za civilno reintegracijo, so prejeli 110 dolarjev za stroške prevoza do doma in za osnovne življenjske potrebe. Nadaljnjih 12

mesecev pa so prejeli 25 dolarjev za osnovne življenjske potrebe, dokler reintegracijski program ni bil ustanovljen na njihovem območju. V februarju 2007 sta kongovski vladni organ in Nacionalna komisija za demobilizacijo in reintegracijo (Commission Nationale de la Demobilization et Reinsertion), imenovana CONADER, koordinirala razorožitveni proces. Skupaj z UNICEF-om pa reintegrirala otroke vojake (Boshoff 2010, 4–5).

Eden od predstavnikov Skupne komisije za reformo varnostnega sektorja ZN je bil tudi Azarias Ruberwa. Potekali so štirje ločeni, vendar medsebojno povezani procesi DDR, in sicer:

- umik zunanjih oboroženih sil iz DR Kongo glede na Lusaški sporazum;
- pod vplivom globalnega in integralnega sporazuma je potekal DDR program, ki ga je med drugim financirala tudi Svetovna banka;
- kljub podpisu globalnega sporazuma se je konflikt v provinci Ituri nadaljeval. Po intervenciji mednarodnih akterjev je bil mirovni sporazum podpisan v Dar es Salaamu v maju 2003 ter
- izpustitev otrok vojakov. Vse oborožene sile so novačile otroke vojake za boj ali podporo, vendar je UNICEF reintegriral približno 30.000 otrok iz oboroženih skupin (DDR 2009, 2–4).

Implementacija reform varnostnega sektorja v DR Kongo, kot tudi število različnih donatorjev, ki so sodelovali, je postalo zahtevno in zašlo v številne težave, in sicer:

- težava v številu vojakov, saj jih je bilo preveč kljub naporom prehodne vlade po zmanjševanju;
- težava so bila dolga potovanja vojakov do centrov za usposabljanje, ki so bili slabo opremljeni zaradi nefinančne pomoči. Le-to je kasneje zagotovila Svetovna banka in drugi donatorji;
- nekateri centri so bili v tako hudih razmerah, da so bili vojaki nastanjeni v slamnatih kočah brez udobja, opreme in brez zdravniške pomoči. Veliko vojakov je tako podleglo koleri, tuberkulozi in celo stradanju;
- linearni proces regrupiranja vojakov in slabo stanje centrov je ohromilo celotni proces izvajanja reform;
- razširile so se tudi poneverbe (Clement 2009, 94).

Kot vidimo, reforma ustanovitve nove, skupne obrambne sile FARDC ni uspela v celoti. Kongovska vojska ima zelo nizko moralo, slabo poveljevanje in notranji nadzor, zelo razširjeno korupcijo, podkupljivo administracijo, slabe operative načrte, omejeno usposabljanje in skoraj nikakršne opreme. Še vedno, kljub akcijam UNICEF-a, novačijo otroke vojake v svoje enote, saj za ta dejanja odgovorni niso sodno preganjani. ZDA, Francija in Kitajska so jim donirale tako opremo, ki je ne uporabljajo več. Pomanjkanje obrambne revizije ali neke splošne doktrine je spet drugi, velik izziv za državo in implementacijo reform varnostnega sektorja, še posebej vojske. Največjo težavo pa predstavlja netočno število pripadnikov oboroženih sil, saj je s tem zelo onemogočeno izvajanje DDR programa. Evropska skupnost oziroma misija EUSEC RD pri tem štetju igra pomembno vlogo, kakor tudi pri pravičnem plačevanju vojakom, ki še danes ni urejeno. Pomanjkanje politične volje do vseh sprememb pa je ključnega pomena. Postavlja se vprašanje razmejitve pristojnosti nalog policije in vojske. Policija naj vzpostavlja javni red in mir, ščiti javno dobro z minimalno uporabo sile, medtem ko naj vojska zagotavlja varnost in integriteto države. Težava je v razumevanju ljudi, da naloga policije ni varovati državo pred njenimi sovražniki, notranjimi ali zunanjimi, za vsako ceno.

Sprejeta nova ustava leta 2006 privede do demokratičnih volitev v juliju, ki so prinesle zmago Josepha Kabile skupaj s podpredsednikoma Azariusom Ruberwo (Kongovsko uporniško gibanje za demokracijo RCD – Rassemblement Congolais pour la Democratie) in Jean-Perrom Bembo (Osvobodilnim gibanjem Konga). Med volitvami so volilci kaznovali in v veliki meri odpravili stranko Ruberwe, kot državnega političnega sovražnika. Podpredsednik Bemba je uspešno vodil volilno kampanjo, ki je bila mešanica vojaškega pritiska in političnega zastraševanja ter groženj s končnimi postopki Mednarodnega kazenskega sodišča (v nadaljevanju ICC – International Criminal Court). Politična opozicija je kmalu izginila ali bila povsem izključena iz Kinšase. Boji so s nadaljevali. Omejeni so bili na vzhod države, kjer so bili uporniki vse bolj razdrobljeni v skupine. Pripadniki Ruberwine stranke so podprli novo uporniško skupino, Laurent Nkundov Narodni kongres za obrambo ljudi (v nadaljevanju CNDP – Congres National pour la Defense du Peuple) v vzhodni provinci severnega Kivuja. V smislu reform varnostnega sektorja je bil ta korak pomemben pri povezovanju bivših borcev pod enotnim poveljstvom, čeprav sta bila učinkovita vojska in mir na vzhodu države še vedno nedosegljiva. Podpis sporazuma iz Nairobija 9. novembra 2007 ter sporazum iz Gome, podpisan 23. januarja 2008 sta

predvidevala stabilizacijo varnostnih razmer na vzhodu države, prekinitev oboroženih spopadov ter pristopitev vseh oboroženih skupin k DDR procesu. Med letoma 2006 in 2009 se je nova kongovska vojska soočala z dvojno nalogo v postopku vključevanja, medtem ko so bili na vzhodu še boji med dvema zelo učinkovitima oboroženima skupinama. Varnostni organi so prednostno ukrepali proti CNDP, ker so bili pripadniki Osvobodilnih demokratičnih sil Ruande (v nadaljevanju FDLR- Forces Democratiques de Liberation du Rwanda) njihovi nekdanji zavezniki. V treh letih so bili vsi poizkusi Kinšase po vojaški rešitvi teh bojev neuspešni. Po prvem krogu spopadov, ki so potekali od konca leta 2006 do začetka 2007, so se državni organi pogajali s CNDP po »mixage« procesu in ne po »brassage« kot v preteklosti. Šlo je za integracijo oboroženih skupin v okvir skupne kongovske vojske. V maju 2007 se je ta konflikt razširil še na južni del Kiva. S tem je mixage proces razpadel (Boshof 2007, 4 in Clement 2009 94–95).

Druga serija spopadov se je pričela pozno, leta 2007. Kongovska vojska je hotela svojo pomanjkljivo usposobljenost nadomestiti z zamenjavo orožja, in sicer s težko oborožitvijo. Kar se je izkazalo za popolnoma nepotrebno in neučinkovito proti gverilskim napadom in kmalu je bila kongovska oblast znova prisiljena v pogajanja.

Po neuspehu z regionalnim pristopom je Kinšasa razvila celovit mirovni proces na lokalni ravni v Kivuju, kjer je postopek obsegal vse oborožene sile v vzhodnem Kongu, civilno družbo in tamkajšnje parlamentarce. Pogodba o prekinitvi ognja »The Actes d'Engagement of Goma«, podpisana januarja 2008 s strani kongovske vlade, CNDP in Mayi-Mayji ter drugimi oboroženimi skupinami, je nadaljevala s pogajalskim procesom. V njej sta bila vključena tudi izvajanje DDR procesa ter amnestija. Proces izvajanja je kmalu zašel v težave, saj ni imel možnosti trajnostnega napredka brez mednarodnega financiranja. V sporazum ni bila vključena Hutu skupina, ki je bila takrat še vedno aktivna na tem območju in je ogrožala uspehu tega sporazuma (Maslen 2013, 128).

Tretji krog nasilja med kongovsko oblastjo in CNDP je dosegla vrhunec oktobra 2008, ko je CNDP zajela kongovsko vojaško bazo v Rumangaboju na severu Kiva. Enote FARDC so bile nesposobne, združene brigade so propadle in nekateri vojaki so se pridružili njihovim nekdanjim oboroženim skupinam. Neuspeh vojske je spodbudil oblasti k nadaljnjim pogajanjem, vendar tokrat le med oblastjo in CNDP s pomočjo posebnega odposlanca Združenih narodov Olesuna Obasanjo (Clement 2009, 95).

Odločilna rešitev problema CNDP je bila dana v manj kot mesecu dni, ko so prvič tako na nacionalni, regionalni in mednarodni ravni uskladiti interese. Poročilo ZN o embargu na orožje 12. decembra 2008 poda utemeljene dokaze o Ruandski podpori CNDP. Švedska in Nizozemska zato zmanjšata pomoč Kigali. V januarju 2009, pod tajnimi dogovori, ki so znani le poveljstvu DR Kongo in Ruandi, ruandske oborožene sile vstopijo v Kongo in se pridružijo Kongovsko-Ruandski vojaški ofenzivi proti največji oboroženi skupini v Kongu – FDLR. Ruandski prvi korak je bil prijetje voditelja CNDP, Laurenta Nkundo. Njegova aretacija je pospešila integracijo pripadnikov CNDP, vključno z načelnikom štaba ICC, Boscom Ntaganda, v kongovske oborožene sile. Proces integracije se je dogajal izjemno hitro, tako da določb o njihovi plači ni bilo mogoče predvideti. Zaradi hitrega procesa so tako vzeli dohodke iz prejšnjih integriranih brigad, kar pa je sprožil val ogorčenja in groženj z uporom. Ko so Ruandske sile zapustile ozemlje Konga po več mesecih operacij, so se oborožene skupine (umaknile so se proti zahodu v gozdove) znova pojavile in se želele maščevati lokalnemu prebivalstvu.

Leto dni po volitvah, septembra 2007, je nacionalna študija, znana kot »Glavna shema o reformi oboroženih sil«, prvič postavila temelje za dolgoročno razmišljanje o namenu, sredstvih in statusu oboroženih sil. Do leta 2020 naj bi reforma potekala v treh fazah, in sicer:

- od leta 2007 do 2008 je potekala ponovna vzpostavitev državnega sistema nad celotnim ozemljem,
- od leta 2009 do 2015 zavarovanje države in nadaljevanje z bolj poglobljenimi reformami ter
- od leta 2015 do 2020 naj bi se posodobitev oboroženih sil nadaljevala predvsem v smislu zagotovitve opreme za delovanje.

Prvič v zgodovini Konga so imeli dolgoročno strateško vizijo o tem, kaj vojska potrebuje in kakšne so prave grožnje državi. Le-te so bile:

- nestabilno gibanje od političnega do družbenega konflikta, ki preraste v splošno vstajo ali vojno, nezmožnost prevzema MONUC aktivnosti in neuspeh izvajanja DDR procesa ter ustavitve plenjenja naravnih virov,
- zniževanje pripadnikov vojske na polovico (na cca 60,000–70,000). Vključevali bi glavne sile, ki bi temeljile na pehotnih bataljonih, hitrih reakcijskih silah in glavnih obrambnih silah.

Glavni vojaški cilji so bili jasno zapisani. Izvajanje reform varnostnega sektorja na ozemlju in mejah DR Kongo, zaščita prebivalstva in državnih virov, ki prispevajo h gospodarskemu in socialnemu razvoju države (Clement 2009, 97).

Med letoma 2007 in 2008 sta bila s strani kongovskega ministra za obrambo Chikez Diemuja in načelnika generalštaba Dieudonne Kayembeja predstavljena dva načrta o implementaciji vojske. Chikezov implementacijski načrt se je osredotočal le na rekonstrukcijo in razvoj vloge vojske, medtem ko za ostale ideje ni imel finančne podpore. Glede na njegov načrt naj bi se vojska angažirala za rekonstrukcijo cest, šol in zdravstvenih klinik, vojska naj bi postala tudi samozadostna v smislu zagotavljanja prehrane s kmetijstvom in ribolovom. Seveda tak načrt pri donatorjih ni prinesel odobravanja, saj se jim ni zdelo pomembno in prioriteto, da bi Kongu zagotovili traktorje. Po zamenjavi ministra za obrambo leta 2008 položaj prevzame Charles Mwando in načelnik generalštaba Dider Etumba, ki sta bila bolj naklonjena Kayembovem načrtu (Boshof 2008, 62–64 in Clement 2009, 97).

Sočasno z DDR programom v DR Kongo pa je potekal tudi DDR proces tujih oboroženih skupin, ki ga je koordiniral MONUSCO preko MDRP programa. S tem programom so do leta 2010 v domovino vrnili več kot 16.000 vojakov, večinoma iz Ruande, Ugande in Burundija. Kljub vsemu pa oborožena skupina FDLR ni bila v celoti v okviru DDR programa in še vedno povzroča težave v vzhodnem delu države (Boshof 2010, 6).

V letu 2009 je bil mednarodni skupnosti predstavljen prvi revizijski načrt reform vojske. Nasprotno Chikezovemu načrtu je bil ta v sodelovanju z vojaškimi atašaji, MONUC-em in EU pripravljen. Obrambni minister Nsimba je 26. januarja 2010 mednarodni skupnosti predstavil ta novi načrt reform, ki je obsegal 15-letno obdobje in bil sestavljen iz treh faz, in sicer:

- 1. faza: stabilizacija in notranja reforma FARDC (2009–2011)
- 2. faza: izgradnja institucij, teritorialnih sil, vzpostavitev enot za hitro posredovanje, logistika (2011–2016)
- 3. faza: nadaljnji razvoj vojske in njena vrnitev v vojaško rutino skupaj s prisotnostjo v operacijah v podporo miru (2016–2024).

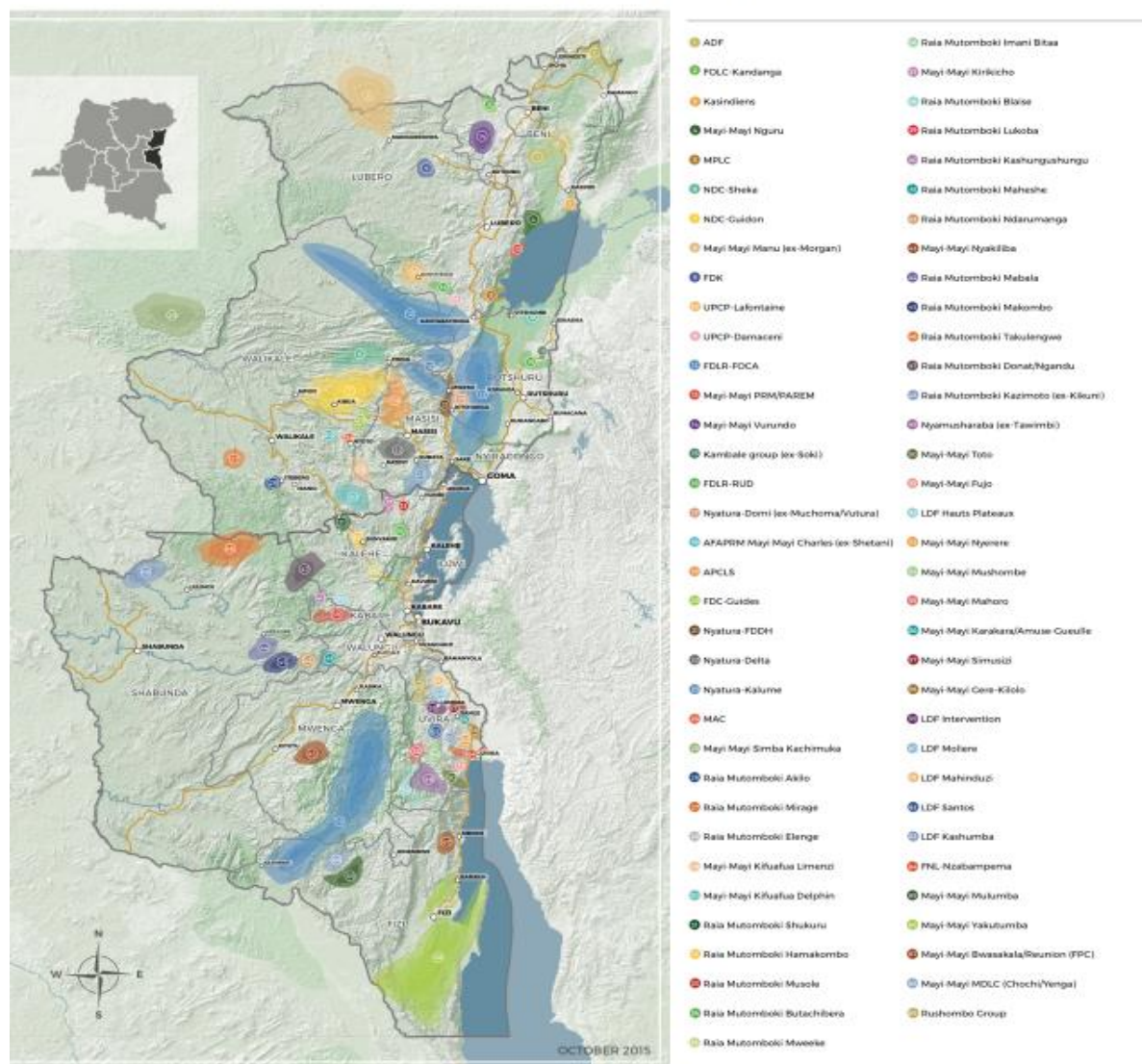
Glede na ekonomske, politične in etnične skupine je ta reformni načrt predvideval delitev treh vojaških regij na centralni, vzhodni in zahodni del. V okviru teh regij pa bo vsaka regija imela eno brigado enot za hitro posredovanje, vojaško, zračno in

mornariško bazo ter infrastrukturo za lokalna poveljstva in centre za usposabljanje. Revizijski načrt je bil s strani predsednika Kabile sprejet šele pozno v maju 2009. Drugi nedavni razvoj pa je bil posvečen najšibkejšemu delu reform varnostnega sektorja, pomanjkanju koordinacije na nacionalni in mednarodni ravni. Že Komisija za vojaške reforme (CSRA – Comité de Suivi de la Reforme de l'Armée) je na okrogli mizi leta 2008 razkrila pomanjkanje koordinacije in prosila za uskladitev mednarodnih donatorjev s kongovskimi akterji v zadevah, povezanih z reformami varnostnega sektorja (Boshof 2008, 62–64 in Clement 2009, 97).

V letu 2015 je bilo v DR Kongo identificiranih kar 70 oboroženih skupin po celotni državi. Te skupine so večinoma aktivne na območjih z nahajališči naravnih virov, severnem in južnem delu Kiva, provinci Katanga in Orientalni provinci Iturov.

Slika 8.1: Oborožene skupine v DR Kongo.

OBOROŽENE SKUPINE NA SEVERU IN JUGU KIVA

Vir: EurAc (2016, 9).

Tolikošno število oboroženih skupin predstavlja resno grožnjo nacionalni varnosti, človekovim pravicam, spolnem nasilju ipd. Tudi FARDC predstavljajo grožnjo, saj niso zmožni braniti mir in varnost v državi. Pomanjkanje profesionalizma, zmožnosti in notranje kohezije so glavni razlogi za njihovo neučinkovitost. Neuspešnost brassage in mixage procesov je osnovni razlog za pomanjkanje vojaške kohezije. Vse to pušča vojsko nestabilno, šibko in razdeljeno. Obenem pa zaradi nedavnega gibanja upornikov, imenovanih M23, ne uspejo vzpostaviti enotne uniformirane vojske.

To gibanje je nastalo kot rezultat podpisa mirovnega sporazuma 23. marca 2009, ko so Laurent Nkundove pripadnike CNDP integrirali v FARDC., Bosco Ntaganda, ki je bil višji častnik v FARDC, je marca 2012 hotel zrušiti obstoječo vlado. Okupirali so mesto Goma, vendar jih je kongovska vojska z Ruandsko podporo uspela zaustaviti.(EurAc 2016, 8–11).

S podpisom Sporazuma o miru, varnosti in sodelovanju z DR Kongo in regijo v Addis-Ababi 24. februarja 2013 se je DR Kongo obvezala poglobiti reforme vojske in policije. V oktobru 2013 je predsednik Joseph Kabila predstavil reforme varnostnega sektorja kot najvišjo prioriteto v državi.

Naloga evropske svetovalne misije EUSEC (EU Mission to provide advice and assistance for security sector reform in the Democratic Republic of Congo), je bila, da je podpirala kongovsko oblast pri zagotavljanju varnosti v državi upoštevajoč demokratične standarde, človekove pravice in zakonodajo in načela dobrega vladanja in transparentnosti. V prvem mandatu (2005–2012) so bile naloge:

- podpirati integracijski proces vojaških skupin v FARDC,
- izboljševati upravljanje s človeškimi viri ter
- implementirati projekt verige pravičnega plačevanja.

V drugi, zaključni fazi (2012–2015) pa se je misija osredotočala na podporo na treh glavnih področjih, in sicer:

- vzdrževati podporo vojaški instituciji pri implementaciji vojaške reforme,
- podpirati konsolidacijo administracije in vzpostaviti sistem upravljanja s človeškimi viri ter
- izboljševati operativne sposobnosti FARDC z vzpostavljanjem vojaškega izobraževalnega sistema, ki bi bil osredotočen na šolanje častnikov.

Glavni dosežek misije EUSEC RD je bila podpora pri biometričnem popisu enot vključenih v FARDC. Na začetku DDR procesa je kongovska vlada ocenila, da ima približno 343.000 pripadnikov oboroženih sil. Biometrični popis je vodil k dejanski registraciji okoli 145.000 pripadnikov v letu 2015. S tem so dosegli povečanje njihovih plač brez zviševanja državnega proračuna. Ta cenzus je povzročil, da je bilo število častnikov oziroma tistih z visoko stopnjo izobrazbe nesorazmerno v primerjavi s številom vojakov. Popis privede do vzpostavitve osebnih izkaznic pripadnikov, kar je bil predpogoj za izvajanje projekta verige pravičnega plačila in zmanjševanja korupcije. Prvi del zagotavljanja izkaznic je bil uspešen, saj jo je več kot 80 % pripadnikov do leta 2015 že dobilo. Plačilna disciplina se izboljšuje, vendar še vedno

poročajo o plačilni zamudi. Velika pomanjkljivost v sistemu se kaže v neobstoju upokojitvenega sistema, saj se približno 60.000 pripadnikov FARDC že lahko starostno upokoji. Največji uspeh misije je v implementaciji in vzpostavitvi računalniškega sistema in administrativnega biometričnega popisa za vse pripadnike FARDC. Izboljšali so računalniški sistem imenovan SINGAMIL (Computer System for the Management and Administration of Militaries) s 400 računalniki v Kinšasi in drugimi 400 na drugih območjih po državi. Zagotovili so tudi računalniško usposabljanje 600 pripadnikom. Izboljšali so skladišča za orožje in vozila vojske, pri izobraževanju so nadgradili infrastrukturo, pohišstvo, računalniško povezavo in opremo v vseh vojaških šolah kakor tudi jedilnice, učilnice in spalnice v okviru teh šol. Leta 2011 so reorganizirali vojaška območja na cone, in sicer:

- prva cona vključuje Kinšaso, bивše province Bandundu, Bas-Congo in Equateur,
- druga cona vključuje bивše province Kasai Occidental, Kasai Oriental in Katango ter
- tretja cona vključuje bивše province Provinco Orientale, Maniema, Severni in Južni Kivu.

Misija EUSEC se je zaključila 30. junija 2015 vendar ostaja kot »mikro misija« prisotna še nekaj časa s 30 pripadniki, ki so jih v letošnjem letu zmanjšali na 10 (EurAc 2016, 14–18).

Evropska prisotnost na kongovskih tleh se nadaljuje s programom PROGRESS, ki je nadaljevanje misije EUSEC RD. Naloge tega programa so slednje:

- podpora implementaciji vojaškega načrta reform, vključno na zakonodajni in regulativni ravni, svetovanje Ministrstvu za nacionalno obrambo in veteranskimi zadevami na področju zaščite človekovih pravic, žensk in otrok;
- spodbujati enakost med spoloma na vseh področjih;
- spodbujati izobraževalne institucije in njihovo politiko kot ključnega elementa profesionalizacije FARDC pripadnikov;
- podpirati socio-ekonomsko integracijo tistih bivših bojnikov, ki ne izpolnjujejo pogojev za integracijo v profesionalno vojsko ter podpirati nadaljnjo demobilizacijo in reintegracijo.

Če primerjamo misijo z EUSEC RD je program PROGRES bolj osredotočen na notranjo in zunanjo odgovornost vojaške reforme. Program PROGRESS vključuje

specifični program izobraževanja za civiliste z namenom podpore in izgradnje multipartitnega nadzornega odbora (Comite de Suivi) (EurAc 2016, 21–23).

Nadaljnji akcijski načrt reforme vojske še ni predviden ravno zaradi vseh še prisotnih oboroženih skupin v državi in vladne nezmožnosti ter neznanja.

8.3 Reforme pravosodnega sektorja

Obdobje po konfliktu je bilo zaznamovano z uporabo posebnih vojaških sodišč, ki niso spoštovala mednarodne standarde o zagotovitvi pravičnega, pravočasnega in nepristranskega sojenja. Pravosodni sistem je temeljil na francoskem civilno-pravnem in običajnem pravu. Temeljni pravni akti naj bi zagotavljali neodvisnost sodstva, vendar je bila praksa popolnoma drugačna. Vsa sodstva so delovala koruptivno, podkupljivo, bila so premalo financirana in pod političnim vplivom. Pomanjkanje infrastrukture in zmogljivosti delovanja, predvsem pa neobstoje pravne literature v knjižnicah, ki bi zagotavljala primerno izobraževanje. Knjižnica s tovrstno literaturo se je skupaj z informacijskim centrom prvič odprla v letu 2001. Sodni sistem je bil sestavljen iz drugostopenjskega, pritožbenega, vrhovnega in tradicionalnega sodišča. Tradicionalno sodišče je delovalo v ruralnih območjih, kjer so se ukvarjali predvsem s sojenjem glede zemljišč in reševanjem družinskih razmer, ki jih ni bilo mogoče rešiti znotraj družinskih članov (dediščina ipd.). V letu 1999 je vlada naznanila načrt in zakonodajo za ustanovitev vojaških sodišč, ki bi urejali vojaške zlorabe, ubijanja in mučenja nad prebivalci (Winslow 2016). Ustanovljeno vojaško sodišče je delovalo, dokler ni bilo leta 2003 na priporočila Sun City sporazuma, ukinjeno. Ta institucija je prejela ostre kritike zaradi pristranskosti in nespoštovanja temeljnih sodnih določb. Sodišče si je razlagalo svoje pristojnosti bolj na široko, kot so dejansko bile. Kaznovali so več civilistov, ki so bili kritični do takratnega režima zaradi političnega nasprotovanja. Primer iz leta 2001, ki je vključeval 80 ljudi iz Kinšase in so jih premestili v njihovo pristojnost v Katango, je že eden izmed takih, kjer sodišče ni postopalo pravilno. Tem ljudem so bile kršene temeljne človekove pravice do poštenega in nepristranskega sojenja (UNHR 2010, 394).

Zapori so bili v tem času še vedno slabi in prenatrpani, njihovo varovanje pa oteženo. Zapornikom so težko zagotavljali vsakodnevno prehrano in zdravstveno oskrbo. Ministrstvo za pravosodje je v letu 2001 popravljalo infrastrukturo nekaterih zaporov, vendar finančnih sredstev za izboljšanje namestitvenih kapacitet, zagotovitve hrane

in zdravstvene oskrbe ni bilo. Niso imeli ločenih zaporov za ženske in moške, pa tudi mladoletniki so bili med odraslimi (Winslow 2016).

Od leta 2001 je mednarodna skupnost pomagala z različnimi programi reform pravosodnega sektorja. Prvi tak je bil Podporni pravosodni program (Support to Justice Program) imenovan PAJ, ki je potekal od leta 2001 do 2003 (EurAc 2016, 18).

Marca 2002 je vojaško sodišče privedlo 130 ljudi, tako vojaškega osebja kot civilistov, osumljenih umora predsednika Laurenta-Desire Kabilo. Temeljne pravice obtožencev so bile skozi celoten proces sojenja kršene. Nepravično sojenje in kršenje temeljnih človekovih pravic je privedlo do usmrtitve 30 obtožencev marca 2003. Na okupiranem ozemlju je bilo sodstvo slabo vodeno ali pa ga sploh ni bilo. Ko jih je mednarodna skupnost vprašala o pokolih s strani njihove vojske, je vojaško sodišče svoje pristojnosti predalo vodstvu upornikom Ruberwi in Osvobodilnem gibanju Konga. Z njihove strani je potekalo veliko zrežiranih sojenj, ki jih je Komisija za človekove pravice obsodila. V Kinšasi je kljub zaskrbljujočemu poročilu Komisije za človekove pravice o masakrih 14. maja 2002 (v teh masakrih so bili s strani Ruberwinih upornikov ubiti 103 civilisti in najmanj 60 vojakov) potekalo sojenje devetim vojaškim osebjem in nižjim policistom. Šest obtožencev so oprostili, trije obtoženi pa so kasneje pobegnili (UNHR 2010, 395).

Šele po sporazumih v Sun Cityu in z vzpostavitvijo vladne narodne enotnosti se je začel boj proti nekaznovanju. Da bi okrepili pravni sistem in zagotovili kongovsko pristojnost, so leta 2003 sprejeli prehodno ustavo, začela je veljati zakonodaja o reformi vojaškega sodišča, ki so ga s tem odpravili, ter ratificirali so mednarodne kazenske pravne reforme s podpisom Rimskega statuta leta 2002. Ta naj bi ponujala nove načine kaznovanja najhujših človekovih pravic in zagotvljala izvrševanje mednarodnega humanitarnega prava. Vse to se je udejanjalo tudi zaradi vse večjega družbenega pritiska, lokalnih in mednarodnih nevladnih organizacij, ZN in pritiskov nekaterih drugih držav. Kongovsko vojaško pravosodje prevzame več primerov glede vojnih zločinov in zločinov proti človeštvu. Le dva primera (Ankoro in Milobs) od dvanajstih, ki jih je kongovsko pravosodje označilo za vojne zločine in zločine proti človeštvu, sta bila na dnevnem redu pred junijem 2003. S spremembo vojaške zakonodaje 2002, s podpisom Rimskega statuta Mednarodnega kazenskega sodišča in s sprejetjem prehodne ustave so nekateri akterji v vojaškem pravosodnem sistemu postali odločnejši in pogumnejši pri sodnih odločitvah. S podporo

mednarodne skupnosti so sprejeli pravilne odločitve ne glede na materialne, psihološke in politične ovire in pritiske. Ti primeri so bili Songo Mboyo, Gety in Bavi, Lifumba Waka, Gedeon Kyungu, Walikale in umora v dveh Milobs primerih. Ti sodni primeri so pokazali tudi operativne pomanjkljivosti, pri katerih so v nekaterih primerih npr. hiteli s sojenjem, slabo napisali sodne dokumente in sprejeli odločitve brez neke razumne pravne teže (prav tu)

V letu 2003 se je pričel tudi program podpore oblasti imenovan PAG (Support to Governance Program), s katerim so nudili pomoč pri vzpostavitvi, usposabljanju in finančnih zadevah kongovski oblasti, da bi dosegli boljše in učinkovitejše vladanje (EurAc 2016, 18).

V letu 2004 je pravosodni sektor dosegel dno svojega delovanja, kar je jasno kazalo na nujne radikalne reforme, ki so se pričele izvajati na pobudo Evropske komisije. Na podlagi tega je bil ustanovljen Pravni odbor (Comite Mixte de la Justice), ki je vključeval nacionalno stran, kot tudi mednarodne izvajalce in donatorje. Ministrstvo za pravosodje in Evropska komisija sta skupno izvajala nadzor (ILAC 2009, 25).

Pomanjkanje dinamičnosti v pravosodnem sektorju v zvezi z vojnimi zločini in zločini proti človeštvu, zlasti s tistimi odgovornimi za njih, je le še spodbudilo nadaljnje napeljevanje na nove resne kršitve človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava.

Po sprejetju nove ustave leta 2006 se je pravosodni sistem razdelil na tri ločene pristojnosti: sodno (civilno in kazensko), administrativno in vojaško sodstvo. V okviru te reforme so razdelili tudi vrhovno sodišče na zakonodajno sodišče, vrhovno in vrhovno sodišče za administrativne zadeve. V 2. členu nove ustave so ustanovili nove province in jih iz prejšnjih 11 (vključno s Kinšaso) povečali na 26. Ta razširitev je prinesla velik vpliv na pravosodni sektor in število sodišč. V okviru novega administrativnega sodišča, ki se mora implementirati na provincialni in predvsem lokalni ravni, je bilo ustanovljeno še delovno sodišče (ILAC 2009, 17–18).

Težava DR Kongo je v neustreznih določbah v kazenskem pravu, še večja pa neuporaba oz. neuspeh uporabe teh določb, čeprav jim ustava iz leta 2006 v 15. členu (The Constitution 2006, Article 15) daje večjo vlogo pri spodbujanju in zaščiti človekovih pravic s sodnim preganjanjem. Tri glavne pomanjkljivosti v pravosodnem sektorju DR Kongo so:

- 1) *Pomanjkanje sposobnosti in sredstev v kongovskem pravosodnem sektorju* (po posebnem poročilu Sveta človekovih pravic marca 2009):

- premajhen proračun (DR Kongo letno pravosodnemu sektorju nameni le 0,6 %, medtem ko druge države sodstvu namenijo od 2 % do 6 % letno); posledično to pomeni manj sodnikov in sojenj, osebja, sodnih dvoran, zaporov, opreme, transporta in komunikacijskih sistemov, varovanja prič ipd.;
- pomanjkanje osebja; glede na velikost in potrebe države je veliko premalo sodnikov in državnih tožilcev pa še ti so večinoma nastanjeni v Kinšasi;
- pomanjkanje tehnične in materialne podpore; veliko stavb, v katerih imajo prostore, je zelo starih in neuporabnih, nekaj materialne pomoči so dobili preko REJUSCO evropskega programa pomoči. Nekateri sodniki in državni tožilci si morajo sami kupovati pohoštvo ali opravljati svoje delo od doma, saj nimajo nobene pisarne v prostorih sodišč. Malo jih ima računalnike ter zelo omejen dostop do pravne literature, saj nimajo nobene pravne knjižnice;
- pomanjkanje transporta; zaradi pomanjkanja vozil ne morejo do kraja zločina, pa čeprav so le-ti morda oddaljeni le 30 km iz mesta. Tako MONUC kot REJUSCO pomagata z donacijami, da lahko preiskovalci opravljajo svoje delo na terenu;
- pomanjkanje usposabljanja, profesionalnega razvoja in specializacije med sodniki; pomanjkanje pridobivanja znanja iz mednarodnega humanitarnega prava predstavlja celoten problem v zvezi s sojenji vojnim zločinom in zločinom proti človeštvu. Tudi ministrstvo za pravosodje v svojem akcijskem načrtu iz leta 2007 opozarja na težavo v pomanjkanju znanja o mednarodnem pravu, Ženevski konvenciji ipd.;
- oslabelelost in poslabšanje drugih komponent pravosodnega sektorja.

a) Pomanjkanje dostopa in podpore žrtvam nasilja

Dostop do sodišč za žrtve nasilja je izziv sploh za tiste prebivalce, ki živijo v provincah, kjer so sodne kapacitete geografsko in ekonomsko zelo omejene. V ekonomskem smislu veliko žrtev ne more plačati sodnih stroškov, niti odvetnikov.

b) Pomanjkanje programa zaščite prič

Ta program zaščite prič v DRKongo sploh ne obstaja. Ministrstvo za pravosodje priznava, da je odsotnost tega programa velika težava, vendar ni bilo s strani vlade ali policije nič narejenega, da bi se te osebe zaščitilo.

c) Slabo delovanje zaporniškega sistema

V zaporih veljajo tako slabe razmere, da ni dneva, ko ne bi kakšen od zapornikov ušel. Prenatranost v zaporih ogroža tako njihovo zdravje kot varnost tistih, ki

živijo blizu zaporov. Glavni zapor je v Kinšasi in ima kar 4.000 zapornikov, medtem ko so zmogljivosti ocenjene le na 1500 zapornikov.

d) Nezagotovljena pravna pomoč

Odvetniki in državni tožilci delujejo pod posebnim zakonom, ki jim zagotavlja monopol delovanja. Da bi izboljšali in okrepili dostop do prava, predvsem ranljivim in marginaliziranim skupinam, vsaka pravosodna skupina (odvetniki, tožilci ...) zagotavlja brezplačno pravno pomoč. Težava je v tem, ker zelo malo prebivalcev ve in pozna to možnost. Čeprav je pravni akcijski načrt iz leta 2007 predvidel promocijo brezplačne pravne pomoči, se to ni zgodilo.

2) Pomanjkanje neodvisnosti pravosodnega sistema

Največja pomanjkljivost pravosodnega sistema v DR Kongo je pomanjkanje neodvisnosti sodišč. Vmešavanje in vdori v odločanje sodišč s strani policistov in vojaškega osebja je nekaj normalnega in širše sprejemljivega. Pomanjkanje je tudi na naslednjih področjih:

- neodvisnost zakonodaje,
- neodvisnost Vrhovnega sveta za pravosodje,
- neupoštevanje zagotovljenega mandata za sodnike,
- nepravilno plačevanje sodnikov in
- pomanjkanje neodvisnosti v praksi (UNHR 2010, 420–438 in ILAC 2009, 19–25).

3) Vojaško sodišče ima ekskluzivno pristojnost nad zločini po mednarodnem pravu

Delo pravnega odbora se je leta 2007 odrazilo v Akcijskem načrtu, ki je identificiral 43 projektov razdeljenih na 11 programov s skupnim proračunom 150 milijonov dolarjev. Pravni odbor je zagotovil forum, kjer lahko sodelujejo nacionalni in mednarodni akterji, podajo svoja mnenja in predloge ter odločajo o reformnih procesih. Leta 2009 so z aneksom dopolnili pravni odbor, da se lahko vsak partner, ki prispeva k razvoju, po želji udeleži njihovih sestankov. Lahko tudi sam odbor povabi lokalne ali mednarodne opazovalce, svetovalce in druge strokovnjake, da prisostvujejo. V okviru akcijskega načrta je ministrstvo za pravosodje izdalo načrt, imenovan »Smernice«, kjer so opredelili dva temeljna cilja, in sicer, boj proti korupciji in izboljšanje

kredibilnosti pravosodnega sistema ter zagotoviti primerne razmere za delo sodnikov. Na osnovi teh dveh ciljev so identificirali še 3 nujne akcijske cilje:

- izobraževanje in zaposlovanje sodnikov in tožilcev,
- pripeljati sodstvo bližje ljudem (tudi z ustanovitvijo mobilnih sodišč) in
- izboljševati nadzor nad pravosodnim sektorjem. Sem sodi obnovitev ključne infrastrukture vključno z zapori (ILAC 2009, 25,26).

Od leta 2008 do 2013 je potekal podporni obnovitveni sodni program, imenovan REJUSCO (Support to Justice Restoration Program), s katerim so se osredotočili predvsem na vzhodni del države, ki je bil toliko let vpleten v konflikte. REJUSCO program je podaljšek pilotskega projekta obnove pravosodnega sistema v mestu Bunia. Ta program podpira vse vidike kriminalistične zakonodaje pravosodnega sistema. Gre za okrepitev ne samo sodnih institucij (policija, sodišča in zapori), ampak tudi kriminalistične policije, odvetnikov, državnih tožilcev, zaporniških paznikov, hkrati pa želijo zagotoviti varnost tudi drugim udeležencem, kot so priče, žrtve in tožene stranke (The European Commission 2006).

Od leta 2011 do 2016 delujeta Podporni program pravosodnih reform imenovan PARJ (Support to Justice Reform Program) in Pravosodni program reform za pomoč na vzhodu imenovan PARJE (Support to Justice Reform in the East), ki je potekal od leta 2010 do 2016. Kljub vsem reformnim programom so še vedno pomanjkljivosti v pravosodni administraciji. Pravosodne reforme potrebujejo bolj celovit pristop, kajti dosedanja reformni programi so se osredotočali na specifično območje (npr. na vzhodni del DR Kongo) ali na specifični cilj (npr.boj proti spolnem nasilju ipd.). Pravosodje se mora osredotočati tudi na preventivno in socialno vlogo v družbi kot tudi na mehanizem zaščite človekovih pravic. Evropska skupnost mora posvetiti večjo vlogo razširitvi človekovih pravic in spoštovanju le-teh. Hkrati pa mora kongovska vlada zagotoviti večji politični dialog v zvezi s kršitvami človekovih pravic predvsem s strani vojske in policije. Potrebno je podpirati učinkovito implementacijo Rimskega statuta v nacionalno zakonodajo, kajti šele junija 2015 je bil le-ta podan v parlament v obravnavo (EurAc 2016, 19).

Skratka, v pravosodnem sektorju DR Kongo je veliko strukturnih napak v celotnem sistemu. Predvsem v smislu pomanjkanja neodvisnosti, zmožnosti delovanja, finančne kredibilnosti in človeških virov. Sistematično vmešavanje politične in vojaške

oblasti je nedopustno. Nujno je potrebno zagotoviti tako varnost prič kot sodnikov, predvsem zato ker so se nekateri bivši obsojenci integrirali v FARDC, kjer imajo dostop do orožja in vplivnih ljudi ali pa so to kar sami in krojijo življenja drugih. Nedvomno je potrebna velika finančna podpora, tako s strani vlade kot z mednarodno pomočjo. Da bi bila reforma pravosodnega sektorja uspešna, morajo biti uspešno implementirane tudi reforme policije za zagotavljanje celovite varnosti.

8.4 Vloga mednarodne skupnosti v DR Kongo

Belgija kot bivša kolonialna velesila je imela veliko vlogo pri začetku vojaške reforme. Reformirala je staro »Force Publique« in usposabljala prvo skupno brigado v Kisangani leta 2004. Zagotovila je dostojne življenjske pogoje brigadi, osnovno opremo in zdravstveno oskrbo skozi celotno usposabljanje. Usposabljali so tudi 285 kongovskih inštruktorjev v Belgiji ter dodatnih 250 v Kinšasi za mirovne operacije in integracijo. Sodelovali so pri skupnem programu s Severno Afriko, pri usposabljanju tretje skupne brigade v Kamini, kjer so bili izjemno težki pogoji, saj je večina brigade podlegla koleri. Belgija je edina na kongresu donatorjev leta 2004 ponudila pomoč pri opremljanju brigad, treh v celoti in treh pa ledelno (ICG 2006, 19).

EUSEC je pričel s sodelovanjem z DRK na povabilo prehodne vlade. Zagotovili so svetovanje, pomoč in praktično podporo vladi v procesu vojaške integracije in vzpostavljanja nove oblasti. Razširjena misija lahko zagotovi ustanovitev mednarodne vojaške in usposobljene ekipe (IMATT). Finančna pomoč je ena od največjih pomoči DRK.

Velika Britanija je bila z osebjem prisotna v okviru misije MONUC in manj s fizično prisotnostjo. Zagotovili so finančno podporo Severnoafriškemu registracijskem postopku in nekaterim že integriranim enotam. Zagotovili bodo tudi usposabljanje nekaj kongovskim uradnikom.

Nizozemska je zagotovila pomoč v višini 5 milijonov € za integracijske centre na jugu Kiva.

Francija, tako kot Belgija, zagotovi pomoč pri usposabljanju (ibid).

Angolina pomembna podpora je del vojaške reforme in bilateralnega sporazuma. Več kot leto dni so usposabljali drugo skupno brigado. Kasneje so bili preseljeni na vzhod, da bi se bojevali z Ugandsko skupino, imenovano »Kraljevska vojska« (Lord`s

Resistance Army). Zagotavlja približno 400 inštruktorjev v integracijskem centru v Kitoni. Tako kot Belgija so tudi oni podaljšali usposabljanje iz prvotnih 45 dni na 90 dni, in zdravstveno oskrbeli. Angolin primarni cilj je bilo varovanje meja in njihovega ozemlja s Cabindo. Bili so učitelji predsedniške straže, zato so vojaške povezave s Kabilo še vedno velike (ICG 2006, 21).

Vključitev *Severno Afriške države* v proces reform varnostnega sektorja je bilo za druge države zelo sumljivo. Tripartitni dogovor z Belgijo in prehodno vlado je okrepil nadaljnje sodelovanje. Zagotovili so okoli 40 vojakov pri skupnem programu usposabljanja tretje brigade v Kalemiju. Z razliko od drugih donatorjev niso nikoli zagotovili kakršnokoli opremo za usposabljanje.

Vloga ZDA ni bila vidna toliko v reformah varnostnega sektorja, ampak bolj v humanitarnih potrebah države. Z Mednarodnim vojaškim izobraževanjem in usposabljanjem so se osredotočili na človekove pravice, civilno-vojaška razmerja in zakonodajo.

Združeni narodi v misiji MONUC so imeli v vojaški integraciji omejeno vlogo. Kljub temu so sodelovali pri razoroževanju in registraciji orožja v fazi regrupiranja, zagotavljali so Transporte skupnih brigad. MONUCove vojaške enote so zagotovile 45-dnevno usposabljanje za višje častnike, ki so nadalje uspešno usposabljali FARDC enote in s tem povečevali njihovo učinkovitost in zaupanje. Podprli so FARDC enote v obliki hrane in goriva za vseh devet brigad, da so te lahko operativno delovale.

Svetovna banka je bila ena od najpomembnejših akterjev pri demobilizacijskem procesu v okviru »Vse-državnega demobilizacijskega in reintegracijskega programa MDRP, pri katerem je sodelovalo kar 11 donatorjev, in sicer: Belgija, Kanada, Nemčija, Francija, Danska, Italija, Nizozemska, Norveška, Švedska, Velika Britanija in Evropska komisija (prav tu)

9 ANALIZA REFORM VARNOSTNEGA SEKTORJA SIERRA LEONE IN DEMOKRATIČNE REPUBLIKE KONGO

Minilo je skoraj desetletje od podpisa prvega mirovnega sporazuma v Sierra Leoni in državljanski vojni. Sodelovanje med nacionalno oblastjo in mednarodno skupnostjo je doseglo izjemne uspehe. Partnerstvo je uspešno stabiliziralo varnostno situacijo v

državi in končalo razširjeno nasilje in strah. Prisotnost oblasti se je razširila po vsej državi. Veliko beguncev in razseljenih ljudi se je vrnilo, obenem pa se je tudi ekonomska situacija izboljšala. Vendar kljub temu država vztraja na dnu lestvice Human Development Indexa ZN, saj je na 181. mestu od 188 držav (Human Development Index 2016).

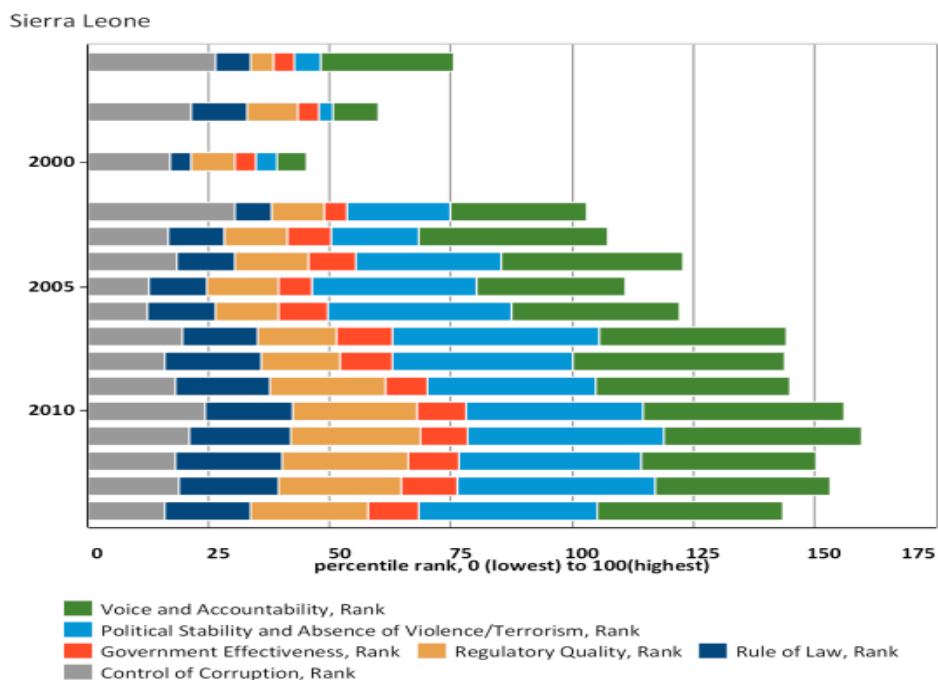
Glede na zgodovinska dejstva lahko izluščimo, da je v času pred konfliktom oblast v državi imela neposredni nadzor nad vsemi institucijami v državi. Namesto da bi britanski protektorat razvil centralizacijo birokracije, se je razvil lokalni despotizem z lokalnimi poglavarji oziroma voditelji na čelu. Tudi režim Ljudske stranke Sierra Leone je temeljil na tesnem sodelovanju s priljubljenimi lokalnimi voditelji. Stevensonova t.i. »država v senci (Shadow State)« je bila centralizirana v eni osebi (njemu kot predsedniku). Za konsolidacijo svoje moči je izkoriščal mednarodno finančno pomoč in ekonomijo države (predvsem izkoriščanje naravnih virov, diamantov) za podkupovanje zaveznikov in nasprotnikov. Z uporom leta 1992 se ta režim ukine. Sledi obdobje, ko oblast nima več monopolna nad oboroženimi silami in izkoriščanje naravnih virov postane nasilno tekmovanje med režimom Nacionalnega vladajočega sveta in uporniki RUF. Med obdobjem Ljudske stranke je bila oblast podkupljiva, neučinkovita, predvsem pa je delovala le v glavnem mestu Freetown. Kljub temu so sistem lokalnih voditeljev ohranili in ga kasneje reorganizirali in prenovili. Glede na konflikte in boje z uporniki RUF je bila vojska neučinkovita, razdeljena, številčno prevelika, koruptivna in nelojalna. Z ustanovitvijo provincialnih in lokalnih odborov s pomočjo UNAMSIL enot se je pričela vzpostavitev policije, skupno z reformo Britanske skupnosti narodov in Razvojnih nalog policijskih enot. Sledila je še policijska ustanovna listina in ustanovitev modela lokalnih potreb policije. Razlika od predkonfliktnega obdobja je v večji udeleženiosti pripadnikov policije na terenu in večjim posvetovanjem s skupnostmi na lokalnem nivoju, vzpostavitev družinskih podpornih enot in hkratno sodelovanje z mediji.

Za primerjavo delovanja oblasti sem izbrala šest indikatorjev iz baze podatkov Svetovne banke, in sicer:

- glas in odgovornost, ki meri politične, civilne in človekove pravice, vključno z odsotnostjo participacije prebivalcev in svobode medijev;
- politična nestabilnost in nasilje, ki meri verjetnost nasilnih groženj in/ali sprememb oblasti;

- učinkovitost oblasti, ki meri usposobljenost birokratov in kvaliteto njihovega dela;
- regulativno obremenitev, ki meri trgu neprijazne politike;
- zakonodaja, ki meri kvaliteto izvrševanja pogodb, delo policije in sodišč, kot tudi verjetnost kriminala in nasilja;
- nadzor nad korupcijo, ki meri izvrševanje javnih pooblastil v zasebno korist (Worldwide Governance Indicators 2015).

Graf 9.1: Indikatorji oblasti Sierra Leone glede na leta v odstotkih.

Vir: Worldwide Governance Indicators (2015).

Graf prikazuje uvrstitev v odstotkih glede na leto. Glavne ugotovitve so, da se je politična oblast (skozi prvi in drugi indikator) skozi leta povečevala. Razlog je v okrevanju po državljanski vojni in večjemu zaupanju prebivalcev. Presenetil me je indikator učinkovitosti oblasti, glede na ves napredek države na tem področju v post-konfliktnem obdobju, ki se ni veliko povečal. Zakonodajna in korupcijska indikatorja prikazujeta majhen napredek glede na zadnje desetletje. Izboljšala se je ekonomska situacija, vendar je bil manjši napredek viden pri korupciji, enakosti med spoloma in izgradnji upravljanja s človeškimi viri. Glede na zgornjo tabelo je Sierra Leone dobro stabilizirala varnostno situacijo in izboljšala politično delovanje. Vendar samo ti indikatorji niso pokazatelji trajnostnega miru in varnosti, če ne bodo tudi druge

institucije in dimenzije oblasti napredovale. Tudi reorganizirane institucije predstavljajo varnostno tveganje, da se stare težave ponovijo.

Sierra Leone je naredila soliden napredek v reformiranju varnostnega sektorja, saj so sistem in strukture v večini dobro delujoče. Vendar je operativna učinkovitost vojske in policije še vedno v rokah mednarodne finančne pomoči. Pojavlja se težava v ustreznosti opreme in korupcije. Predvsem politična korupcija je še vedno najbolj pereči problem v državi. Kljub podpori civilne družbe je bil napredek minimalen. Protikorupcijska komisija težko deluje zaradi slabega pravosodnega sistema oziroma natančne delitve pristojnosti in odgovornosti med samimi sodišči. V okviru pravosodnega sektorja je bil največji uspeh ustanovitev okrajnih sodišč. Težko je zagotoviti ali bodo le-ti uspešni, kajti lokalni voditelji so še vedno močno prisotni in obenem proti instituciji sodiščem. Trajnostna lokalna oblast zahteva integriran pristop in nadaljnje reforme, v katero bo vključena delitev razmerij med sodišči in lokalnimi voditelji.

Na splošno je bil napredek reform varnostnega sektorja viden ob pomoči koalicije interesentov, tako mednarodnih kot notranjih akterjev. Mednarodna skupnost je lahko del take koalicije, kjer se kaže politična volja do dolgoročnih sprememb in razvoja. Predvsem pa v razumevanju lokalnih potreb in interesov. Reforme se izvajajo ob pomoči mednarodne skupnosti, nato pa morajo države same prevzeti vajeti. Hansen in drugi (2007, 7) pravijo, da ko so lokalne oblasti sposobne prevzeti nadzor nad pravosodjem in varnostnim sektorjem ter so zakonsko odgovorne, potem naj bi mednarodna skupnost predala oblast lokalnim akterjem. Če mednarodna skupnost predvidi, da ta prenos ni mogoč, naj to ne stori. Druga omejitev je v dejstvu, da je ta proces prenosa oblasti srce vladne moči in zato tako politično občutljivo. Otežen je prenos oblasti tudi takrat, ko so v proces vključene narodne manjšine in druge marginalizirane skupine, korupcija in organiziran kriminal ter v prizadevanju za dolgoročnimi cilji.

Da na kratko izpostavim najbolj pomembne napredke pri posameznem proučevanju sektorju v Sierra Leoni. V sklopu *policijskega in pravosodnega sektorja* so bili najpomembnejši naslednji dogodki:

- z razvojnimi policijskim načrtom so reorganizirali obstoječo policijo in v okviru tega načrta ustanovili Policijske razvojne sile, izgradili infrastrukturo, povečevali št. policistov z zaposlitvami, prestrukturirali osnovno usposabljanje, vzpostavljali zaposlitve višjih kadrov in administracije ter razvili kriminalistični sodni sistem;

- policijska listina vodi v doktrino Lokalnih policijskih potreb, s katero vzpostavijo model decentralizacije policije na Lokalne poveljniške enote;
- ustanovi oziroma izbere se novega generalnega inšpektorja policije;
- naloge policije se preusmerijo v zagotavljanje notranje varnosti in preprečitvi kriminala;
- modificirajo izobraževalni kurikulum na obstoječih policijskih šolah;
- zaradi povečane uporabe drog med mladimi in prostitucije ustanovijo Enote za pomoč družinam;
- ustanovitev kriminalističnega sodnega sistema s sodišči in zapori. Za boljše delovanje le-tega vzpostavijo program Skupnega varnostnega programa za pomoč pri koordinaciji razvoja sodnih institucij po vsej državi. Hkrati pa ustanovijo še posebno sodišče;
- ustanovitev Operativnih podpornih centrov in 3 regionalnih centrov za izobraževanje;
- ustanovitev Lokalnih policijskih partnerskih uprav za boljše sodelovanje s prebivalci;
- ustanovitev Policijskega sveta, ki je predstavljal najvišji nadzorni organ policije ter
- s Pravosodnim razvojnim programom vzpostavijo pravosodno strategijo.

V okviru obrambnega sektorja pa so bili najpomembnejši dogodki slednji:

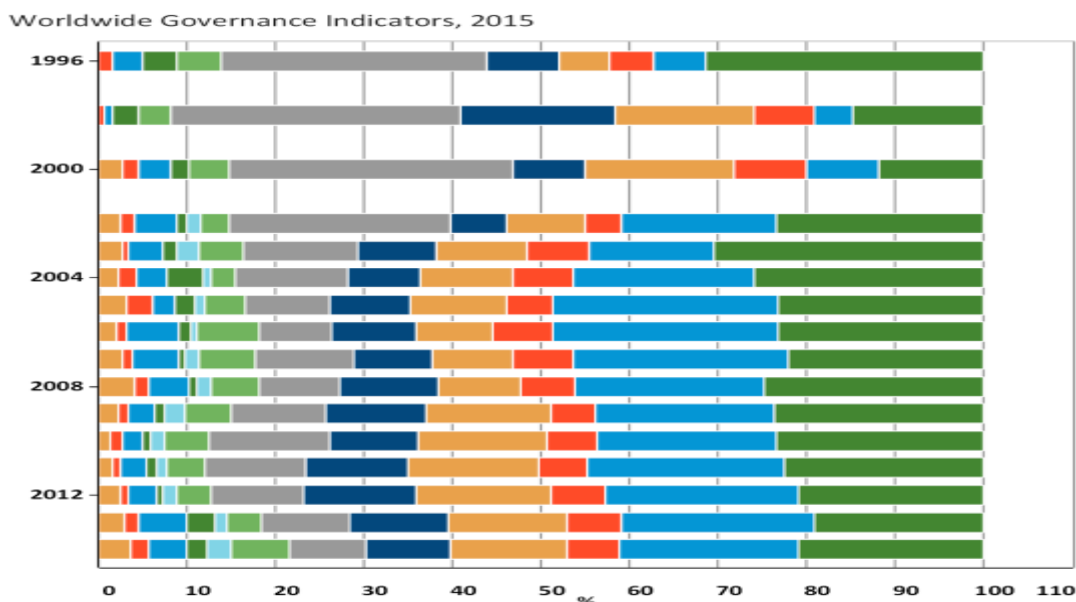
- vzpostavitev programa SILSEP, v okviru katerega so vzpostavili institucije civilnega nadzora nad oboroženimi silami z ministrstvom za obrambo ter ustanovitvi ONS-ja in CISU-ja;
- vzpostavitev nove, enotne vojske in vključitev vseh v skupne oborožene sile z vojaškim reintegracijskim načrtom ter vzpostavitev IMATT svetovalcev;
- vzpostavitev Nacionalne komisije za DDR;
- v okviru programa DDR ustanovitev 45 razorožitvenih centrov, ustanovitev skupnosti za zbiranje orožja in uničevalni program, ustanovitev 16 demobilizacijskih centrov in 4 regionalnih reintegracijskih pisarn ter ustanovitev provincialnih in Okrožnih varnostnih odborov;
- 10-letni Britanski ekonomski program pomoči;
- ustanovitev Združenega poveljstva in Poveljstva za združeno podporo;
- ustanovitev Odbora za strukturni pregled;
- vzpostavitev Načrta 2010;
- z Operacijo Pebu zgraditev barakarskega naselja za pripadnike RSLAF ter

- odvojitev položaja predsednika države in ministra za obrambo.

Konflikt v Kongu se pravzaprav nikoli ni zares končal, saj se še vedno dogajajo regionalni spopadi, ki lahko glede na pretekla dogajanja prerastejo v večji konflikt. Zgodovinska dejstva kažejo, da ni bilo nobene delitve med vojsko in policijo. Ti dve instituciji sta imeli dvojne naloge in funkcije za zagotavljanje notranje in zunanje varnosti. Nerešeni odnosi so vseskozi vplivali na odnose in tekmovalnost med njimi. Vertikalna struktura poveljevanja se je obdržala skozi vso zgodovino, saj so tako policijo kot vojsko nenehoma preoblikovali in preimenovali. Šele po neodvisnosti leta 1961 se je vzpostavila nacionalna kongovska vojska ter vse policijske funkcije so bile združene v centralizirano nacionalno policijo. Kasneje Mobutu centralizira policijo pod ministrstvo za notranje zadeve. Zaradi finančnih težav policija ostaja neučinkovita in slabo plačana. Šele leta 1972 Mobutu razreši nacionalno policijo in jo prestukturira v enotno silo pod ministrstvom za obrambo. Nacionalna žandarmerija postane institucionalizirana in hierarhično podobna vojaški strukturi. V okviru pravosodnega sektorja pa obstaja le eno sodišče z več razsodišči. Jasno je, da tako ne morejo delovati, kaj šele da bi časovno dohajali vse sodne zadeve. Težava ZDA, EU, ZN in ostalih akterjev pomoči je pomanjkanje koordinacije in skladnosti med njimi, predvsem zaradi pomanjkanja medsebojnega sodelovanja. Velika težava mednarodnih akterjev je v tem, da so takoj poskušali vzpostaviti varnost in zavarovati prve predsedniške volitve. Njihov cilj je bila kratkoročna vzpostavitev miru in varnosti, kar pa v DR Kongo še zdaleč ni dovolj. Problem in grožnjo reformam varnostnega sektorja predstavlja nedokončan proces demobilizacije, reintegracije in razorožitve. Število pripadnikov oboroženih sil še danes ni popolnoma jasno in vprašanje, če kdaj bo, ravno zaradi t.i. papirnih pripadnikov, ki obstajajo le na seznamih. Sodelovanje z mednarodnimi akterji se mora nadaljevati že zaradi nadaljnje finančne podpore. Pri kongovski oblasti gre predvsem za pomanjkanje kapacitete in tehničnega znanja, zato lokalni prevzem oblasti še ne more delovati oz. niti ne bo vzpostavljen, dokler ne bodo izpolnjeni vsi pogoji za prevzem nadzora oblasti. Gre za veliko pomanjkanje politične volje že od samega začetka konflikta. Seveda je prevzem oblasti tesno povezan s politično voljo. Ta pomanjkljivost je najbolj vidna med tranzicijskim obdobjem, ko kongovska oblast ni sprejemala ne kratkoročne ne dolgoročne vizije mednarodnih akterjev. Konflikti med vojaškim osebjem se še vedno nadaljujejo. Izzivi za mednarodno skupnost ostajajo predvsem v reševanju krize v

vzhodnem Kongu. Ostaja tveganje regionalnih konfliktov, kar ima velik vpliv na reforme varnostnega sektorja, kakor tudi situacija FDLR, ki vpliva na razmerja med DR Kongo in Ruando. Največji izziv pa seveda ostaja korupcija.

Graf 9.2: Indikatorji oblasti Demokratične republike Kongo glede na leta v odstotkih.

Vir: Worldwide Governance Indicators (2015).

Res je, da se stopnja korupcije z leti zmanjšuje, pa vseeno procent še vedno ostaja dokaj visok. Tudi stalno gibanje zakonodajnega indikatorja kaže na težave v pravosodnem sektorju, predvsem v sodelovanju z neučinkovito policijo in slabimi ter prenatrpanimi zapori. Politična stabilnost ostaja v podobnih odstotkih, kar jasno kaže na odsotnost politične volje po spremembah in napredku. Vladna učinkovitost se sicer zvišuje, vendar stagnira že dobro desetletje. Trudijo se vzpostaviti demokratično državo, vendar jim ne uspeva ravno dobro. Republiška vojska še vedno ostaja na dnevnem redu in strateških načrtih, ker se težko implementira v realnosti. Današnja vojska je še vedno slabo plačana z minimalnim usposabljanjem kljub mednarodni pomoči EUPOL-a in MONUC-a.

Ključni napredki *policijskega sektorja* v DR Kongo so:

- združitev elitne civilne straže in nacionalne žandarmerije v enotno nacionalno policijo;
- z Odredbo o delovanju dajo policiji pooblastila za zagotavljanje notranjega reda in miru;

- skupna komisija za varnostne reforme se osredotoči na integracijo na lokalni ravni;
- ustanovitev Odbora za reforme;
- program SSAPR predstavi nove naloge policije;
- ustanovitev civilne policijske operacije EUPOL Kinšasa, preko katere ustanovijo Združene policijske enote, s katerimi preoblikujejo centre za usposabljanje in zagotovijo potrebno opremo za delovanje ter svetujejo in nadzorujejo potek dela;
- ustanovitev nadaljevalne misije EUPOL RD Kongo, kjer ustanovijo Policijske nadzorne komisije ter Vsesplošni akcijski načrt policijskih reform. Ustanovijo Policijske raziskovalne in interventne enote ter Koordinacijski, poveljniški in nadzorni center;
- EU pomaga z misijo EUNIDA in PARP programom;
- ustanovitev Splošnega revizijskega inšpektorata ter
- vzpostavitev računalniškega sistema identifikacije pripadnikov.

Skozi potek reform *obrambnega sektorja* so bile aktivnosti oblasti DR Kongo in zunanjih akterjev slednje:

- združitev vseh oboroženih skupin v enotno vojsko FARDC;
- ustanovitev Medresorske komisije o politiki in varnosti;
- ustanovitev Vrhovnega obrambnega sveta;
- v okviru DDR programa vzpostavljena nacionalna komisija CONADER, vzpostavljen načrt STAREC, vzpostavljena brassage in mixage sistema, ustanovitev 18 združenih brigad, UNICEF reintegrira otroke vojake, zmanjšuje se število pripadnikov;
- pomembna študija Glavna shema o reformi oboroženih sil;
- vzpostavljen MRDP program;
- vzpostavljen revizijski načrt reform vojske in njena delitev na regije;
- povečevanje koordinacije na nacionalni in mednarodni ravni;
- vzpostavitev misije EUSEC, s katero vzpostavijo biometrični popis pripadnikov, ki vodi v dejansko registracijo ter vzpostavitev osebnih izkaznic. Vzpostavitev računalniškega sistema SINGAMIL ter
- nadaljevanje razvoja vojske s programom PROGRESS.

V okviru *pravosodnega sektorja* pa so bili najpomembnejši dogodki oziroma napredki:

- ustanovitev Posebnega sodišča;
- vzpostavitev Podpornega pravosodnega programa;
- vzpostavitev programa PAG za pomoč oblasti;
- ustanovitev Pravnega odbora in njegov Akcijski načrt;
- vzpostavitev obnovitvenega sodnega programa REJUSCO ter
- Vzpostavitev programa PARJ in PARJE.

Za razliko od Sierra Leone je pri DR Kongo ključna politična volja za doseg vseh zastavljenih ciljev mednarodne skupnosti in uspešnosti reform varnostnega sektorja.

10 SKLEP IN VERIFIKACIJA RAZISKOVALNIH VPRAŠANJ

V današnji dobi globalizacije in razvoja na vseh področjih dobivajo programi reform varnostnega sektorja poseben pomen in še posebno veliko moč obvladovanja in reševanja konfliktov. Konflikti so težava vseh držav po svetu in presegajo državne meje. Reforme varnostnega sektorja pridobivajo na veljavi, vendar brez mednarodne pomoči in politične volje posamezne države se reforme ne morejo uspešno implementirati. Ravno zato lahko na prvo raziskovalno vprašanje *»Ali je sedanji varnostni sektor Sierra Leone in Demokratične republike Kongo primerljiv s tistim pred začetkom konflikta oziroma kakšen je bil napredek po reformah?«* odgovorim, da varnostni sektor v obeh proučevanih državah ni isti oziroma primerljiv s tistim varnostnim sektorjem pred začetkom konflikta, saj so se v ta proces vključile druge države v obliki raznih pomoči. S tem potrjujem enega izmed zadanih ciljev, in sicer kako je pomembna vloga zunanjih, mednarodnih akterjev pri implementaciji reform varnostnega sektorja ter sodelovanja z nacionalnimi oblastmi. Odličen primer je proučevana država Sierra Leone, kjer se jasno kaže vzorno sodelovanje oblasti z mednarodno skupnostjo, napor le-te za doseg zastavljenih ciljev in pripravljenost na spremembe. Sierra Leone je sprva pričela z reformo vojske, nadalje s policijo in na koncu s pravosodnim sektorjem. Tega za Demokratično republiko Kongo, ne glede na zgodovinska dejstva, obseg ozemlja in število prebivalstva, ne moremo trditi, saj predvsem politična volja ni bila tista, ki bi bila v prvi vrsti pripravljena sprejeti reforme in posledično spremembe, ki bi jih le-te prinesle. Tudi sama mentaliteta ljudi v DR Kongo je popolnoma v nasprotju s prebivalci Sierra Leone. Demilitarizacija v DR

Kongo še vedno poteka in ostaja pereč problem. Demokratični nadzor v državi ostaja resen izziv. Odnosi med policijsko hierarhijo in odgovornostjo, da morajo delovati v drugačnem, demokratičnem okolju. Pomanjkanje jasnega poveljevanja in nadzora v vojski omogoča višjim častnikom sodelovanje v korupciji. Nazadnje celo sam parlament preko svojih obrambnih in varnostnih odborov ne opravlja nadzora varnostnega sektorja v celoti. Veliko zadev ostaja nerešenih ali sploh niso prišle na dnevni red reform varnostnega sektorja. Ključni je seveda nadzorni mehanizem. Potrebne institucije seveda obstajajo, vendar brez potrebnih kapacitet in materiala so njihove akcije in dejanja neopazna. Npr. spolna enakost v vojski ali policiji je šele nedavno prišla na dnevni red, kljub opozarjanju in ozaveščanju mednarodne skupnosti. Država je velika in že od začetka so bili potrebni mednarodni donatorji, kajti ena sama država si ne bi mogla privoščiti takega finančnega zalogaja pomoči drugi državi. Največja težava je bila v tem, ko so različni donatorji, recimo Angola in EU, uporabljali popolnoma drugo opremo in usposabljali vsak po svoji doktrini o reformah varnostnega sektorja. V DR Kongo je bila policijska reforma tista prva reforma, s katero so pričeli program reform varnostnega sektorja, nadaljevali z vojsko in na koncu s pravosodnim sektorjem. Obema državam je skupna zadnja pravosodna reforma v smislu, da so se je akterji lotili »na koncu«. Preoblikovanje policije ali vojske je bila prioriteta obeh držav, saj je bilo potrebno sprva vzpostaviti notranjo varnost v državi kakor tudi na državnih mejah. Te naloge so Sierra Leoni povsem uspele, kar za DR Kongo ne morem trditi. Tako vojaška kot delno policijska reforma v DR Kongo v velikem delu nista uspeli predvsem zaradi visoke stopnje koruptivnosti, izrabljanja naravnih virov za bogatenje elite, mentalitete oboroženih sil za izvajanje represije nad prebivalci in kršenja osnovnih človekovih pravic. Na tem mestu potrjujem še en cilj, ki sem si ga zadala v magistrski nalogi, in sicer da je dani model povsem primeren, saj obravnava vse tri ključne sektorje v varnostnem sektorju; obrambni, policijski in pravosodni sektor. Skozi nalogo se ravno ti trije sektorji izkažejo za ključne pri uvedbi in vzpostavitvi reform in končanju konflikta. Z uvedbo in pričetkom izvajanja reform sta se v obeh primerih zaključila tudi konflikta, torej potrjujem še zadnji cilj, da so reforme varnostnega sektorja ključno vplivale na končanje konflikta v izbranih primerih držav.

Na drugo raziskovalno vprašanje *»Ali se reforme varnostnega sektorja Sierra Leone in Demokratične republike Kongo razlikujejo?«* lahko pojasnim, da se v osnovi, torej reforme obrambnega, policijskega in pravosodnega sektorja, ne razlikujejo. Se pa

razlikujejo v izvedbi, implementaciji, časovnem obdobju, okolju, vpletenih akterjih in politični volji posamezne države. Seveda so tu še drugi sekundarni dejavniki, kot so zgodovinsko ozadje, velikost ozemlja posamezne države, število prebivalcev, število etničnih skupin, število vpletenih akterjev v konflikt, razlogi za začetek konflikta ipd. Pri obeh proučevanih državah je pri obrambni reformi šlo za preoblikovanje vojske oziroma reintegracijo v skupno, enotno vojsko iz bivših oboroženih skupin. Ravno tako pri policijski reformi, čeprav je bila pri Sierra Leone težava v skupnih nalogah policije in vojske in je bila potrebna točna razmejitev nalog in pristojnosti. Pri pravosodni reformi pa je bila potrebna vzpostavitev pravičnega in hitrega sojenja, sama izgradnje sodnih dvoran in izobraževanje sodnikov in odvetnikov. Skupno obema državama je vertikalna struktura poveljevanja in vzpostavitev enotne oborožene sile.

Skupno delovanje vseh vpletenih akterjev igra pomembno vlogo pri izvajanju reform varnostnega sektorja. Če gledamo širše, je v vseh sektorjih potrebno vzajemno sodelovanje, če želimo doseči kakršenkoli napredek.

Pri proučevanju izbranih primerov držav sem se srečala z nekaterimi omejitvami, med njimi predvsem s težjim pridobivanjem originalnih dokumentov in informacij o zakonskih podlagah o reformah varnostnega sektorja in na splošno o zakonodaji obeh držav pred konfliktom in med njim. Po drugi strani pa s selekcijo primerne literature o zgodovinskih dejstvih, dogajanju med konfliktom in delovanjem mednarodnih akterjev. Izbor proučevanih držav je temeljil na skupni točki, in sicer sodelovanju z ZN in mednarodnimi akterji ter skupnimi osnovnimi reformami varnostnega sektorja. To je bil prvi kriterij, ki sem ga uporabila pri izbiranju držav. Drugi kriterij pa je bil čim večja razlika med državama, tako glede po velikosti ozemlja, številu prebivalstva, časovnem obdobju konflikta idr.

11 LITERATURA

- 1) *Abuja Peace Agreement*. 2000. Dostopno prek: <http://www.sierra-leone.org/ceasefire1100.html> (5.maj 2016).
- 2) --- 2006. *Security Sector Reform in the Congo*. Africa Report. Dostopno prek: <http://www.crisisgroup.org/en/regions/africa/central-africa/dr-congo.aspx> (15.februar 2016).
- 3) --- 2008b. *Recent Experience of UN Integrated Missions in Security Sector Reform*. V *Security Sector Reform and UN Integrated Missions: Experience from Burundi, the Democratic Republic of Congo, Haiti and Kosovo*, ur. Heiner Hanggi in V. Scherrer, 3-25. Geneva: Switzerland.
- 4) --- 2016. *Eastern Congo: Why Stabilization Failed*. Africa Briefing. Dostopno prek: <http://www.crisisgroup.org/en/regions/africa/central-africa/dr-congo.aspx> (15.februar 2016).
- 5) Ajello, Aldo, Karlheinz Viereck in Christian Damay. 2006. *Press Briefing: Launch of EU military operation in support of MONUC during election process in DR Congo*. Council of the European Union, General Secretariat. Brussels. Dostopno prek: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/misc/89980.pdf (5.maj 2016).
- 6) Albrecht, Peter in Paul Jackson. 2009. *Security System Transformation in Sierra Leone, 1997-2007*. Birmingham: University of Birmingham. Dostopno prek: GFN-SSR Library (Global Facilitaion Network for Security Sector Reform).
- 7) Albrecht, Peter. 2016. *Monitorin and evaluation arrangements for the Sierra Leone Security Sector Reform Programme: a case study*. Research Report. Dostopno prek: [issat.dcaf.ch/content/download/11972 /.../file/SierraLeone CaseStudy.pdf](http://issat.dcaf.ch/content/download/11972/11973/file/SierraLeoneCaseStudy.pdf) (5.maj 2016).
- 8) *ASJP – Access to Security and Justice Programme*. 2016. Dostopno prek: <http://www.dai.com/our-work/projects/sierra-leone%E2%80%94access-security-and-justice-programme-asjp> (10.april 2016).
- 9) Baker, Bruce. 2010. *Sierra Leone Police Reform: the role of the UK government*. Coventry University. Global COE Program »The Transferability of East Asian Development Strategies and State Building«. Mext, Japonska. Dostopno prek: www3.grips.ac.jp/~pinc/data/10-06.pdf (7.maj 2016).

- 10)BBC News. 2016. *Rwanda genocide: »Domino effect« in DR Congo*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-africa-26946982> (5.maj 2016).
- 11)Born, Hans, Philipp Fluri in Anders Johnsson. 2003. *Parliamentary Oversight of the Security Sector*. DCAF Handbooks. Dostopno prek: <http://www.dcaf.ch/Publications/Parliamentary-Oversight-of-the-Security-Sector> (20.december 2015).
- 12)Boshof, Henri. 2007. *The Demobilisation, Disarmament and Reintegration process in the Democratic Republic of Congo. A never-ending story!* Situation Report. Institute for Security Studies. Dostopno prek: <http://dspace.africaportal.org/jspui/bitstream/123456789/31166/1/DDR%20IN%20DRC%20SITREP.pdf?1> (5.maj 2016).
- 13)Boshof, Henri. 2008. *Security Sector Reform in the Congo: The Status of Military Reform*. Africa Studies Review 17 (2): 62—6. Dostopno prek: <https://www.issafrica.org/uploads/17NO2BOSHOF.PDF> (6.maj 2016).
- 14)Boshoff, Henri. 2010. *Completing the demobilisation, disarmament and reintegration process of armed groups in the Democratic Republic of Congo and the link to security sector reform of FARDC*. Situation Report. Institute for Security Studies. Dostopno prek: www.issafrica.org (23. maj 2016).
- 15)Carames, Albert. 2009. *DDR 2009. Analysis of Disarmament, Demobilisation and Reintegration (DDR) Programmes in the World during 2008*. Bellaterra: School for a Culture of Peace. Dostopno prek: <http://escolapau.uab.es/img/programas/desarme/ddr/ddr2009i.pdf> (23.maj 2016).
- 16)*Ceasefire Agreement*. 1999. United nations. Security Council. Distr. General. S/1999/815. Dostopno prek: http://www.un.org/Docs/s815_25.pdf (3.maj 2016).
- 17)*CIA – Central Intelligence Agency*. 2016. Dostopno prek: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cg.html> (11. april 2016).
- 18)Clement, Caty. 2009. *Security Sector Reform in the DRC: Forward to the Past*. Dostopno prek: <http://www.gsdr.org/document-library/security-sector-reform-in-the-drc-forward-to-the-past/> (5.januar 2016).
- 19)DAI. 2016. *Security Sector Accountability and Police Reform Programme (SSAPR)*. Dostopno prek: <http://dai.com/our-work/projects/democratic-republic-congo%E2%80%94security-sector-accountability-and-police-reform> 15. april 2016).

- 20) Davis, Laura. 2009. *Justice-Sensitive Security System Reform in the Democratic Republic of Congo*. Initiative for Peacebuilding. Dostopno prek: http://www.initiativeforpeacebuilding.eu/pdf/Justice_Sensitive_Security_System_reform_in_the_DRC.pdf (2.december 2015).
- 21) DCAF in ISSAT. 2012. *SSR in a Nutshell*. Manual for Introductory Training on Security Sector Reform. Dostopno prek: <http://issat.dcaf.ch/Learn/Resource-Library/Tools/SSR-in-a-Nutshell-Level-1-Training-Manual> (3.december 2015).
- 22) *DDR in the Democratic Republic of Congo*. 2009. Program Update. World Bank, September 2009. Dostopno prek: http://tdrp.net/mdrp/PDFs/DRC_Program_Update.pdf (6.maj 2016).
- 23) *Defence White Paper*. 2002. Sierra Leone Government. Informing the People. Prepared by the Directorate of Defence Policy, Ministry of Defence. Tower Hill, Freetown. Dostopno prek: [mercury.ethz.ch/serviceengine/Files /ISN/ 156808 /.../SierraLeone.pdf](http://mercury.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/156808/.../SierraLeone.pdf) (7.maj 2016).
- 24) DFID – Department for International Development. *Understanding an Supporting Security Sector Reform*. Dostopno prek: <http://www.ssrresourcecentre.org/resources/> (5.februar 2016).
- 25) Dizolele Phezo Mvemba. 2014. *What Mobutu Did Right*. The Foreign Policy Magazine. Dostopno prek: <http://foreignpolicy.com/2014/05/09/what-mobutu-did-right/> (3.maj 2016).
- 26) Ebo, Adedeji. 2007. *Towards Sustainable Peace And Security in Africa: The Challenges of Security Sector Reform in Post-Conflict Sierra Leone*. V Aboagye, Festut B. 2007. *Complex Emergencies in the 21st Century*. Challenges of New Africa`s Strategic peace and Security Policy Issues. Chapter 4, p. 49—72.
- 27) Enough – The Enough Project. 2016. *The Democratic Republic of the Congo: Roots of the Crisis*. Dostopno prek: http://www.enoughproject.org/files/pdf/crisis_roots_congo.pdf (13. april 2016).
- 28) EUPOL RD Congo. 2009. *EU Police Mission for the DRC (EUPOL RD Congo)*. European Union, European Security and Defence Policy. Dostopno prek: www.consilium.europa.eu (23. maj 2016).
- 29) EurAc – European Network for Central Africa. 2016. *EU support to security sector reform in the DRC – Towards an improved governance of Congolese*

- security forces?. Dostopno prek: <http://www.eurac-network.org/pdf/plaidoyers/web-security-sector-reform-drc-eurac-2016-e.pdf> (23.maj 2016).
- 30) Evoe, J. Patrick. 2008. *Operation Palliser: The British military intervention into Sierra Leone, A case of a successful use of western military interdiction in a sub-sahara African civil war*. San Marcos, Texas. Dostopno prek: <https://digital.library.txstate.edu/bitstream/handle/10877/2602/fulltext.pdf?sequence=1> (30.marec 2016).
- 31) Ezrow, Natasha in Erica Frantz. 2011. ***Dictatorships: Understanding Authoritarian Regimes and Their Leaders***. The Continuum International Publishing Group. The Tower Buildin, New York. Dostopno prek: GoogleBooks (6.maj 2016).
- 32) Gambino, Anthony W. 2008. *Congo Securing Peace, Sustaining Progress*. New York: Council on Foreign Relations. Dostopno prek: <http://www.cfr.org/international-peace-and-security/congo/p17607> (15.december 2015).
- 33) Gbla, Osman. 2006. *Security sector reform under international tutelage in Sierra Leone*. *International Peacekeeping* 13 (1): 78-93.
- 34) *Global and Inclusive Agreement on Transition in the Democratic Republic of the Congo*. 2002. Inter-Congolese Dialogue. Political Negotiations on the Peace Process and on Transition in the DRC. Dostopno prek: <http://peacemaker.un.org/drc-agreementontransition2002> (23.maj 2016).
- 35) Grizold, Anton in Bogomil Ferfila. 2000. *Varnostne politike velesil*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- 36) Grys, Barry. 2010. *British Military Involvement in Sierra Leone, 2001—2006*. V Jackson, Paul in Peter Albrecht. *Security sector reform in Sierra Leone 1997-2007. Part II*, 39—58. Geneva: DCAF. Dostopno prek: <http://www.dcaf.ch/content/download/35883/526983/file/Jackson%20and%20Albrecht.pdf> (23.maj 2016).
- 37) Hanggi, Heiner in Vincenza Scherrer, ur. 2008a. *Security Sector Reform and UN Integrated Missions. Experience form Burundi, The Democratic Republic of Congo, Haiti and Kosovo*. Geneva Centre for the Democratic Control od Armed Forces (DCAF).
- 38) Hansen, S. Annika, Sharon Wiharta, Bjorn R. Claussen in Stian Kjeksrud. 2007. *The Transition to a Just Order: Establishing Local Ownership after Con-*

- flict. A Practitioners` Guide. Printgraf. Sweden. Dostopno prek: http://www.sipri.org/research/conflict/publications/handbook_high (9.maj 2016).*
- 39) Hendrickson, Dylan in Andrzej Karkoszka. 2001. *The challenges of security sector reform*. V Sipri yearbook 2002. Dostopno prek: <http://www.sipri.org/yearbook/2002> (5.januar 2016).
- 40)Hohn, Judy Smith. 2010. *Rebuilding the Security Sector in Post-Conflict Societies: Perceptions from urban Liberia and Sierra Leone*. DCAF – Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces. Dostopno prek: www.dcaf.ch/content/download/35884/526985/file/Smith-Höhn.pdf (23.december 2015).
- 41)Homan, Kees. 2007. *Operation Artemis in the Democratic Republic of Congo*. V European Commission: Faster and more united? The debate about Europe`s crisis response capacity. Maj 2007, str. 151-155. Dostopno prek: http://www.clingendael.nl/sites/default/files/20070531_cscp_chapter_homan.pdf (6.maj 2016).
- 42)*Human Development Index*. 2016. United Nations Development Programme. Dostopno prek: <http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/SLE> (9.maj 2016).
- 43)ILAC – International Legal Assistance Consortium. 2009. *Rebuilding courts and trust: An assessment of the needs of the justice system in the Democratic Republic of Congo*. An International Legal Assistance Consortium and International Bar Association Human Rights Institute Report. Dostopno prek: www.ibanet.org (3.maj 2016).
- 44)International Crisis Group. 2001. *From Kabila to Kabila: Prospects for Peace in the Congo*. ICG Africa Report No. 27. Nairobi, Brussels. Dostopno prek: <http://www.crisisgroup.org/en/regions/africa/central-africa/dr-congo/027-from-kabila-to-kabila-prospects-for-peace-in-the-congo.aspx> (6.maj 2016).
- 45)Jang, Se Young. 2010. *The Causes of the Sierra Leone Civil War*. E-International Relations Students. Dostopno prek: <http://www.e-ir.info/2012/10/25/the-causes-of-the-sierra-leone-civil-war-underlying-grievances-and-the-role-of-the-revolutionary-united-front/> (5.maj 2016).
- 46)*Justice Sector Development Programme*. 2016. British Council. The United Kingdom`s international organisation for cultural relations and educational

- opportunities. Dostopno prek: <https://www.britishcouncil.org/partner/track-record/justice-sector-development-programme> (5.maj 2016).
- 47)Kisangani, Emizet Francois in Scott Bobb. 2010. ***Historical Dictionary of the Democratic Republic of the Congo***. Third Edition. Historical Dictionaries of Africa, No. 112. The Scarecrow Press, Lanham, Toronto. Plymouth, UK. Dostopno prek: GoogleBooks (6.maj 2016).
- 48)Kukkuk, Leon. 2010. *Democratic Republic of Congo-Police Overview*. Dostopno prek: www.scribd.com (15.april 2016).
- 49)Maslen, Stuart Casey. 2013. ***The War Report: Armed Conflict in 2013***. Oxford University Press, United Kingdom. Dostopno prek: GoogleBooks (6.maj 2016).
- 50)Mayamba, Thierry Nlandu. 2013. *Building a Police Force »for the good« in DR Congo. Questions that still haunt reformers and reform beneficiaries*. The Nordic Africa Institute. Dostopno prek: www.isn.ethz.ch/Digital-Library/Publications (5.maj 2016).
- 51) Meek, Sarah. 2003. *Policing Sierra Leone*. V Sierra Leone Building the Road to Recovery, ur. Mark Malan, Sarah Meek, Thokozani Thusi, Jeremy Ginifer in Patrick Coker, 104-116. Dostopno prek www.issafrica.org/pubs/monographs (2.april 2016).
- 52)Meredith, Martin. 2005. *The State of Africa. A History of the Continent Since Independence*. A CBS Company. Dostopno prek: GoogleBooks.
- 53) MONUC. 2013. Dostopno prek: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/monuc/> (23.januar 2016).
- 54) MONUSCO. What is the Security Sector? Dostopno prek: <https://monusco.unmissions.org/Default.aspx?tabid=10811&language=en-USFirefoxHTML\Shell\Open\Command> (15.januar 2016).
- 55)Moravcsik, Andrew. 1997. Taking Preferences Seriously: A Liberal Theory of International Politics. *International Organization* 51(4): 513-553. Dostopno prek: www.princeton.edu (23.maj 2016).
- 56) OECD DAC Guidelines and Reference Series. 2005. *Security System Reform and Governance*. OECD Publishing. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/dac/governance-peace/conflictandfragility/docs/31785288.pdf> (10.februar 2016).

- 57) *Poverty Reduction Strategy Paper*. 2005. International Monetary Fund. IMF Country Report No. 05/191. Dostopno prek: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2005/cr05191.pdf> (5.maj 2016).
- 58) Pratt, Memunatu in Kristin Valasek. 2010. *Sierra Leone*. Dostopno prek: www.dcaf.ch/content/download/.../15_Sierra_Leone_gender_security.pdf (15. april 2016).
- 59) Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSNV-1). Ur.l. RS 27/2010. Dostopno prek: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=97018> (25.februar 2016).
- 60) *Resolucija ZN 1270 (1999)*. 1999. S/RES/1270 (1999). Dostopno prek: <http://www.un.org/Docs/scres/1999/sc99.htm> (23.maj 2016).
- 61) Reuters. 2012. *Charles Taylor*. Human Rights Watch. Dostopno prek: <https://www.hrw.org/topic/international-justice/charles-taylor> (5.maj 2016).
- 62) Reybrouck Van, David. 2014. *Congo: The Epic History of a People*. Published by Ecco Press. Book Review. Dostopno prek: http://catdirtsez.blogspot.si/2014_08_10_archive.html (11. april 2016).
- 63) Riley, P. Jonathan. 2006. *The U.K. in Sierra Leone: A Post-Conflict Operation Success?* The Heritage Foundation. Dostopno prek: <http://www.heritage.org/research/lecture/the-uk-in-sierra-leone-a-post-conflict-operation-success> (15.april 2016).
- 64) Sanyanga, Rudo. 2013. *Congo's Energy Divide Factsheet*. International Rivers. Dostopno prek: <https://www.internationalrivers.org/resources/congo%E2%80%99s-energy-divide-factsheet-3413> (13. april 2016).
- 65) *Security Council resolution*. 2000. United Nations. S/RES/1291. Distr. General. Dostopno prek: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1291\(2000\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1291(2000)) (6.maj 2016).
- 66) *Security Sector Reform*. U.S Agency for International Development, U.S Department of Defense, U.S Department of State. Fiscal Years 2007-2012. Dostopno prek: <http://www.state.gov/documents/organization/115810.pdf> (20.december 2015).
- 67) *Sierra Leone – FAO*. 2016. Dostopno prek: <http://www.fao.org/ag/agp/agpc/doc/counprof/Sierraleone/Sierraleone.htm> (10.marec 2016).

- 68) *Sierra Leone – History & Background*. 2016. Dostopno prek: <http://education.stateuniversity.com/pages/1332/Sierra-Leone-HISTORY-BACKGROUND.html> (10.marec 2016).
- 69) *Sierra Leone Background*. 2010. Embassy of the United States Freetown-Sierra Leone. Dostopno prek: <http://freetown.usembassy.gov/history2.html> (10.3.2016).
- 70) *Sierra Leone Demographic and Health Survey*. Republic of Sierra Leone. 2013. Preliminary report Without Results of HIV Prevalence. Statistics Sierra Leone. Freetown, Sierra Leone. Dostopno prek: <https://dhsprogram.com/pubs/pdf/PR42/PR42.pdf> (10.3.2016).
- 71) *Sierra Leone Document*. 2016. Dostopno prek: www.state.gov/documents/organization/160143.pdf (17.april 2016).
- 72) *Sierra Leone Police*. 2016. *Sierra Leone Police A Force For Good*. Dostopno prek: <http://police.gov.sl/about/history/> (15.april 2016).
- 73) *Sierra Rutile Limited*. 2016. Dostopno prek: <http://www.sierra-rutile.com/about-sierra-leone.aspx> (10.marec 2016).
- 74) Simpson, Harold. 2014. *UK Sponsored Stabilisation and Reform in Sierra Leone 2002-2013: a Unique Case or Template for Future Intervention(s)?* Central Library, Royal Military Academy Sandhurst. Dostopno prek: http://www.army.mod.uk/documents/general/rmas_occ_paper_19.pdf (30.marec 2016).
- 75) *The Agenda for Prosperity Road to Middle Income Status*. 2013. Sierra Leone's Third Generation Poverty Reduction Strategy Paper (2013-2018). Dostopno prek: www.undpr.org (10.marec 2016).
- 76) *The European Commission contributes to the restoration of justice in the East of the Democratic Republic of Congo*. 2006. IP/06/845. Brussels. Dostopno prek: europa.eu/rapid/press-release_IP-06-845_en.pdf (23.maj 2016).
- 77) The Guardian. 2016. *Security, development and the Congolese National Police Force*. Dostopno prek: <http://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/crown-agents-partner-zone/2015/sep/03/security-development-and-the-congolese-national-police-force> (15. april 2016).
- 78) *The history of The Republic of Sierra Leone Armed Forces*. 2016. Ministry of defence. Serving the Nation. Dostopno prek: <http://www.mod.gov.sl/rslaf-jfcorgstruct.html> (6.maj 2016).

- 79) *The Review of the Ministry of Defence*. 2002. Executive summary. Dostopno prek: [www.psru.gov.sl/sites/.../Draft%20report%20of%20MOD %5B1 %5D.pdf](http://www.psru.gov.sl/sites/.../Draft%20report%20of%20MOD%5B1%5D.pdf) (7.maj 2016).
- 80) The United Nations SSR perspective. 2012. *Sustainable Peace Through Justice and Security*. Published by the Security Sector Reform Unit, Office of Rule of Law and Security Institutions, United Nations Department of peace-keeping Operations. Dostopno prek: <http://www.un.org/en/events/peacekeepersday/pdf/securityreform.pdf> (20.januar 2016).
- 81) *The World Bank*. 2016. Sierra Leone. Dostopno prek: <http://www.worldbank.org/en/country/sierraleone> (11.april 2016).
- 82) *The World Factbook – Sierra Leone*. 2016. Dostopno prek: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sl.html> (10.marec 2016).
- 83) Transparency International Sierra Leone. 2016. Dostopno prek: <https://www.transparency.org/country/#SLE> (10.marec 2016).
- 84) UK Government 2000 White Paper. *Eliminating world Poverty: Making Globalisation Work for the Poor*. White Paper on International Development. Dostopno prek: <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/+http://www.dfid.gov.uk/Documents/publications/whitepaper2000.pdf> (2.april 2016).
- 85) UNDP – United Nations Development Programme. 2002. *Improving the Rule of Law and Access to Justice Programme*. Dostopno prek: http://www.sl.undp.org/content/sierraleone/en/home/operations/projects/democratic_governance/improving-the-rule-of-law-and-access-to-justice-programme.html (10.april 2016).
- 86) UNDP. 2010. United Nations Development Programme. *Improving Access to Justice in Sierra Leone*. Project Document. Dostopno prek: http://www.sl.undp.org/content/dam/sierraleone/docs/projectdocuments/demgov/undp_sle_A2Jprodoc.pdf (10.april 2016).
- 87) UNHR-United Nations Human Rights. 2010. *Democratic Republic of the Congo, 1993-2003*. Report of the Mapping Exercise documenting the most serious violations of human rights and international humanitarian law committed within the territory of the Democratic Republic of the Congo between March 1993 and June 2003. Dostopno prek:

- http://www.ohchr.org/Documents/Countries/CD/DRC_MAPPING_REPORT_FINAL_EN.pdf (20. april 2016).
- 88) *United Nations Charter*. 2016. Chapter VII: Action with respect to threats to the peace, breaches of the peace, and acts of aggression. Dostopno prek: <http://www.un.org/en/sections/un-charter/chapter-vii/> (7.maj 2016).
- 89) *University of Sierra Leone*. 2016. Dostopno prek: <http://www.usl.edu.sl/> (10.marec 2016).
- 90) Varnostni svet ZN. 2007a. *Letter dated 8 February 2007 from the Permanent Representative of Slovakia to the United Nations Addressed to the Secretary-General*, S/2007/72. Dostopno prek: <http://www.securitycouncilreport.org/> (23.januar 2016).
- 91) Varnostni svet ZN. 2007b. Statement by the President of the Security Council, S/PRST/2007/3. Dostopno prek: <http://www.securitycouncilreport.org/> (23.januar 2016).
- 92) Williams, Georgia. 2016. *£250,000 deal` for firfriend of SAS hero killed in action*. Daily Mail. Dostopno prek: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-81288/250-000-deal-girlfriend-SAS-hero-killed-action.html> (5.april 2016).
- 93) Winslow, dr. Robert. 2016. *Crime and Society: a comparative criminology tour of the world*. San Diego State University. Dostopno prek: <http://www-rohan.sdsu.edu/faculty/rwinslow/africa/congo.html> (5.maj 2016).
- 94) World Without Genocide. 2016. *Democratic Republic of the Congo*. Mitchell Hamline School of Law. Dostopno prek: <http://worldwithoutgenocide.org/genocides-and-conflicts/congo> (3.maj 2016).
- 95) *Worldwide Governance Indicators*. 2015. Dostopno prek: <https://knoema.com/WBWGI2014/worldwide-governance-indicators-2015?country=1001690-sierra-leone&action=export#> (9.maj 2016).
- 96) *Zaire Development of a National Police Force*. 1993. Country Data. Dostopno prek: <http://www.country-data.com/cgi-bin/query/r-15161.html> (5.maj 2016).